

LIBRARY

OF THE

UNIVERSITY OF

CHICAGO

RECEIVED

1882

EXCHANGED

1882

EXCHANGED

1882

Handwritten signature or name, possibly "H. Hall".

Handwritten word, possibly "quint".

Handwritten word, possibly "Curt".

Handwritten word, possibly "Am".

PUB. OVID. NASONIS

De Tristibus Lib. I.

ELEGIA I.

Alloquitur Librum ut Romam vadat, & quid ei faciendum sit admonet.

PArve (nec invideo) sine me liber ibis in urbem,

Hei mihi * quòd dōmino non licet ire tuo!

Vade, sed incultus, qualem decet exulis esse;

Infelix habitum temporis hujus habe.

Nec te purpureo velent vaccinia succo;

Non est conveniens luctibus ille color:

Nec titulus minio, nec * cedro charta notetur;

Candida nec nigrâ cornua fronte geras.

Nec fragili geminæ poliantur pumice frontes,

Hirsutus * passis ut videre comis.

Felices ornent hæc instrumenta libellos;

Fortunæ memorem te decet esse meæ.

Nève liturarum pudeat; qui viderit illas,

De lacrymis factas sentiet esse meis.

Vade liber, verbisq; meis loca grata saluta;

Contingam certè quo licet illa pede,

Si quis, ut in populo nostrî non immemor illo,

Si quis quicquid agam fortè requireret erit:

Vivere me * dices, saluum tamen esse negabis:

Id quoque quòd vivam munus habere Dei.

Atq; ità tu tacitus quærenti plura; Legendum:

Ne * quæ non opus est fortè loquare cave.

Protinus admonitus repetet mea crimina lector,

Et peragar populi publicus ore reus.

Tu cave defendas, quamvis mordèbere dictis:

Causa patrocínio non bona major erit.

Invenies aliquem, qui me suspiret ademptum,

Carmina nec siccis perlegat ista genis.

Et tacitus secum, ne quis malus audiat, optet;

Sit mea, lenito Cæsare, pœna levis.

Ex Tomo
Romam.

* Quo.

* Cedrino
oleo char-
tas contra
cariem
illinebant.
* Sparfis.

* Dicas.

* Quod
opus non.

110

214

last

the

the

PUB. OVID. NASONIS

De Tristibus Lib. I.

EGLEGIA I.

Alloquitur Librum ut Romam vadat, & quid
ei faciendum sit admonet.

PArve (nec invideo) sine me liber ibis in urbem,

Hei mihi * quòd domino non licet ire tuo!

Vade, sed incultus, qualem decet exulis esse;

Infelix habitum temporis hujus habe.

Nec te purpureo velent vaccinia succo;

Non est conveniens luctibus ille color:

Nec titulus minio, nec * cedro charta notetur;

Candida nec nigrâ cornua fronte geras.

Nec fragili geminæ poliantur pumice frontes,

Hirsutus * passis ut videre comis.

Felices ornent hæc instrumenta libellos;

Fortune memorem te decet esse mea.

Nève liturarum pudeat; qui viderit illas,

De lacrymis factas sentiet esse meis.

Vade liber, verbisq; meis loca grata saluta;

Contingam certè quo licet illa pede,

Si quis, ut in populo nostrî non immemor illo,

Si quis quicquid agam fortè requireret erit:

Vivere me * dices, saluum tamen esse negabis:

Id quoque quòd vivam munus habere Dei.

Atq; ita tu tacitus quærenti plura; Legendum:

Ne * quæ non opus est fortè loquere cave.

Protinus admonitus repetet mea crimina lector,

Et peragar populi publicus ore reus.

Tu cave defendas, quamvis mordèbere dictis:

Causa patrocini non bona major erit.

Invenies aliquem, qui me suspiret ademptum,

Carmina nec siccis perlegat ista genis.

Et tacitus secum, ne quis malus audiat, optet;

Sit mea, lenito Cæsare, pœna levis.

Ex Tomo
Romam.

* Quo.

* Cedrino
oleo char-
tas contra
cariem
illinebant.

* Sparfis.

* Dicas.

* Quod
opus non.

TRISTIUM

Nos quoq; quisquis erit, ne sit miser ipse precamur
Placatos miseris qui volet esse Deos :

Quaeq; volet rata sint ; ablatâq; principis ira,
Sedibus in patriis det mihi posse mori.

Ut peragas mandata liber, culpabere forsân ;
Ingeniîq; minôr laude ferare mei.

Judicis
officium.

Judicis officium est, ut res, ita tempora rerum
Quærere : quæsito tempore tutus eris.

Alacritas
ad poema-
ta.

Carmina proveniunt animo deducta serena
Nubila sunt subitis tempora nostra malis.

Carmina secessum scribentis & otia quærunt :
Me mare, me venti, me fera jactat hyems.

Carminibus metus omnis abest : ego perditus ensem
Hæsurum jugulo jam puto, jamq; meo.

Hæc quoq; quæ facio, judex mirabitur æquus ;
Scriptâq; cum venia qualiacunq; leget.

Da mihi Mæoniden, & tot circumspice casus ;
Ingenium tantis excidet omne malis.

Deniq; securus famæ liber ire memento,
Nec tibi sit læto displicuisse pudor.

Non ita se nobis præbet fortuna secundam,
Ut tibi sit ratio laudis habenda tuæ.

Donec eram spes, tituli tangebar amore,
Quærendiq; mihi naminis ardor erat.

Studium
obfuit

Carmina nunc simulo, studiûmq; quod obfuit odi :
Sit satis ingenio sic fuga parta meo.

Ovidio.
* Possem
nunc.

I tamen ; & pro me tu, cui licet, aspice Romam :
Dii facerent * posses non meus esse liber.

Nec te, quod venias magnam peregrinus in urbem,
Ignotum populo posse venire puta.

Ut titulo careas, ipso nocere colore ;

* Liquet.

Diffimulare velis te * licet esse meum.

Clâm tamen intrato, nè te mea carmina lædant :
Non sunt ut quondam plena favoris erant.

Si quis erit, qui te quod sis meus, esse legendum
Non putet è gremio rejiciâtq; suo :

Lîori A-
morum
obfuerunt
Ovidio.

Inspice dic titulum ; non sum præceptor amoris :
Quas meruit pœnas, jam dedit illud opus.

Forsitân expectes an in alta palatia missum
Scandere te jubeam, Cæsareâmq; domum.

Ignoscant

LIBER I.

Ignoscant augusta mihi loca, diiq; locorum;
 Venit in hoc illâ fulmen ab arce caput.
 Esse quidem memini mitissima sedibus illis
 Numina, sed timeo qui nocuere deos.
 Terretur minimo penna stridore columba
 Unguibus, accipiter, saucia facta tuis.
 Nec procul à stabulis audet discedere, si quæ
 Excussa est avidi dentibus agna lupi.
 Vitaret cælum Phaëton, si viveret; & quos
 Optaret stultè, tangere nollet equos.
 Me quoque, quæ sensi, fateor Jovis arma timere:
 Me reor infesto cum tonat, igne peti.
 Quicumq; Argolicâ de classe Capharea fugit,
 Semper ab Euboicis vela retorquet aquis:
 Et mea cymba semel vastâ percussa procellâ,
 Illum quo læsa est, horret adire locum.
 Ergò cave liber, & timidâ circumspice mente:
 Et satis à mediâ sit tibi plebe legi.
 Dum petit infirmis nimium sublimia pennis
 Icarus, Icariis nomina fecit aquis.
 Difficile est tamen hîc remis utaris an aurâ,
 Dicere: consilium resq; locûsq; dabunt.
 Si poteris vacuo tradi, si cuncta videbis
 Mitia, si vires fregerit ira suas:
 Si quis erit qui te dubitantem & adire timentem
 Tradat, & antè tamen pauca loquatur, adi,
 Luce bonâ, dominôq; tuo felicior ipso,
 Pervenias illuc & mala nostra leves.
 Namq; ea vel nemo, vel qui mihi vulnera fecit,
 Solus Achilleo tollere more potest.
 Tantum nè noceas, dum vis prodesse, videto:
 (Nam spes est animi nostra timore minor.)
 Quæq; quiescebat, ne mota resæviat ira,
 Et pœna tu sis altera causa cave.
 Cùm tamen in nostrum fueris penetrare receptus,
 Contrigerisq; tuam scrinia parva domum;
 Aspiciet illis positos ex ordine fratres,
 Quos studium cunctos evigilavit idem:
 Cætera turba palàm titulos ostendit apertos,
 Et sua detectâ nomina fronte gerit:

Icari ex-
emplum.

Occasio-
nes in
dandis
litteris
quærenda.

Sunt enim
& ingenio-
rum liberi.

TRISTIUM

Judicis
officium.
Alacritas
ad poema-
ta.

Studium
obfuit
Ovidio.
* Possem
nunc.

* Liquet.

Libri A-
morum
obfuerunt
Ovidio.

Nos quoq; quisquis erit, ne sit miser ipse precamur
Placatos miseris qui volet esse Deos :
Quaeq; volet rata sint ; ablatâq; principis ira,
Sedibus in patriis det mihi posse mori.
Ut peragas mandata liber, culpabere forsân ;
Ingeniûq; minor laude ferare mei.
Judicis officium est, ut res, ita tempora rerum
Quarere : quæsito tempore tutus eris.
Carmina proveniunt animo deducta serena :
Nubila sunt subitis tempora nostra malis.
Carmina secessum scribentis & otia quærunt :
Me mare, me venti, me fera jactat hyems.
Carminibus metus omnis abest : ego perditus ensem
Hæsurum jugulo jam puto, jamq; meo.
Hæc quoq; quæ facio, judex mirabitur æquus ;
Scriptâq; cum venia qualiacunq; leget.
Da mihi Mæoniden, & tot circumspice casus ;
Ingenium tantis excidet omne malis.
Deniq; securus famæ liber ire memento,
Nec tibi sit lecto displicuisse pudor.
Non ita se nobis præbet fortuna secundam,
Ut tibi sit ratio laudis habenda tue.
Donec eram sospes, tituli tangebar amore,
Quærendiq; mihi naminis ardor erat.
Carmina nunc simulo, studiûmq; quod obfuit odi :
Sit satis ingenio sic fuga parta meo.
I tamen ; & pro me tu, cui licet, aspice Romam :
Dii facerent * posses non meus esse liber.
Nec te, quod venias magnam peregrinus in urbem,
Ignotum populo posse venire puta.
Ut titulo careas, ipso nocere colore ;
Diffimulare velis te * licet esse meum.
Clâm tamen intrato, nè te mea carmina ledant :
Non sunt ut quondam plena favoris erant.
Si quis erit, qui te quod sis meus, esse legendum
Non putet è gremio rejiciâtq; suo :
Inspice dic titulum ; non sum præceptor amoris :
Quas meruit pœnas, jam dedit illud opus.
Forsitan expectes an in alta palatia missum
Scandere te jubeam, Cæsareâq; domum.

Ignoscant.

LIBER I.

Ignoscant augusta mihi loca, diiq; locorum;
 Venit in hoc illâ fulmen ab arce caput.
 Esse quidem memini mitissima sedibus illis
 Numina, sed timeo qui nocuere deos.
 Terretur minimo pennæ stridore columba
 Unguibus, accipiter, saucia facta tuis.
 Nec procul à stabulis audet discedere, si quæ
 Excussa est avidi dentibus agna lupi.
 Vitaret cælum Phaëton, si viveret; & quos
 Optaret stultè, tangere nollet equos.
 Me quoque, quæ sensi, fateor Jovis arma timere:
 Me reor infesto cum tonat, igne peti.
 Quicumq; Argolicâ de classe Capharea fugit,
 Semper ab Euboïcis vela retorquet aquis:
 Et mea cymba semel vastâ percussa procellâ,
 Illum quo læsa est, horret adire locum.
 Ergò cave liber, & timidâ circumspice mente:
 Et satis à mediâ sit tibi plebe legi.
 Dum petit infirmis nimium sublimia pennis
 Icarus, Icariis nomina fecit aquis.
 Difficile est tamen hîc remis utaris an aurâ,
 Dicere: consilium resq; locûsq; dabunt.
 Si poteris vacuo tradi, si cuncta videbis
 Mitia, si vires fregerit ira suas:
 Si quis erit qui te dubitantem & adire timentem
 Tradat, & antè tamen pauca loquatur, adi,
 Luce bonâ, dominôq; tuo felicior ipso,
 Pervenias illuc & mala nostra leves.
 Namq; ea vel nemo, vel qui mihi vulnera fecit,
 Solus Achilleo tollere more potest.
 Tantum nè noceas, dum vis prodesse, videto:
 (Nam spes est animi nostra timore minor.)
 Quæq; quiescebat, ne mota reseruiat ira,
 Et pœna tu sis altera causa cave.
 Cum tamen in nostrum fueris penetrare receptus,
 Contrigerisq; tuam scrinia parva domum;
 Aspicias illic positos ex ordine fratres,
 Quos studium cunctos evigilavit idem:
 Cætera turba palàm titulos ostendit apertos,
 Et sua detectâ nomina fronte gerit:

Icari ex-
emplum.

Occasio-
nes in
dandis
literis
quærenda.

Sunt enim
& ingenio-
rum liberi.

TRISTIUM

Libri
Amoris.

Metamor-
phoses
Ovidii.

Tres procul obscurâ latitantes parte videbis;
Hi quoq; quod nemo nescit, amare docent:
Hos tu vel fugias; vel, si satis oris habebis,
Oedipodas facito, Telegonôsque voces:
Dêq; tribus moneo, si qua est tibi cura parentis,
Nè quenquam, quamvis ipse docebit, ames.
Sunt quoq; mutatae ter quinq; volumina formae;
Nuper ab exequiis carmina rapta meis:
His mando dicas, inter mutata referri
Fortunae vultum corpora posse meae.
Namq; ea dissimilis subito est effecta priori,
Flendâq; nunc, aliquo tempore lata fuit.
Plura quidem mandare tibi, si quæris, habebam,
Sed vereor tarda causa fuisse morae.
Et si quæ subeunt tecum liber omnia ferres,
Sarcina laturus magna futurus eras.
Longa via est, propera; nobis habitabitur orbis
128 Ultimus, à terrâ terra remota meâ.

ELEGIA II.

Supplicatio ad deos, ut ab imminente naufragio eum incolumem servant.

Dii maris & cœli (quid enim nisi vota supersunt)
Solvere quassatæ parcite membra ratis.
Neve precor magni subscribite Caesaris iræ,
Sapè premente deo fert deus alter opem.
Muciber in Trojam, pro Troja stabat Apollo;
Æqua Venus Teucris, Pallas iniqua fuit.
Oderat Æneam propior Saturnia Turno:
Ille tamen Veneris numine tutus erat.
Sapè ferox cautum petiit Neptunus Ulyssem;
Eripuit patruo sapè Minerva suo.
Et nobis aliquod (quamvis distamus ab illis)
Quis vetat, irato, numen adesse, Deo?
Verba miser frustra non proficientia perdo:
Ipsa graves spargunt ora loquentis aquae
Terribilisq; Notus jactat mea verba precessi
Ad quos mittuntur, non sinit ire deos.
Ergò iidem venti, nè causâ ledar in annâ,
Velâq; nescio quò votâq; nostra ferunt.

LIBER I

Me miserum! quanti montes voluuntur aquarum! Hyper-
 Jam iam tacturos sidera summa pates. le. N
 Quanta deducto subsidunt aequore valles. Scythia
 Jam iam tacturos tartara nigra pates.
 Quocumq; aspicio, nihil est nisi pontus & aër * Aether.
 Fluctibus hic tumidas, nubibus ille minax.
 Inter utrumq; fremunt immensi murmure venti;
 Nescit, cui domino pareat, unda maris.
 Nam modo purpureo vires capit Eurys ab Ortu;
 Nunc Zephyrus sero vespere missus adest;
 Nunc gelidus sicca Boreas buccinat ab Arcto;
 Nunc Notus adversa praelia fronte gerit;
 Rector in incerto est; nec quid fugiatve, petatve
 Invenit; ambiguus ars stupet ipsa malis.
 Scilicet occidimus; nec spes est ulla salutis;
 Dumq; loquor, vultus obruit unda meos.
 Opprimet hanc animam fluctus; frustraqs; perentis
 Ore necaturas accipiemus aquas.
 At pia nil aliud quam me dolet exule conjux;
 Hoc unum nostri scitq; gemitq; mali.
 Nescit in immenso jactari corpora ponto;
 Nescit agi ventis, nescit adesse necem.
 O bene, quod non sum tecum conscendere passus;
 Nè mihi mors misero his patiendâ foret!
 At nunc, ut peream, quoniam caret illa periclo,
 Dimidiâ certè parte superstes ero.
 Hei mihi! quàm celeri micuerunt nubila flammâ;
 Quantus ab æthereo personat axe fragor!
 Nec levius laterum tabulæ feriuntur ab undis,
 Quàm grave balistæ mœnia pulsat onus.
 Qui venit hic fluctus, fluctus supereminet omnes:
 Posterior nono est, undecimq; prior.
 Non lethum timeo; genus est miserabile lethi:
 Demite naufragium, mors mihi munus erit.
 Est aliquid, satq; suo ferroq; cadentem
 In solidâ moriens ponere corpus humo;
 Et mandare suis aliqua, & sperare sepulcrum,
 Et non aequoreis piscibus esse cibum.
 Fingite me dignum tali nece: non ego solus
 Hic vobis, Immeritos cur mea pœna trahit?

Conjux
Nasonis.

Decuma-
num flu-
ctum in-
telligit.

Mare
multis pro
sepulchro.

Libri
Amoris.

Metamor-
phoses
Ovidii.

TRISTIUM

Tres procul obscurâ latitantes parte videbis;
Hi quoq; quod nemo nescit, amare docent:
Hos tu vel fugias; vel, si satis oris habebis,
Oedipodas facito, Telegonôsque voces:
Dêq; tribus moneo, si qua est tibi cura parentis,
Nè quenquam, quamvis ipse docebit, ames.
Sunt quoq; mutatae ter quinq; volumina formae;
Nuper ab exequiis carmina rapta meis:
His mando dicas, inter mutata referri
Fortunae vultum corpora posse meae.
Namq; ea dissimilis subito est effecta priori,
Flendâq; nunc, aliquo tempore lata fuit.
Plura quidem mandare tibi, si quæris, habebam,
Sed vereor tarda causa fuisse morae.
Et si quæ subeunt tecum liber omnia ferres,
Sarcina laturo magna futurus eras.
Longa via est, propera; nobis habitabitur orbis
128 Ultimus, à terrâ terra remota meâ.

ELEGIA II.

Supplicatio ad deos, ut ab imminente naufragio eum incolumem servent.

Dii maris & cœli (quid enim nisi vota supersunt)
Solvere quassatæ parcite membra ratis.
Neve precor magni subscribite Caesaris iræ,
Sapè premente deo fert deus alter opem.
Mулciber in Trojam, pro Troja stabat Apollo;
Æqua Venus Teucris, Pallas iniqua fuit.
Oderat Æneam propior Saturnia Turno:
Ille tamen Veneris numine tutus erat.
Sapè ferox cautum petiit Neptunus Ulysssem;
Eripuit patruo sapè Minerva suo.
Et nobis aliquod (quamvis distamus ab illis)
Quis vetat, irato, numen adesse, Deo?
Verba miser frustra non proficientia perdo:
Ipsa graves spargunt ora loquentis aquae;
Terribilisq; Notus jaçat mea verba precès;
Ad quos mittuntur, non finit ire deos.
Ergò iidem venti, nè causâ ledar in unâ,
Velâq; nescio quò votâq; nostra ferunt.

LIBER I.

Me miserum ! quanti montes voluuntur aquarum ! Hypo
Jam jam tacturos sidera summa putes. le. M
Quanta deducto subsidunt aequore valles ! Scythia
Jam jam tacturos tartara nigra putes.
*Quocumq; aspicio, nihil est nisi pontus & * aër ;* * Aether.
Fluctibus hic tumidus, nubibus ille minax.
Inter utrumq; fremunt immani murmure venti ;
Nescit, cui domino pareat, unda maris.
Nam modo purpureo vires capit Eurys ab Ortu ;
Nunc Zephyrus sero vespere missus adest ;
Nunc gelidus sicca Boreas bacchatur ab Arcto ;
Nunc Notus adversâ praelia fronte gerit ;
Rektor in incerto est ; nec quid fugiatve, petatve
Invenit : ambiguus ars stupet ipsa malis.
Scilicet occidimus ; nec spes est ulla salutis ;
Dumq; loquor, vultus obruet unda meos.
Opprimet hanc animam fluctus ; frustra q; petenti
Ore necaturas accipiemus aquas.
At pia nil aliud quam me dolet exule conjux ; Conjux
Hoc unum nostri scitq; gemitq; mali. Nasonis.
Nescit in immenso jactari corpora ponto ;
Nescit agi ventis, nescit adesse necem.
O bene, quod non sum mecum conscendere passus ;
Nè mihi mors misero bis patiènda foret !
At nunc, ut peream, quoniam caret illa periclo,
Dimidiâ certè parte superstes ero.
Hei mihi ! quàm celeri micuerunt nubila flammâ !
Quantus ab æthereo personat axe fragor !
Nec levius laterum tabulæ feriuntur ab undis,
Quàm grave balistæ moenia pulsat onus.
Qui venit hic fluctus, fluctus supereminet omnes : Decuma-
Posterior nono est, undecimq; prior. num flu-
Non lethum timeo ; genus est miserabile lethi : ctum in-
Demite naufragium, mors mihi munus erit. telligit.
Est aliquid, fatiq; suo ferroq; cadentem
In solidâ moriens ponere corpus humo ;
Et mandare suis aliqua, & sperare sepulcrum, Mare
Et non aequoreis piscibus esse cibum. multis pro
Fingite me dignum tali nece : non ego solus sepulchro.
Hic vobis ; Immeritos cur mea pœna trahit ?

TRISTIUM

Pro superi, viridesq; Dii, quibus aquor a cura!
 Utraq; jam vestras sistite turba minas:
 Quamq; dedit vitam mitissima Caesaris ira,
 Hanc finite infelix in loca iussa feram.
 Si, quoniam merui pœnam, me perdere vultis.
 Culpa mea est, ipso iudice, morte minor.
 Mittere me Stygias si jam voluisset ad undas
 Caesar, in hoc vestra non eguisset ope.
 Est illi nostri non invidiosa cruoris
 Copia: quòdq; dedit, cum volet, ipse feret.
 Vos modò, quos certè nullo, puto, crimine lasi,
 Contenti nostris jam precor este malis.
 Nec tamen, ut cuncti miserum servare velitis,
 Quod periit, salvum jam caput esse potest.
 Ut mare subsidat, ventisq; ferentibus utar,
 Ut mihi parcatis, non minùs exul ero.
 Non ego divitias avidus sine fine parandi,
 Latum mutandis mercibus aquor aro:
 Nec peto, quos quondam petii studiosus Athenas,
 Oppida non Asia, non mihi visa priùs:
 Non ut Alexandri claram delatus in urbem,
 Delicias videam, Nile jocosè, tuas.
 Quod facile est, opto ventos (quis credere posset?)
 Sarmatis est tellus, quam mea vela petunt.
 Obligor ut tangam lævi fera littora questu,
 Quòdq; sit à patriâ jam fuga tarda queror.
 Nescio quo videam positos ut in orbe Tomitas,
 Exilii facio per mea vota viam.
 Si me diligitis, tantos compescite fluctus,
 Pronaq; sint nostræ numina vestra rati.
 Seu magis odistis, iussa me advertite terræ;
 Supplicii pars est in regione mori,
 Forte (quid hîc facio?) rapidi mea corpora venti
 Ausonios fines cur mea vela vident?
 Noluit hoc Caesar; quid, quem fugat ille, tenetis?
 Aspiciat vultus Pontica terra meos.
 Et jubet, & merui; nec quæ damnaverit ille
 Crimina, defendi fasve piùmve puto.
 Si tamen aëta Deos nunquam mortalia fallunt,
 A culpâ facinus scitis abesse mea.

Naso A-
 thenis eru-
 ditus.
 Alexan-
 drinas
 Delicias
 Quintilia-
 nus vocat.

Supplicii
 pars pere-
 grinari.

LIBER I.

Immo ita si scitis, si me meus abstulit error ;
 Stultâq; mens nobis, non scelerata fuit :
 Quid licet è minimis, domui si favimus illi ;
 Si satis Augusti publica iussa mihi.
 Hoc duce si duxi felicia secula, pro quo
 Cæsare thura, piis Cæsaribusq; dedi.
 Si fuit hic animus nobis, ita parcite divi ;
 Sin minus, alta cadens obruat unda caput :
 Fallor ? an incipiens gravis evanescere nubes ?
 Victâq; mutati frangitur ira maris ?
 Non casu vas, sed sub conditione vocati ;
 Fallere quos non est, hanc mihi fertis opem. 110

Error is
 qualis
 fuerit,
 nondum
 liquet in-
 ter grami-
 maticos.

ELEGIA III.

Ut ex urbe Româ discesserit : nec non con-
 jugis & suorum lacrymas memorat.

CUm subit illius tristissima noctis imago,
 Quæ mihi supremum tempus in urbe fuit.
 Cum repeto noctem, quâ tot mihi chara reliqui,
 Labitur ex oculis runc quoq; gutta meis.
 Jam propè lux aderat, qua me discedere Cæsar
 Finibus extremâ jusserrat Ausoniæ.
 Nec mens, nec spatium, fuerat satis apta parandi ;
 Torpuerant longâ pectora nostra morâ :
 Non mihi servorum, comites nec cura legendi,
 Non aptæ profugo vestis, opisque fuit.
 Non aliter stupui, quàm qui Jovis ignibus idus
 Vivit ; & est vitæ nescius ipse suæ :
 Ut tamen hanc animi nubem dolor ipse removit,
 Et tandem sensus convaluere mei :
 Alloquor extremum mæstos abiturus amicos,
 Qui modò de multis unus & alter erant.
 Uxor amans flentem flens acrius ipsa tenebat,
 Imbre per indignas usq; cadente genas.
 Nata procul Libycis aberat diversa sub oris :
 Nec poterat fati certior esse mei.
 Quocunq; aspiceres, luctus gemitusq; sonabant ;
 Formâq; non taciti funeris intus erat.
 Fæmina, virq; meo, pueri quoq; funere mærent :
 Inq; domo lacrymas angulus omnis habet.

Dies indi-
 ci exili.

TRISTIUM

Pro superi, viridēsque Dii, quibus aquor a cura!
 Utraque jam vestras sistite turba minas:
 Quamque dedit vitam mitissima Caesaris ira,
 Hanc finite infelix in loca iussa feram.
 Si, quoniam merui poenam, me perdere vultis.
 Culpa mea est, ipso iudice, morte minor.
 Mittere me Stygias si jam voluisset ad undas
 Caesar, in hoc vestra non eguisset ope.
 Est illi nostri non invidiosa cruoris
 Copia: quodque dedit, cum volet, ipse feret.
 Vos modo, quos certe nullo, puto, crimine lasi,
 Contenti nostris jam precor este malis.
 Nec tamen, ut cuncti miserum servare velitis,
 Quod periit, salvum jam caput esse potest.
 Ut mare subsidat, ventisque ferentibus utar,
 Ut mihi parcatis, non minus exul ero.
 Non ego divitias avidus sine fine parandi,
 Latum mutandis mercibus aquor aro:
 Nec peto, quos quondam petii studiosus Athenas,
 Oppida non Asia, non mihi visa prius:
 Non ut Alexandri claram delatus in urbem,
 Delicias videam, Nile iocose, tuas.
 Quod facile est, opto ventos (quis credere posset?)
 Sarmatis est tellus, quam mea vela petunt.
 Obligor ut tangam laevi fera littora questu,
 Quodque sit à patria jam fuga tarda queror.
 Nescio quo videam positos ut in orbe Tomitas,
 Exilii facio per mea vota viam.
 Si me diligitis, tantos compescite fluctus,
 Pronaque sint nostrae numina vestra rati.
 Seu magis odistis, iussa me advertite terrae;
 Supplicii pars est in regione mori,
 Forte (quid hic facio?) rapidi mea corpora venti
 Ausonios fines cur mea vela vident?
 Noluit hoc Caesar; quid, quem fugat ille, tenetis?
 Aspiciat vultus Pontica terra meos.
 Et iubet, & merui; nec quae damnaverit ille
 Crimina, defendi fasve piūve puto.
 Si tamen aethra Deos nunquam mortalia fallunt,
 A culpa facinus scitis abesse mea.

Naso A-
 thenis eru-
 ditus.
 Alexan-
 drinas
 Delicias
 Quintilia-
 nus vocat.

Supplicii
 pars pere-
 grinari.

Immo ita si scitis, si me meus abstulit error ;
 Stultâq; mens nobis, non scelerata fuit :
 Quid licet è minimis, domui si favimus illi ;
 Si satis Augusti publica iussa mihi.
 Hoc duce si duxi felicia secula, pro quo
 Cæsare thura, piis Cæsaribûsq; dedi.
 Si fuit hic animus nobis, ita parcite divi ;
 Sin minus, alta cadens obruat unda caput :
 Fallor ? an incipiens gravis evanescere nubes ?
 Viâq; mutati frangitur ira maris ?
 Non casu vas, sed sub conditione vocati ;
 Fallere quos non est, hanc mihi fertis opem. 110

Error is
 qualis
 fuerit,
 nondum
 liquet in-
 ter gram-
 maticos.

ELEGIA III.

Ut ex urbe Româ discesserit : nec non con-
 jugis & suorum lacrymas memorat.

Cum subit illius tristissima noctis imago,
 Quæ mihi supremum tempus in urbe fuit.
 Cum repeto noctem, quâ tot mihi chara reliqui,
 Labitur ex oculis tunc quoq; gutta meis.
 Jam propè lux aderat, qua me discedere Cæsar
 Finibus extremæ jusserat Ausoniæ.
 Nec mens, nec spatium, fuerat satis apta parandi ;
 Torpuerant longâ pectora nostra morâ :
 Non mihi servorum, comites nec cura legendi,
 Non aptæ profugo vestis, opisque fuit.
 Non aliter stupui, quàm qui Jovis ignibus ictus
 Vivit ; & est vitæ nescius ipse suæ :
 Ut tamen hanc animi nubem dolor ipse removit,
 Et tandem sensus convaluere mei :
 Alloquor extremum mæstos abiturus amicos,
 Qui modò de multis unus & alter erant.
 Uxor amans flentem flens acrius ipsa tenebat,
 Imbre per indignas usq; cadente genas.
 Nata procul Libycis aberat diversa sub oris :
 Nec poterat fati certior esse mei.
 Quocunq; aspiceres, luctus gemitûsq; sonabant ;
 Formâq; non taciti funeris intus erat.
 Fœmina, virq; meo, pueri quoq; funere mœrent :
 Inq; domo lacrymas angulus omnis habet.

Dies indi-
 cti exilii.

T R I S T I U M

Intempe-
sta nox.
Capitolio
conjuncta
fuit domus
Nasonis.

* Deplo-
ratus.

Scythia.

*Si licet exemplis in parvo grandibus uti,
Hæc facies Trojæ cùm caperetur erat.
Jàmq; quiescebant voces hominûmq; canûmq;
Lunâq; nocturnos alta regebat equos.
Hanc ego suspiciens & adhuc Capitolia cernens,
Quæ nostro frustra junctæ fuere lari,
Numina vicinis habitantia sedibus, inquam,
Jàmq; oculis nunquam templa videnda meis.
Dirq; relinquendi, quos urbs habet alta Quirini,
Este salutati tempus in omne mihi.
Et quamquam serò clypeum post vulnera sumo,
Attamen hanc odiis exonerate fugam;
Cœlestiq; viro, quis me deceperit error,
Dicite; pro culpâ ne scelus esse putet:
Ut quæ sentitis pœnæ quoq; sentiat auctor;
Placato possim non miser esse Deo.
Hac prece adoravi superos ego; pluribus uxor,
Singultu medios impediante sonos.
Illa etiam ante Lares sparsis prostrata capillis,
Contigit extructos ore tremente focos.
Multâq; in adversos effudit verba penates,
Pro * deplorato non valitura viro.
Jàmq; moræ spatium nox præcipitata negabat;
Versâq; ab axe suo Parrhasis Arctos erat.
Quid facerem? blando patriæ retinebar amore,
Ultima sed jussæ nox erat illa fuga.
Ah quoties aliquo dixi properante, Quid urges?
Vel quo festinas ire, vel unde vide!
Ah quoties certam me sum mentitus habere
Horam, propositæ quæ feret apta via!
Ter limen tetigi, ter sum revocatus, & ipse
Indulgens animo pès mihi tardus erat.
Sæpe vale dicto, rursus sum multa locutus,
Et quasi discedens oscula summa dedi;
Sæpe eadem mandata dedi; mēq; ipse fefelli,
Respiciens oculis pignora chara meis. (inquam,
Deniq; quid propero? Scythia est quò mittimur,
Roma relinquenda, utraq; justa mora est.
Uxor in æternum viro mihi viva negatur,
Et domus & fidæ dulcia membra domûs:*

Quisq;

LIBER I.

Quosq; ego dilexi fraterno more sodales;
 O mihi Thesea pectora juncta fide!
 Dum licet amplectar; nunquam fortasse licebit
 Amplius; in lucro est quæ datur hora mihi.
 Nec mora; sermonis verba imperfecta relinquo,
 Amplectens animo proxima quæq; meo.
 Dum loquor & flemus, cælo nitidissimus alto,
 Stella gravis nobis Lucifer ortus erat. (quam:
 Dividor haud aliter, quam si mea membra relin-
 Et pars abrumpi corpore visa suo est.
 Sic doluit * Priamus tunc, cum in contraria * ver-
 Ultiores habuit proditionis * equus. (sus
 Tunc verò exoritur clamor, gemitusq; meorum,
 Et feriunt mœstæ pectora nuda manus.
 Tunc verò conjux humeris abeuntis inherens
 Miscuit hæc lacrymis tristia dicta meis,
 Non potes avelli; simul hinc simul ibimas ambo;
 Te sequar, & conjux exulis exul ero:
 Et mihi facta via est, & me capit ultima tellus;
 Accedam profugæ sarcina parva rati.
 Te jubet à patriâ discedere Cæsaris ira;
 Me pietas: pietas hæc mihi Cæsar erit.
 Talia tentabat, sic & tentaverat antè,
 Vixq; dedit, victas utilitate manus.
 Egredior, sive illud erat sine funere ferri,
 Squalidus, immissis hirta per ora comis.
 Illa dolore amens tenebris narratur obortis
 Semianimis mediâ procubuisse domo,
 Utq; resurrexit, fœdatis pulvere turpi
 Crinibus, & gelidâ membra levavit humo.
 Se modo desertos modo deplorasse penates;
 Nomen & erepti sæpe vocasse viri:
 Nec gemuisse minus, quam si natæve, meumve
 Vidisset structos corpus habere rogos:
 Et voluisse mori, moriendo ponere sensus;
 Respectusq; tamen non periisse mei.
 Vivat, & absentem (quoniam sic fata tulerunt)
 Vivat, & auxilio sublevet usq; suo.
 Tingi ut oceanus custos Erymanthidos Ursa,
 Æquoreasq; suo sidere turbat aquas:

* Metius.
 * Versos.
 * Equos.

Iterata
 pietas.

Elatus
 Naso.

Nos

Metus au-
daces tan-
dem facit.

Nos tamen Ionium non nostrâ findimus aquor
Sponte : sed audaces cogimur esse metu.
Me miserum ! quantis nigrescunt aquora ventis,
Erutâq; ex imis fervet arena fretis !
Monte nos inferior, proræ puppiq; recurvæ
Insilit, & pectus verberat unda deos.
Pinea texta sonant, pulsi stridore rudentes,
Aggemit & nostris ipsa carina malis..
Navita confessus gelidum pallore timorem,
Jam sequitur victus, non regit arte ratem.
Utq; parvum validus non proficientia rector
Cervicis rigida fræna remittit equo :
Sic non quod voluit, sed quod rapit impetus undæ,
Aurigam video vela dedisse rati.
Quod nisi mutatus emisericit Æolus auras,
In loca jam nobis non adeunda ferar.
Nam procul Illyricis lævâ de parte relictis
Interdicta mihi cernitur Italia.

Nasoni I-
talia inter-
dicta.

Desinat in vetitas, quæso, contendere terras,
Et mecum magno pareat unda Deo.
Dum loquor, & capio pariter, timebq; repelli,
Increpuit quantis viribus unda lacus !
Parcite cærulei vos saltem numina ponti,
Infestumq; mihi sit satis esse Jovem.
Vos animam sævæ fessam subducite morti ;
130 Si modò, qui perit, non periisse potest.

ELEGIA IV.

Ad Amicum, qui etiam in adversis fidus
permanerat.

O Mihi post nullos unquam memorande sodales,
Et cui præcipuè sors mea visa sua est !
Attonitum qui me (memini) charissime primus
Ausus & alloquio sustinuisse tuo ;
Qui mihi consilium vivendi mite dedisti,
Cum foret in misero pectore mortis amor.
Scis bene cui dicam, positis pro nomine signis :
Officium nec te fallit, amice, tuum.
Hæc mihi semper erunt imis infixæ medullis,
Perpetuusq; animi debitor hujus ero.

Spiritus

Spiritus hic vacuus prius extenuandus in auras
 Ibit, & in tepido deferet ossa rogo,
 Quàm subeant animo meritorum obliviae nostro,
 Et longa pietas excidat ista die.
 Dii tibi sint faciles, & opis nullius egentem
 Fortunam præstent, dissimilémq; meæ.
 Si tamen hæc navis vento ferretur amico,
 Ignoraretur forsitan ista fides.
 Thesa Perithous non tam sensisset amicum,
 Si non infernas vivus adisset aquas.
 Ut foret exemplum veri Phocæus amoris,
 Fecerunt furia, tristis Oresta, tuæ.
 Si non Euryalus Rutulos cecidisset in hostes,
 Hyrtacida Nisi gloria nulla foret.
 Scilicet ut fulvum spectatur in ignibus aurum :
 Tempore sic duro est inspicienda fides.
 Dum juvat, & vultu ridet fortuna sereno,
 Indelibatas cuncta sequuntur opes :
 At simul intonuit, fugiunt; nec noscitur ulli,
 Agminibus comitum qui modò cinctus erat.
 Atq; hæc exemplis quondam collecta priorum,
 Nunc mihi sunt propriis cognita vera malis.
 Vix duo trësve mihi de tot superestis amici :
 Cætera fortuna, non mea turba fuit.
 Quò magis, ô pauci, rebus succurrite læsis;
 Et date naufragio littora tuta meo :
 Nève metu falso nimium trepidate timentes,
 Hac offendatur nè pietate Deus.
 Sæpe fidem adversis etiam laudavit in armis,
 Inq; suis amat hanc Cæsar, in hoste probat.
 Causa mea est melior : qui non contraria fœvi
 Arma; sed hanc merui simplicitate fugam.
 Invigiles igitur nostris pro casibus oro,
 Diminui si quæ numinis ira potest.
 Scire meos casus si quis desiderat omnes,
 Plus, quam quod fieri res sinit, ille petit.
 Tot mala sum passus, quot in æthere sidera lucent,
 Parvâq; quot siccus corpora pulvis habet.
 Multâq; credibili tulimus majora; ratâmq;
 Quamvis acciderint, non habitura fidem.

Amico-
 ram fides
 rebus
 adversis
 elucet.

Fortuna
 amicos
 conciliat.

Suo peri-
 culo disce-
 re.

Fides in
 hoste
 etiam
 laudanda.

Virgiliana
 imitatio.

Ulyssis &
Nasonis
collatio.

Ulyssis pe-
ricula fa-
bulosa.

*Pars etiam quædam mecum moriatur, oportet:
Meq; velim possit dissimulante tegi.
Si vox infragilis, pectus mihi firminus ære,
Plurâq; cum linguis pluribus ora forent:
Non tamen idcirco complecterer omnia verbis,
Materiâ vires exuperante meas.
Produce Neritio docti mala nostra poetæ
Scribite; Neritio nam mala plura tuli.
Ille brevi spatio multis erravit in undis
Inter Dulichias Iliacâsq; domos:
Nos freta sideribus totis distantia mensos
Sors tulit in Geticos Sarmaticosq; sinus.
Ille habuit fidamq; manum, sociosq; fideles:
Me profugam comites deseruere mei.
Ille suam lætus patriam, victorq; petebat:
A patriâ fugio victus & exul ego.
Nec mihi Dulichium domus est, Ithacæve, Samæve,
Pœna quibus non est grandis abesse locis:
Sed quæ de septem totum circumspicit orbem
Montibus, imperii Roma Deûnq; locus.
Illi corpus erat durum patiêsq; laborum;
Invalidæ vires ingeniumq; mihi.
Ille erat assiduè sævis agitatus in armis:
Assuetus studiis mollibus ipse fui.
Me Deus oppressit, nullo mala nostra levante;
Bellatrix illi diva ferebat opem.
Cumq; minor Jove sit tumidis qui regnat in undis;
Illum Neptuni, me Jovis ira premit.
Adde quod illius pars maxima ficta laborum;
Ponitur in nostris fabula nulla malis.
Deniq; quæritos tetigit tandem ille penates:
Quaq; diu petiit contigit arva tamen:
At mihi perpetuò patriâ tellure carendum est,
84 Ni fuerit læsi mollior ira Dei.*

ELEGIA V.

Ad Uxorem, cujus Fidem & Amorem præ-
dicat.

N Ec tantum Clario Lyde dilecta poetæ,
Nec tantum Coe Battis amata sua est:
Pectoribus

Pectoribus quantum tu nostris uxor inheres.
 Digna minus misero, non meliore viro.
 Te mea supposita veluti trabe fulta ruina est :
 Si quid adhuc ego sum, muneris omne tui est :
 Tu facis ut spoliū non sim, nec nuder ab illis,
 Naufragii tabulas qui petiere mei.
 Utq; rapax stimulante fame cupidusq; cruoris
 In custoditum captat ovile lupus ;
 Aut ut edax vultur corpus circumspicit ecquod
 Sub nulla positum cernere possit humo :
 Sic mea nescio quis malè fidus rebus acerbis
 In bona venturus si paterere fuit ;
 Hunc tua per fortes virtus summovit amicos,
 Nulla quibus reddi gratia digna potest.
 Ergo quam misero, tam vero teste probaris :
 Hic aliquod pondus si modò testis habet.
 Nec probitate tua prior est aut Hectoris uxor,
 Aut comes extincto Laodamia viro.
 Tu si Mœonium varem sortita fuisses,
 Penelopes esset fama secunda tuæ :
 Sive tibi hoc debes, nullo pia facta magistro,
 Cumq; nova mores sunt tibi luce dati :
 Fœmina seu princeps omnes tibi culta per annos,
 Te docet exemplum conjugis esse bonæ ;
 Assimilēq; sui longa assuetudine fecit :
 Grandia si parvis assimilare licet. (vires !
 Hei mihi, non magnas quod habent mea carmina
 Nostrāq; sunt meritis ora minorq; tuis !
 Si quid & in nobis vivi fuit antè vigoris,
 Extinctum longis excidit omne malis :
 Prima locum sanctas heroidas inter haberes ;
 Prima bonis animi conspicerere tuis !
 Quantumcunq; tamen præconia nostra valebunt,
 Carminibus vires tempus in omne meis. 36

ELEGIA VI.

Ad amicos, qui ejus imaginem auro in-
sculptam habebant.

SI quis habes nostris similes in imagine vultus,
 Deme meis hederas, Bacchica ferta, comis :
 Ista

Ingenium
 calamitati-
 bus obnu-
 bilatur.

Ingeniū
monu-
menta
effigies
veræ sunt
hominum.

Metamor.
injectæ
igni.

Summa
manus ab-
est Meta-
mor.
In nonnul-
lis non
contemni
satis est.

|| Eram.

*Ista decent latos felicia signa poetar;
Temporibus non est apta corona meis.
Hæc tibi dissimula, sentis tamen omnia dici,
Indigito qui me fersq; refersq; tuo.
Effigiemq; meam fulvo complexus in auro,
Chara relegati, quæ potes, ora vides;
Quæ quoties spectas, subeat tibi dicere forsan,
Quam procul à nobis Naso sodalis abest!
Grata tua est pietas; sed carmina major imago
Sunt mea: quæ mando qualiacunq; legas;
Carmina mutatas hominum dicentia formas,
Infelix domini quod fuga rupit opus.
Hæc ego discedens sicut bona multa meorum,
Ipse meâ posui mæstus in igne manu.
Utq; cremasse suum fertur sub stipite natum
Thestias, & melior matre fuisse soror:
Sic ego non meritos, mecum peritura, libellos
Imposui rapidis viscera nostra rogis.
Vel quod eram Musas, ut crimina nostra perosus,
Vel quod adhuc crescens, & rude carmen erat.
Quæ quoniam non sunt penitus sublata, sed extant,
Pluribus exemplis scripta fuisse reor;
Nunc precor ut vivant, & non ignava legentem
Otia delecent, admoneantq; mei.
Non tamen illa legi poterunt patienter ab ullo,
Nesciat his summam si quis abesse manum.
Ablatum mediis opus est incudibus illud:
Defuit & scriptis ultima lima meis:
Et veniam pro laude peto; laudatus abundè,
Non fastiditus si tibi lector ero.
Hos quoq; sex versus in primâ fronte libelli
Si præponendos esse putabis, habe.
Orba parente suo quicunq; volumina tangis,
His saltem vestrâ detur in urbe locus.
Quoq; magis faveas, non hæc sunt edita ab illo;
Sed quasi de domini funere rapta sui.
Quicquid in his igitur vitii rude carmen habebit,
Emendaturus si licuisset || erat.*

ELEGIA VII.

In amicum, qui illi pollicitam fidem fregerat.

IN caput alta suum labentur ab æquore retro

Flumina; conversis Sôlq; recurret equis:

Terra feret stellas, Cælum findetur aratro:

Unda dabit flammæ; & dabit ignis aquas:

Omnia naturæ præpostera legibus ibunt:

Parsq; suum mundi nulla tenebit iter:

Omnia jam fiunt, fieri quæ posse negabam:

Et nihil est, de quo non sit habenda fides.

Hæc ego vaticinor, quia sum deceptus ab illo,

Laturum misero quem mihi rebar opem.

Tantane te, fallax, cepere obliviam nostri?

Afflictumq; fuit tantus adire timer?

Ut neq; respices, nec solarere jacentem,

Dure? nec exequias prosequere meas?

Illud amicitie sanctum & venerabile nomen

Re tibi pro vili sub pedibusq; jacet.

Quid fuit ingenti prostratum mole sodalem

Visere? & alloqui parte levare tui?

Inq; meo si non lacrymas dimittere casu,

Pauca tamen flecto verba dolore loqui?

Idq; quod ignoti faciunt, * valedicere saltem?

Et vocem populi, publicaq; ora sequi?

Deniq; lugubres vultus nunquamq; videndos,

Cernere supremo, dum licuitq; die?

Dicendumq; semel toto, non amplius ævo

Accipere, & parili reddere voce, Vale?

At fecere alii, nullo mihi fœdere juncti,

Et lacrymas animi signa dedere sui.

Quid, nisi * convictu causisq; valentibus essem,

Temporis & longi junctus amore tibi?

Quid nisi tot lusus & tot mea seria nosse?

Tot nossem lusus seriâq; ipsa tua?

Quid si duntaxat Romæ mihi cognitus esses,

Ascitus toties in genus omne joci?

Cunctane in æquoreos abierunt irrita ventos?

Cunctane Lethæis mersa feruntur aquis?

Non ego te genitum placidâ reor urbe Quirini,

Urbe mea quæ jam non adeunda pede est:

Amicitie
sanctum
nomen.

* Vel di-
cere.

* Con-
junctus.

Ventos
verba au-
ferre.

Ingeniū
monu-
menta
effigies
veræ sunt
hominum.

Metamor.
injectæ
igni.

Summa
manus ab-
est Meta-
mor.
In nonnul-
lis non
contemni
satis est.

¶ Eram.

*Ista decent latos felicia signa poetæ ;
Temporibus non est apta corona meis.
Hæc tibi dissimula, sentis tamen omnia dici,
In digito qui me fersq; refersq; tuo.
Effigiemq; meam fulvo complexus in auro,
Chara relegati, quæ potes, ora vides ;
Quæ quoties spectas, subeat tibi dicere forsan,
Quam procul à nobis Naso sodalis abest !
Grata tua est pietas ; sed carmina major imago
Sunt mea : quæ mando qualiacunq; legas ;
Carmina mutatas hominum dicentia formas,
Infelix domini quod fuga rupit opus.
Hæc ego discedens sicut bona multa meorum,
Ipse meâ posui mæstus in igne manu.
Utq; cremasse suum fertur sub stipite natum
Thestias, & melior matre fuisse soror :
Sic ego non meritos, mecum peritura, libellos
Imposui rapidis viscera nostra rogis.
Vel quod eram Musas, ut crimina nostra perosus,
Vel quod adhuc crescens, & rude carmen erat.
Quæ quoniam non sunt penitus sublata, sed extant,
Pluribus exemplis scripta fuisse reor ;
Nunc precor ut vivant, & non ignava legentem
Otia delectent, admoneantq; mei.
Non tamen illa legi poterunt patienter ab ullo,
Nesciat his summam si quis abesse manum.
Ablatum mediis opus est incudibus illud :
Defuit & scriptis ultima lima meis :
Et veniam pro laude peto ; laudatus abundè,
Non fastiditus si tibi lector ero.
His quoq; sex versus in primâ fronte libelli
Si præponendos esse putabis, habe.
Orba parente suo quicunq; volumina tangis,
His saltem vestrâ detur in urbe locus.
Quoq; magis faveas, non hæc sunt edita ab illo ;
Sed quasi de domini funere rapta sui.
Quicquid in his igitur vitii rude carmen habebit,
¶ Eram. 40 Emendaturus si licuisset ¶ erat.*

ELEGIA VII.

In amicum, qui illi pollicitam fidem fregerat.

IN caput alta suum labentur ab æquore retro

Flumina; conversis Sôlq; recurret equis:

Terra feret stellas, Cælum findetur aratro:

Unda dabit flammæ; & dabit ignis aquas:

Omnia naturæ præpostera legibus ibunt:

Parsq; suum mundi nulla tenebit iter:

Omnia jam sunt, fieri quæ posse negabam:

Et nihil est, de quo non sit habenda fides.

Hæc ego vaticinor, quia sum deceptus ab illo,

Laturum misero quem mihi rebar opem.

Tantane te, fallax, cepere obliviam nostri?

Afflictumq; fuit tantus adire timer?

Ut neq; respices, nec solarere jacentem,

Dare? nec exequias prosequere meas?

Illud amicitie sanctum & venerabile nomen

Re tibi pro vili sub pedibusq; jacet.

Quid fuit ingenti prostratum mole sodalem

Visere? & alloqui parte levare tui?

Inq; meo si non lacrymas dimittere casu,

Pauca tamen flecto verba dolore loqui?

Idq; quod ignoti faciunt, * valedicere saltem?

Et vocem populi, publicaq; ora sequi?

Deniq; lugubres vultus nunquamq; videndos,

Cernere supremo, dum licuitq; die?

Dicendumq; semel toto, non amplius ævo

Accipere, & parili reddere voce, Vale?

At fecere alii, nullo mihi fœdere juncti,

Et lacrymas animi signa dedere sui.

Quid, nisi * convictu causisq; valentibus essem,

Temporis & longi junctus amore tibi?

Quid nisi tot lusus & tot mea seria nesses?

Tot nessem lusus seriâq; ipsa tua?

Quid si duntaxat Romæ mihi cognitus esses,

Ascitus toties in genus omne jeci?

Cunctane in æquoreos abierunt irrita ventos?

Cunctane Lethæis mersa feruntur aquis?

Non ego te genitum placidâ reor urbe Quirini,

Urbe meo quæ jam non adeunda pede est:

Amicitie
sanctum
nomen.

* Vel di-
cere.

* Con-
junctus.

Ventos
verba au-
ferre.

Silex intra
præcor-
dra.

Sed scopulos Ponti, quos hæc habet ora sinistri;
Inq; feris Scythiæ, Sarmaticisque jugis.
Et tua sunt silicis circum præcordia venæ;
Et rigidum ferri semina pectus habet:
Quæq; tibi quondam tenero ducenda palato
Plena dedit nutrix ubera, tigris erit:
Aut mala nostra minus quam non aliena putares,
Duriq; mihi non agere reus.
Sed quoniam accedit fatalibus hoc quoq; damnis,
Ut careant numeris tempora prima suis:
Effice peccati nè sim memor hujus, & illo
50 Officium ut laudem, quò queror, ore tuum.

ELEGIA. VIII.

Ad Amicum quòd vulgus fortunam
sequatur.

Calamitas
penuriam
amicorum
invenit.

Detur inoffensa vita tibi tangere metam,
Qui legis hoc nobis non inimicus opus.
Atq; utinam pro te possint mea vota valere,
Quæ pro me duros non tetigere Deos.
Donec eris felix, multos numerabis amicos:
Tempora si fuerint nubila, solus eris.
Aspicias ut veniant ad candida testæ columbæ;
Accipiat nullas sordida turris aves.
Horrea formicæ tendunt ad inania nunquam:
NULLUS ad amissas ibit amicus opes.
Utque comes radios per Solis euntibus umbra est;
Cum latet hic pressus nubibus, illa fugit.
Mobile sic sequitur fortunæ lumina vulgus,
Quæ simul inductâ nube teguntur, abit.
Hæc precor ut possint semper tibi falsa videri:
Sunt tamen eventu vera fatenda meo.
Dum stetimus, turbæ quantum satis esset habebat
Nota quidem, sed non ambitiosa domus.
At simul impulsæ est, omnes timere ruinam,
Cautaq; communi terga dedere fugæ.
Sæva neq; admiror metuant sic fulmina, quorum
Ignibus aflari proxima quæque solent,
Sed tamen in duris remanentem rebus amicum
Quolibet invisæ Cæsar in hoste probat:

Nec solet irasci (nec enim moderatior alter)

Cum quis in adversis, si quid amavit, amat.
De comite Argolico postquam cognovit Orestem,
Narratur Pyladen ipse probasse Thoas.

Quæ fuit Aëtoridæ cum magno semper Achille,
Laudari solita est Hectoris ore fides.

Quod pius ad manes Theseus comes iret amico,
Tartareum dicunt indoluisse Deum.

Euryali, Nisiq; fide tibi, Turne, relatâ,
Credibile est lacrymis immaduisse genas.

Est etiam miseris pietas; & in hoste probatur;
Hei mihi quam paucos hæc mea dicta movent!

Hic status, hæc rerum nunc est fortuna mearum,
Debeat ut lacrymis nullus adesse modus.

At mea sint proprio quamvis mœstissima casu
Tempora profectu facta serena tuo.

Hoc tibi venturum jam tum, charissime, vidi;
Ferret adhuc istam cum minor aura ratem.

Sive aliquod morum, seu vitæ labe carentis
Est pretium; nemo pluris emendus erat.

Sive per ingenuas aliquis caput extulit artes,
Qualibet eloquio sit bona causa tuo.

His ego commotus dixi tibi protinus ipsi,
Scena manet dotes grandis, amice, tuas.

Hoc mihi non ovium fibræ, tonitrûsve sinistri,
Lingvæve servatæ pennæve dixit avis;

Augurium ratio est & conjectura futuri;
Hæc divinavi, notitiâmq; tuli:

Quæ quoniam vera est, totâ tibi mente mihiq;
Gratulet, ingenium non latuisse tuum.

At nostrum tenebris utinam latuisset in imis;
Expedit studiis lumen abesse meis;

Utq; tibi prosunt artes, facundè severæ,
Dissimiles illis sic nocuere mihi.

Vita tamen tibi notamea est: scis artibus illis
Auctoris mores abstinuisse sui.

Scis vetus hoc juveni lusum mihi carmen, & istos
Ut non laudandos, sic tamen esse jocos.

Ergo & defendi nullo mea posse colore,
Sic excusari crimina posse puto.

Quam
pauca
amicorum
paria.

Amores
Nasonis.

Silex intra
præcor-
dia.

Sed scopulos Ponti, quos hæc habet ora sinistri;
Inq; feris Scythiæ, Sarmaticisque jugis.
Et tua sunt silicis circum præcordia venæ;
Et rigidum ferri semina pectus habet:
Quæq; tibi quondam tenero ducenda palato
Plena dedit nutrix ubera, tigris erat:
Aut mala nostra minus quàm non aliena putares;
Davitiæq; mihi non agere reus.
Sed quoniam accedit fatalibus hoc quoq; damnis,
Ut careant numeris tempora prima suis:
Effice peccati nè sim memor hujus, & illo
50 Officium ut laudem, quò queror, ore tuum.

ELEGIA. VIII.

Ad Amicum quòd vulgus fortunam
sequatur.

Calamitas
penuriam
amicorum
invenit.

Detur inoffensæ vitæ tibi tangere metam,
Qui legis hoc nobis non inimicus opus.
Atq; utinam pro te possint mea vota valere,
Quæ pro me duros non tetigere Deos.
Donec eris felix, multos numerabis amicos:
Tempora si fuerint nubila, solus eris.
Aspicias ut veniant ad candida testæ columbæ;
Accipiat nullas sordida turris aves.
Horrea formicæ tendunt ad inania nunquam:
NULLUS ad amissas ibit amicus opes.
Utque comes radios per Solis euntibus umbra est;
Cum latet hic pressus nubibus, illa fugit.
Mobile sic sequitur fortuna lumina vulgus,
Quæ simul inductâ nube teguntur, abit.
Hæc precor ut possint semper tibi falsa videri:
Sunt tamen eventu vera fatenda meo.
Dum stetimus, turbæ quantum satis esset habebat
Nota quidem, sed non ambitiosa domus.
At simul impulsæ est, omnes timuere ruinam,
Cautâq; communi terga dedere fugæ.
Sæva neq; admiror metuant sic fulmina, quorum
Ignibus aflari proxima quæque solent,
Sed tamen in duris remanentem rebus amicum
Quolibet invisæ Cæsar in hoste probat:

Nec solet irasci (nec enim moderatior alter)

Cum quis in adversis, si quid amavit, amat. Quam
De comite Argolico postquam cognovit Orestem,
Narratur Pyladen ipse probasse Thoas. pauca
Quæ fuit Aëtoridæ cum magno semper Achille, amicorum
Laudari solita est Hectoris ore fides. paria.

*Quod pius ad manes Theseus comes iret amico,
Tartareum dicunt indoluisse Deum.*

*Euryali, Nisiq; fide tibi, Turne, relatâ,
Credibile est lacrymis immaduisse genas.*

*Est etiam miseris pietas; & in hoste probatur;
Hei mihi quàm paucos hæc mea dicta movent!*

*Hic status, hæc rerum nunc est fortuna mearum,
Debeat ut lacrymis nullus adesse modus.*

*At mea sint proprio quamvis mœstissima casu
Tempora profectu facta serena tuo.*

*Hoc tibi venturum jam tum, charissime, vidi,
Ferret adhuc istam cum minor aura ratem.*

*Sive aliquod morum, seu vitæ labe carentis
Est pretium; nemo pluris emendus erat.*

*Sive per ingenuas aliquis caput extulit artes,
Quelibet eloquio fit bona causa tuo.*

*His ego commotus dixi tibi protinus ipsi,
Scena manet dotes grandis, amice, tuas.*

*Hoc mihi non ovium fibræ, tonitræve sinistri,
Lingvæve servatæ pennæve dixit avis;*

*Augurium ratio est & conjectura futuri;
Hæc divinavi, notitiâmq; tuli:*

*Quæ quoniam vera est, totâ tibi mente mihiq;
Gratulet, ingenium non latuisse tuum.*

*At nostrum tenebris utinam latuisset in imis;
Expedit studiis lumen abesse meis;*

*Utq; tibi prosunt artes, facundè severæ,
Dissimiles illis sic nocuere mihi.*

*Vita tamen tibi notamea est: scis artibus illis
Auctoris mores abstinuisse sui.*

Scis vetus hoc juveni lusum mihi carmen, & istos Amores
Ut non laudandos, sic tamen esse jocos. Nasonis.

*Ergo & defendi nullo mea posse colore,
Sic excusari crimina posse puto.*

Quâ potes excusa, nec amici desere causam :
 66 Quo pede cœpisti, sic bene semper eas.

ELEGIA IX.

Navem laudat, quam in Corinthiaco Sinu
 habuit.

Navis in
 tutela
 Palladis.

† Quamli-
 bet ante.

† Cen-
 chreis.

† Hecioris.

Navigatio
 Ovidii.

† Tenura.

Dardania
 à Dardano

Est mihi, sitq; precor, flava tutela Minervæ
 Navis ; & à pictâ casside nomen habet.

Sive opus est velis ; minimam bene currit ad au-
 Sive opus est remo ; remige carpit iter. (ram.

Nec comites volucris contenta est vincere cursu ;

Occupat egressus † qualibet arte rates :

Et patitur fluctus, fertq; assilientia longè

Æquora, nec sœvis victa madescit aquis.

Illa Corinthiacis primum mihi cognita † terris,

Fida manet trepida dūxq; comēsque, fugæ.

Pérq; tot eventus, & iniquis concita ventis

Æquora, Palladio numine tuta fuit.

Nunc quoq; tuta precor vasti secet ostia Ponti,

Quâsq; petit Getici littoris intret aquas.

Quæ simul Æolia mare me deduxit in Helles

Et longum tenui limite fecit iter ;

† Hecioris. Fleximus in lævum cursus, & ab † Asturis urbe

Venimus in portus Imbria terra tuos.

Inde levi vento Zerinthia littora natâ,

Threïciam tetigit fessa carina Samon :

† Tenura. Saltus ab hac contrâ brevis est † Stantira petenti.

Hac dominum tenus est illa secuta suum.

Nam mihi Bistonios placuit pede carpere campos

Hellepontiacas illa reliquit aquas :

Dardaniâmq; petit auctoris nomen habentem,

Et te ruricola Lampsace tuta Deo,

Quâq; per angustas malè vectæ virginis undas,

Seston Abydenam separat urbe fretam.

Hincq; Propontiacis hærentem Cyzicon oris,

Cyzicon Æmonia nobile gentis opus.

Quâq; tenent Ponti Bysantia littora faucis ;

Hic locus est gemini janua vasti maris.

Hec precor evincat, propulsâq; fortibus Austris

Transseat instabiles stredda Cyaneas :

† Enrich. 0, 95

† Eniochosq; sinus & ab his per Apollinis urbem, † Thynni-
 Vesta sub Anchiali mœnia findat iter. acôsque.
 Inde Mesambriacos portus, & † Opeson, & arces † Odesson.
 Prætereat dictas nomine, Bacche, tuo.
 Et quos Alcathoi memorant à mœnibus ortos
 Sedibus his profugos constituisse lares.
 A quibus adveniat Meletida sospes ad urbem,
 Offensi quò me contulit ira Dei.
 Hæc si contigerint, merita cadat agna Minervæ : Agna Mi-
 Non facit ad nostras hostia major opes. nervæ.
 Vos quoq; Tyndaridæ quos hæc colit insula, fratres
 Mite, precor, duplici numen adeste † rati.
 Altera namq; parat Symplegadas ire per altas; † Viæ.
 Scindere Bistonias altera puppis aquas.
 Vos facite ut ventos, loca cum diversa petamus,
 Illa suos habeat, nec minùs ista suos. 50

ELEGIA X.

Ad lectorem quod in itinere hunc primum
 Librum confecerit.

Littera quæcunq; est toto tibi lecta libello Libri Tri-
 Est mihi sollicito tempore facta via. stium.
 Aut hæc me gelido, tremere cum mense Decembri
 Scribentem mediis Adria vidit aquis : (mon :
 Aut postquam bimarem cursu superavimus Isth-
 Altera q; est nostræ sumpta carina fuga.
 Quòd facerem versus, inter fera murmura Ponti,
 Cycladas Ægeas obstupuisse puto.
 Ipse ego nunc miror tantis animiq; marisq;
 Fluctibus, ingenium non cecidisse meum.
 Seu stupor huic studio, sive est insania nomen,
 Omnis ab hac cura mens relevata mea est,
 Sæpe ego nimboris dubius jactabar ab Hædis :
 Sæpe minax Steropes sidere Pontus erat :
 Fuscabatq; diem custos Erymanthidos Ursa :
 Aut Hyadas sævis auxerat Auster aquis.
 Sæpe maris pars intus erat : tamen ipse trementi
 Carmina ducebam qualiacunq; manu.
 Nunc quoq; contenti strident Aquilone rudentes ;
 Inq; modum tumuli concava surgit aqua.

Carmini-
 bus relax-
 antur
 animi.

*Ipse gubernator tollens ad sidera palmas,
Exposcit votis, immemor artis, opem.
Quocunq; aspexi, nihil est nisi mortis imago:
Quam dubiâ timeo mente, timensq; precor.*

* Attigero.

* *Contingam portum, portu terrebor ab ipso:
Plus habet infestâ terra timoris aqua.
Nam simul insidiis hominum pelagiq; laboro;
Et faciunt geminos ensis & unda metus.
Ille meo vereor nè speret sanguine prædam,
Hæc titulum nostræ mortis habere velit.
Barbara pars læva est * avida substructa rapina,
Quam cruor, & cedes, bellæque semper habent.
Cumq; sit hybernis agitated fluctibus æquor,
Pectora sunt ipso turbidiora mari.
Quò magis his debes ignoscere, candide lector,
Si spe sint (ut sunt) inferiora tuâ.
Non hæc in nostris (ut quondam) scribimus hortis,
Nec consue te meum lectule corpus habes:
Factor in indomito, brumali luce, profundo;
Ipsaq; cæruleis charta feritur aquis.
Improba pugnat hyems; indignaturq; quòd ausim
Scribere, se rigidas incutiente minas.
Vincat hyems hominem: sed eodem tempore quæso
4† Ipse modum statui carminis, illa sui.*

* Avidæq;
instructa.

* Submis-
sa, i. dedi-
ta & man-
cipata.

7 3 8 .

PUB. OVID. NASONIS

De Tristibus Lib. II.

ELEGIA I.

Ad Augustum Cæsarem.

Ingenium
Nasoni
obfuit.

Quid mihi vobiscum est, infelix cura, libelli
Ingenio perii qui miser ipse meos?
Cur modo damnatas repeto mea crimina Musas?
An semel est pœnam commeneruisse parum?
5 Carmina fecerunt ut me cognoscere vellent
Omne non fausto fœmina virq; meo:
Carmina fecerunt ut me morèsq; notaret
Jam pridem in istâ Cæsar ab arte meos.

Pene

Deme mihi studium, vitæ quoq; crimina demes;

Acceptum refero versibus esse nocens.

10

Hoc pretium vitæ vigilatorumq; laborum

Cepimus: ingenio est pœna reperta meo.

Si scirem, doctas odissem jure sorores,

Numina cultori pernicioſa ſuo.

Infania.

At nunc (tanta meo comes eſt infania morbo) 15

Saxa memor refero rursus ad iſta pedem.

Scilicet ut victus repetit gladiator arenam,

Et redit in tumidas naufraga puppis aquas;

Forſitan ut quondam Teuthrantia regna tenenti,

Sic mihi res eadem vulnus opemq; feret; 20

Musæque, quæ movit, motam quoq; leniet iram:

Exorant magnos carmina sæpe Deos.

Carmina

Ipsæ quoq; Ausonias Cæſar matrêsq; nurûsq;

Deos ex-

Carmina turrigeræ dicere juſſit Opi.

orant.

Juſſerat & Phæbo dici, quo tempore ludos 25

Fecit; quos ætas aſpicit una ſemel.

His precor exemplis tua nunc, mitiſſime Cæſar,

Fiat ab ingenio mollior ira meo.

Illa quidem juſta eſt; nec me meruiſſe negabo;

Non ad eò noſtro fugit ab ore pudor. 30

Sed, niſi peccaſſem, quid tu concedere poſſes?

Clementi-

Materiam veniæ ſors tibi noſtra dedit.

am delicta

Si quoties peccant homines, ſua fulmina mittat

faciunt.

Jupiter, exiguo tempore inermis erit.

Nunc, ubi detonuit, ſtrepitûq; exterruit orbem, 35

Purum diſcuſſis aëra reddit aquis.

Fure igitur genitorq; Deûm rectorq; vocatur;

Fure capax mundus nil Fove majus habet.

Tu quoque cûm patriæ rector dicare patêrq;

Utere more Dei * nomen habentis idem: 40

Augustus

Idq; facis; nec te quiſquam moderatius unquam

pater

Imperii potuit fræna tenere ſui.

patriæ.

Tu veniam Partho ſuperato ſæpe dediſti,

Non conceſſurus quam tibi victor erat,

* Numen.

Divitias etiam multos, & honoribus auctos 45

Clementia

Vidi, qui tulerant in caput arma tuum.

& liberali-

Quæq; dies bellum, belli tibi ſuſtulit iram;

tas Augu-

Pârſq; ſimul templis utraq; dona tulit.

ſſi.

Utq;

- * Quod. Utq; tuus gaudet miles, * qui viceret hostem :
 50 Sic, cur se victum gaudeat, hostis habet,
 Causa mea est melior, qui nec contraria dicor
 Arma, nec hostiles esse secutus opes.
 Per mare, per terras, per tertia numina juro,
 Per te presentem conspicuumq; Deum :
 55 Hunc animum fuisse tibi, vir maxime, trêque
 Quâ solâ potui, mente fuisse tuum.
 Optavi peteres cœlestia sidera tardè ;
 Parsq; fui turbæ parva precantis idem.
 Et pia thura dedi pro te, cumq; omnibus unus
 60 Ipse quoq; adjuvi publica vota meis.
 Quid referam libros illos quoq; crimina nostra
 Mille locis plenos nominis esse tui ?
 Inspice majus opus, quod adhuc sine fine reliqui,
 In non credendis corpora versa modos :
 65 Invenies vestri præconia nominis illic ;
 Invenies animi pignora multa mei.
 Non tua carminibus major fit gloria ; nec quo
 Ut major fiat crescere possit habet.
 Fama Jovis superest : tamen hunc, sua facta refer-
 70 Et se materiam carminis esse, juvat. (ri,
 Cumq; Gigantei memorantur prælia belli ;
 Credibile est lætum laudibus esse fuis.
 Te celebrant alii, quanto decet ore ; tuasq;
 Ingenio laudes uberiore canant.
 Minima 75 Sed tamen, ut fuso taurorum sanguine centum,
 etiam Diis Sic capitur minimo thuris honore Deus.
 placent Ab ! ferus, & nobis nimium crudeliter hostis,
 quæ piè Delicias legit qui tibi cunq; mess :
 fiant. Carmina ne nostris * sic te venerantia libris,
 * Hic. 80 Judicio possint candidiore legi.
 Esse sed irato quis te mihi posset amicus ?
 Vix tunc ipse mihi non inimicus eram.
 Cum cœpit quassata domus subsidere, partes
 In proclinatas omne recumbit onus.
 85 Cunctaq; fortunâ rimam faciente debiscunt :
 Ipsa suo * quædam pondere tracta ruunt :
 * Quan- Ergo hominum quæsitum odium mihi carmine ;
 dam. Debuit, est vultus turba secuta tuos. (quæq;
 (At

(At memini) vitamq; meam morēsque probabas
 Illi, quem dederas, praetereuntis equo.

Quod si non prodest, & honesti gloria nulla

90

Redditur : at nullum crimen adeptus eram.

Nec malè commissa est nobis fortuna reorum,

Cenrum

Usque decem decies inspicienda viris :

Res quoque privatas statui sine crimine iudex,

95

viri.

* Victa.

Deque mea fassa est pars quoque ; iusta fide.

Me miserum ! potui, si non extrema nocerent,

Iudicio tutus non semel esse tuo.

Ultima me perdunt ; imòque sub aequore mergit

Incolumem toties * una procella ratem. 100 * Una.

Nec mihi pars nocuit de gurgite parva ; sed om-

Preferre hoc fluctus Oceanusque caput. (nes

Cur aliquid vidi ? cur noxia lumina feci ?

Cur imprudenti cognita culpa mihi est ?

Visus ob-

Inscius Aetæon vidit sine veste Dianam,

105

fuit poetæ.

Præda suis canibus non minus ille fuit.

Scilicet in superis etiam fortuna luenda est :

Nec veniam, læso numine, casus habet.

Illà nostra die, quàm me malus abstulit error,

Parva quidem periit, sed sine labe domus :

Sic quoque parva tamen, patrio dicatur ut ævo 111

Clara, nec ullius nobilitate minor :

Ovidii do-

mus nobi-

litata in-

genio.

Et neque divitiis, nec paupertate notanda est ;

Unde sit in neutrum conspiciendus eques.

Sic quoque nostra domus vel censu parva, vel ortu,

Ingenio certè non latet illa meo : 116

Quo videar quamvis nimium juveniliter usus,

Grande tamen toto nomen ab orbe fero ?

Turbaque dictorum Nasonem novit, & audet

Non fastiditis annumerare viris. 120

Corruit hæc igitur Musis accepta sub uno,

Sed non exiguo, crimine lapsa domus.

Atque ea sic lapsa est, ut surgere, si modò læsi

Ematuruerit Cæsaris ira, queat :

Cujus in eventu pœne clementia tanta est, 125

Ut fuerit nostro lenior ira metu.

Vita data est, citraque necem tua constitit ira,

O Princeps parcas viribus usque tuis.

Insuper

Exul Naſo
nullo S.
conſulto.
* Selecto.

Ovid. re-
legatus,
non exul.

Livia
Auguſti.

* Hic.

*Inſuper accedunt, te non adimente, paternæ
(Tanquam vita parvum numeris eſſet) opes.
Nec mea decreto damnâſti facta Senatûs;
Nec mea * ſecreto iudice juſſa fuga eſt.
Triftibus inveſtus verbis (itâ principe dignum eſt)
Ultus es offenſas, ut decet, ipſe tuas.
Adde quod ediſtum quamvis immite, minâxque,
136 Attamen in pœnæ nomine lene fuit:
Quippe relegatus, non exul dicor in illo;
Parcâq; fortunæ ſunt tibi verba mea.
Nulla quidem ſano gravior, mentisq; potenti
140 Pœna eſt, quàm tanto diſplicuiſſe viro.
Sed ſolet interdum fieri placabile numen;
Nube ſolet pulſâ candidus ire dies.
Vidi ego pampineis oneratam vitibus ulmum,
Quæ fuerat ſevo fulmine taſta Jovis.
145 Ipſe licet ſperare vetes, ſperabimus: atq;
Hoc unum fieri te prohibente poteſt.
Spes mihi magna ſubit, cum te, miſſime Cæſar;
Spes mihi, reſpicio cùm mea facta, cadit:
Et veluti ventis agitantibus æquora, non eſt
150 Æqualis rabies continuûſq; furor;
Sed modo ſubſidunt, intermiſſiq; ſileſcunt,
Vimq; putes illos depoſuiſſe ſuam:
Sic abeunt, redeuntq; mei, variantq; timores;
Et ſpem placandi dantq; negantq; tui.
Per ſuperos igitur, qui dant tibi longa, dabuntq;
156 Tempora, Romanum ſi modo nomen amant;
Per patriam, qua te tuta & ſecura parente eſt,
Cujus & in populo pars ego nuper eram:
Si tibi quem ſemper factis animôq; mereris,
160 Reddatur gratæ debitus urbis amor:
Livia ſic tecum ſociales impleat annos;
Quæ niſi te, nullo conjuge digna fuit:
Quæ ſi non eſſet, cœlebs te vita deceret,
Nullâq;, cui poſſes eſſe maritus, erat:
165 Soſpitem ſic te ſic natus quoq; ſoſpes, & olim
Imperium regat * hoc cum ſeniore ſenex:
Ut faciuntq; tui ſidus juvenile nepotes,
Per tua, perq; tui facta parentis eant:*

Sic assueta tuis semper victoria castris,
 Nunc quoq; se præstet, notâq; signa petat. 170
 Ausoniamq; ducem solitis circumvolet alis,
 Ponat & in nitidâ laureâserta comâ;
 Per quem bella geris; cujus nunc corpore pugnâs;
 Auspiciis cui das grande, deosq; tuos:
 Dimidiq; tui præsens, & respicis urbem: 175
 Dimidio procul es, sevâq; bella geris.
 Hic tibi sic redeat superato victor ab hoste,
 Inq; coronatis fulgeat altus equis.
 Parce precor; fulmênq; tuum fera tela reconde:
 Heu nimium misero cognita tela mihi! 180
 Parce pater patriæ, nec nominis immemor hujus
 Olim placandi spem mihi* tolle tui. * Redde.
 Non precor ut redeam (quamvis majora petitis,
 Credibile est magnos sæpe dedisse deos.)
 Mitius exilium si das propiusq; roganti, 185 Mitius exi-
 Pars erit è pœna magna levata mea. lium orat.
 Ultima perpetior medios ejectus in hostes:
 Nec quisquam à patria longius exul abest.
 Solus ad ingressus missus septemplicis Istri,
 Parrhasiæ gelido virginis axe premor. 190
 Jazyges & Colchi, Merereâq; turba, Getæq;
 Danubii mediis vix prohibentur aquis.
 Cùmq; alij tibi sint causâ graviore fugati;
 Ulterior nulli, quàm mihi, terra data est.
 Longius hæc nihil est, nisi tantum frigus & hostis, 195
 Et maris astricto quæ coit unda gelu.
 Hactenus Euxini pars est Romana sinistri;
 Proxima Bastarnæ Sauronatæq; tenent.
 Hæc est Ausonio sub jure novissima: vixq;
 Hæsit in imperii margine terra tui. 200
 Unde precor supplex, ut nos in tuta releges;
 Nè sit cum patriâ pax quoq; adempta mihi:
 Nè timeam gentes, quas non bene submovet Ister:
 Nève tuus possim civis ab hoste capi.
 Fas prohibet Latio quenquam de sanguine natum
 Cesaribus salvis, barbarâ vincla pati. 206
 Perdiderint cum me duo crimina, cæcumen & error, Crimina,
 Alterius facti culpa silenda mihi, Nasonis.
 Nam

* Lectus.

Nam tanti non sum, renovem ut tua vulnera, Cæ-
 Quem nimio plus est indoluisse semel. (sar,
 Altera pars superest: quæ turpi crimine * læsus,
 Arguor obscæni dæctor adulterii.

Augusti
carmina.

Fas ergo est aliqua cœlestia pectora falli:
 Et sunt notitiâ multa minora tuâ.

Utq; Deos cœlūmq; simul sublime tuenti,
 Non vacat exiguis rebus adesse Jovi:
 A te pendentem sic dum circumspicis orbem,
 Effugiunt curas inferiora tuas.

Scilicet imperii princeps statione relicta
 Imparibus legeres carmina facta modis?

Non ea te moles Romani nominis urget,
 Inq; tuis humeris tam leve fertur onus.

Lusibus ut possis advertere numen ineptis,
 Excutiâsq; oculis otia nostra tuis.

Nunc tibi Pannonia est, nunc Illyris ora domanda;
 Rhetica nunc prebent, Thraciâq; arma metum.

Nunc petit Armenius pacem: nunc porrigit arcus,
 Parthus equus, timidâ captâq; signa manu.

Germania.

Nunc te prole tuâ juvenem Germania sentit;
 Bellâq; pro magno Cæsare Cæsar habet.

Deniq; ut in tanto, quantum non exitit unquam,
 Corpore, pars nulla est, quæ caret imperio:

Urbs quoq; te, & legum lassat tutela tuarum,
 Et morum, similes quos cupis esse tuis.

Non tibi contingunt, quæ gentibus otia præstas;
 Bellâq; cum multis irrequieta geris.

Miror in hoc igitur tantarum pondere rerum
 Unquam te nostros * evoluisse jocos.

At sic (quod mallem) vacuus fortasse fuisses,
 Nullum legisses crimen in arte mea.

Illa quidem fateor frontis non esse severæ,
 Scripta nec à tanto principe digna legi:

Non tamen idcirco legum contrariis jussis,
 Sunt ea; Romanas erudiuntq; nurus:

Nève quibus scribam possis dubitare, libellus
 Quatuor hos versus è tribus unus habet.

Este procul vitta tenues, insigne pudoris;
 Quæq; tegis medios instituta longa pedes.

Ex 1. Lib.
de Arte.

Nil,

LIBER II.

Nil, nisi legitimum, concessâq; furta, canemus :

Inq; meo nullum carmine crimen erit.

Ecquid ab hac omnes rigidas submovimus arte,

Quas stola contingi, vittâq; sumpta vetat ?

At matrona potest alienis artibus uti ;

Quôdq; trahat quamvis non doceatur habet.

Nil igitur matrona legat, quia carmine ab omni

Ad delinquendum doctior esse potest.

Quocunq; attigerit (siqua est studiosa sinistri)

Ad vitium mores instruit inde suos.

Sumpserit annales, (nihil est hirsutius illis)

Facta est unde parens Ilia, nempe leget ;

Sumpserit Æneadem genetrix ubi prima requirer,

Æneadem genetrix unde sit alma Venus.

Persequar inferius (modò si licet ordine ferri)

Posse nocere animis carminis omne genus.

Non tamen idcirco crimen liber omnis habebit :

Nil prodest, quod non ledere possit idem.

Ignem quid utilius ? Si quis tamen urere testâ

* Comparat, audaces instruit igne manus.

* Cœperit.

Eripit interdum, modò dat medicina salutem :

Quæq; juvet monstrat, quæq; sit herba nocens.

Et latro, & cantus præcingitur ense viator,

Ille sed insidias, hic sibi portat opem.

Discitur innocuas ut agat facundia causas :

Protegit hæc fontes immeritosq; premit.

Sic igitur carmen, rectâ si mente tegatur,

Constabit nulli posse nocere meum :

Et tandem vitium quicunq; hinc concipit, errat ;

Et nimium scriptis arrogat ille meis.

Ut tamen hoc fatear ; ludi quoq; semina præbent

Nequitie ; tolli tota theatra jube.

Theatræ

Peccandi causam quàm multis sæpe dederunt

Martia, cum durum sternit arena solum !

Campus

Martius,

Tallatur Circus ; non tuta licentia Circi est :

Hic sedet ignoto juncta puella viro.

Circus.

Cum quædam spaciuntur in hac ut amator eodem

Conveniat, quare porticus ulla patet ?

Porticus.

Quis locus est templis augustior ? hæc quoq; vivet,

In culpam si qua est irgeniosa suam.

Cum

TRISTIUM

Jupiter
Capitoli-
nus.

Cum steterit Jovis ade, Jovis succurret in ade,
Quam multas matres fecerat ille Deus.
Proxima adoranti Junonia templa subibit,
Pellicibus multis indoluisse Deam.
Pallade conspecta, natum de crimine virgo
Sustulerit quare, quæret, Eriethonium.
Venerit in magni templum tua numina Martis;
Stat Venus ultori juncta viro ante fores.
Isidis ade sedens, cur hanc Saturnia, quæret,
Egerit Inio Bosphoriôq; mare

* Endymi-
on.

In Venerem Anchises, in Lunam * Latmius heros;
300 In Cererem fasius, qui referatur, erit.

Versus
molliores
legere.

Omnia perversas possunt corrumpere mentes;
Stant tamen illa suis omnia tuta locis.
Et procul à scripta solis meretricibus arte,
Submovet ingenuas pagina prima manus.
Quæcumq; erumpit quæ non sinet ire sacerdos;
Protinus hæc vetiti criminis acta rea est.
Nec tamen est facinus versus evolvere molles;
Multa licet castæ, non facienda, legant.
Sepe supercilii nudas matrona severi,
Et Veneres stantes ad genus omne, videt.
Corpora Vestales oculi meretricia cernunt;
Nec dominæ poenæ res ea causa fuit.
At cur in nostra nimia est lascivia Musa?
Curve meus cuiquam suadet amare liber?
Nil nisi peccatum, manifestaq; culpa fatenda est
Pœnitet ingenii iudiciq; mei.
Cur non Argolicis potius quæ concidit armis,
Vexata est iterum carmine Troja meo?
Cur tacui Thebas? & mutua vulnera fratrum
Et septem portas sub duce quamq; suo?
Non mihi materiam bellatrix Roma negabat;
Et pius est patriæ fracta referre labor.
Deniq; cum meritis impleverit omnia, Cæsar,
Pars mihi de multis una canenda fuit.
Utq; trahunt oculos radiantia lumina Solis;
Traxissent animum sic tua facta meum.
Arguor immerito: tenuis mihi campus aratur;
Illud erat magnæ fertilitatis opus.

Non

Non ideo debet pelagose credere, si qua

* Audet in exiguo ludere cymba lacu.

Forsan & hoc dubitem, numeris levioribus aptus

Sim satis, in parvos sufficiamque modos.

At si me jubeas domitos Jovis igne Gigantes

Dicere, conantem debilitabit opus.

Divitis ingenii est, immania Caesaris acta

Condere, materiâ nè superetur opus.

Et tamen ausus eram; sed detractare videbar;

Quòdque nefas damno viribus esse tuis.

Ad leve rursus opus juvenilia carmina veni:

Et falso movi pectus amore meum.

Non equidem vellem; sed me mea fata trahebant:

Inque meas pœnas ingeniosus eram.

Hei mihi! cur didici? cur me docuere parentes?

Litteraque est oculos ulla morata meos?

Hæc tibi me invisum lascivia fecit, ob artes,

Quas ratus es vetitos sollicitare toros.

Sed neque me nuptæ didicerunt furtiva magistro:

Quòdque parum novit nemo docere potest.

Sic ego delicias & mollia carmina feci,

Strinxerit ut nomen fabula nulla meum:

Nec quisquam est adeò media de plebe maritus,

Ut dubius vitio sit pater ille meo.

Crede mihi distant mores à carmine nostro:

Vita verecunda est, Musa jocosâ mea est.

Magnaque pars mendax operum est & ficta meorum,

Plus sibi permisit compositore suo.

Nec liber indicium est animi; sed honesta voluntas

Plurima mulcendis auribus apta refert.

Accius esset atrox: conviva Terentius esset;

Essent pugnaces qui fera bella canunt.

Denique composui teneros non solus amores;

Composito pœnas solus amore dedi:

Quid nisi cum multo Venerem confundere vino

Præcepit Lyrici Tertia Musa senis?

Lesbia quid docuit Sappho, nisi amare puellas?

Tuta tamen Sappho, tutus & ille fuit.

Nec tibi Battjade nocuit, quòd sæpe legenti

Delicias versu fassus es ipse tuas.

* Audeat

exiguo.

Non om-

nibus

omnia

conveni-

unt.

Sic & Catullus.

Libri non sunt indicium animi.

Exemplis refellit crimen Sappho.

Fabula

- Menandri comœdia. *Fabula iucundi nulla est sine amore Menandri :
Et solet hic pueris virginibûsq; legi.*
- Ilias nil aliud nisi adultera. *Ilias ipsa quid est, nisi turpis adultera, de qua
Inter amatorem pugna virûmq; fuit ?
Quid prius est illic flammâ Chryseidos, aut qua
Fecerat iratos rapta puella duces ?*
- Odyssæa. *Aut quid Odyssæa est, nisi fœmina propter amorem*
* Viris. *Dum vir abest, multis una petita * procis ?
Quid nisi Memides Venerem Martemq; ligatos
Narrat in obscœno corpora pressa toro ?*
- Homerus. *Unde nisi indicio magni sciremus Homeri,
Hospitis igne duas incaluisse Deas ?*
- Trœgia. *Omne genus scripti gravitate tragœdia vincit :
Hæc quoq; materiam semper amoris habet.
Nam quid in Hippolyto est, nisi seve flamma no-
Nobilis est Canace fratris amore sui. (vercæ?
Quid ? non Tantalides agitante Cupidine currus
Pisæam Phrygis vexit eburnis equis ?
Tingeret ut ferrum natorum sanguine mater.
Concitus à læso fecit amore dolor.
Fecit amor subitas volucres cum pellice regem ;*
- Itys. *Quæq; suum luget nunc quoq; mater Ityn.
Si non Aërophen frater sceleratus amâsses,
Aversos solis non legeremus equos.*
- Sylla. *Impia nec tragicos tetigisset Scylla cothurnos,
Ni patrium crimen defecisset amor.*
- Electra. *Qui legis Electran, & egentem mentis Orestem,
Ægisthi crimen, Tyndaridôsq; legis.
Nam quid de tetrico referam domitore Chimæræ
Quem lethi fallax hospita penè dedit ?*
- (400 *Quid loquar Hermionem ? quid te Scœneia virgo
Têr, Mycenæo Phœbas amata duci ?
Quid Danaën, Danaïq; nurus ? matrémq; Lyæi
Alcmenam ? & mœtes, quæ cœtere, duas ?
Quid generum Pelia ? quid Thæsea ? quidve Pelas-
Iliacam tetigit qui rate primus humum ? (gum
Huc Iole, Pyrrîq; parens, huc Herculis uxor,
Huc accedat Hylas, Iliacûsq; puer.
Tempore deficiat, tragicos si persequar ignes :
Vix p; meus capiet nomina nuda liber.*

Est & in obscænos deflexa tragœdia risus;

Multâq; præteriti verba pudoris habet.

Nec nocet auctori mollem qui fecit Achillem,

Infregisse suis fortia facta modis.

Junxit Aristides Milesia crimina secum;

Pulsus Aristides nec tamen urbe sua est:

Nec, qui descripsit corrumpi semina matrum,

Eubius impuræ conditor historiæ:

Nec, qui composuit nuper Sybaritida fugit;

Nec, qui concubitus non tacere suos.

Suntq; ea doctorum monumentis multa virorum:

Muneribusq; ducum publica facta patent.

Nève peregrinis tantum defendar ab armis,

En Romanus habet multa jocosæ liber.

Utq; suo Martem cecinit gravis Ennius ore;

Ennius ingenio maximus, arte rudis:

Explicat ut causas rapidi Lucretius ignis,

Casurumq; triplex vaticinatur opus:

Sic sua lascivo cantata est sæpe Catullo

Fœmina, cui falsum Lesbia nomen erat:

Nec contentus eâ, multos vulgavit amores,

In quibus ipse suum fassus adulterium est.

Par fuit exigui similisq; licentiæ Calvi,

Detexit variis qui sua facta modis. (quos

Quid referam Tacidæ? quid Memmi carmen? apud

Nomen adest rebus, nominibusq; pudor. (Anser; Memmius.

Cinna quoq; his comes est: Cinnâq; procacior

Et leve Cornifici, parq; Catonis opus:

Et quorum libris modò dissimulata Perilla,

Nomine nunc legitur dicta, Metelle, tuo

Is quoq; Phasiacæ Argo qui duxit in undas,

Non potuit Veneris furtâ tecere sua. (Servi

Nec minus Hortensi, nec sunt minus improba

Carmina: quis dubitet nomina tanta sequi?

Vertit Aristidem Sisenna; nec obfuit illi

Historiæ turpes inseruisse jocos.

Nec fuit opprobrio celebrasse Lycorida Gallo:

Sed linguam nimio non tenuisse mero.

Credere juranti durum putat esse Tibullus,

Hoc etiam de se quod neget illa vero.

Milesia
crimina
Aristidis.

Ennius
arte rudis
Lucretius.

Catullus.

Calvus.

Ticida.
Memmius.
Cinna.
Anser,
Cornificius,
Cato.

Horten-
sius.
Servius.
Sisenna.
Gallus.

Tibullus.

- Fallere custodem demum docuisse fatetur :*
Séq; suâ miserum nunc ait arte premi.
Sæpe velut gemmam dominæ, signumq; probaret,
Per causam meminit se tetigisse manum.
Utq; refert, digitis sæpe est nutiq; locutus,
Et tacitam mensæ duxit in orbe notam :
Et quibus è succis abeat de corpore livor,
 * Ille. *Impressò fieri qui solet ore, docet.*
*Deniq; ab incauto nimium petit * illa marito :*
Se quoq; uti fervet, peccet ut ille minus.
 * Excreat. *Scit cui latretur, cùm solus obambulet ipse,*
 * Furtim. *Cui toties clausas * excreat ante fores.*
*Multaq; dat * furti talis præcepta ; docetq;*
Qua nuptæ possint fallere ab arte viros.
Nec fuit hoc illi fraudi : legiturq; Tibullus,
Et placet, & jam, te principe, notus erat.
 Propertius *Invenies eadem blandi præcepta Propertii :*
Distriktus minimâ nec tamen ille notâ est.
His ego successi : quoniam præstantia candor
Nomina vivorum dissimulare jubet.
Non timui (fateor) nè quâ tot ière carinæ,
Naufraga servatis omnibus una foret.
 Artes alex *Sunt aliis scriptæ, quibus alea luditur, artes :*
Hæc est ad vestros non leve crimen avos.
Quid valeant tali, quo possis plurima jactu
Fingere, damnosos effugiâsq; canes :
 * Deceat. *Tessera quos habeat numeros, distante vocato,*
*Mittere quo * deceat, quo dare missa modo :*
Discolo : ut recto grassetur limite miles,
Cùm medius gemino calculus hoste perit :
Ut magè velle sequi sciat, & revocare priorem,
Nec, tutò fugiens, incommitatus eat.
 Tabella. *Parva sedet ternis instructa tabella lapillis,*
 aleatoria. *In qua vicisse est, continuâsse suos.*
Quiq; alii lusus (neq; enim nunc pers quæ omnes
Perdere rem caram tempora nostra solent.
Ecce canit formas alius jactûsq; pilarum ;
Hic autem nandi præcipit, ille trochi.
 Variæ de- *Composita est aliis fuscandi cura coloris ;*
 criptiones. *Hic epulis leges, hospitioq; dedit :*

Alter humum de qua fingantur pocula, monstrat;
 Quæq; docet liquido testa sit apta mero.
 Talia luduntur fumoso mense Decembri,
 Quæ jam non ulli composuisse nocet.
 His ego deceptus non tristia carmina feci:
 Sed tristis nostros pœna secuta jocos.
 Deniq; non video tot de scribentibus unum,
 Quem sua perdiderit Musa, repertus ego.
 Quid si scripsissem mimos obscœna jocantes,
 Qui semper ficti crimen amoris habent?
 In quibus assidue cultus procedit adulter:
 Verbâq; dat stulto callida nupta viro. 500
 Nubilis hæc virgo, matronâque, virque, puérq;
 Spectat; & ex magna parte Senatus adest.
 Non satis, incestis, temerari vocibus aures:
 Assuescunt oculi multa pudenda pati.
 Cûq; fefellit amans aliquâ novitate maritum,
 Plauditur, & magno palma favore datur.
 * Quôq; minus prodest, pœna est lucrosa poetæ;
 Tantâq; non parvo crimina Prætor emit.
 Inspice ludorum sumptus, Auguste, tuorum:
 Empta tibi magnæ talia multa leges.
 Hæc tu spectasti, spectandâq; sæpe dedisti,
 Majestas adeo comis ubiq; tua est.
 Luminibûsq; tuis, totus quibus utitur orbis,
 Scenica vidisti lætus adulteria.
 Scribere si fas est imitantes turpia mimos;
 Materiam minor est debita pœna meæ.
 An genus hoc scripti faciunt sua pulpita tutum?
 Quod; * licet mimis, scena licere dedit?
 Et mea sunt populo saltata poemata sæpe:
 Sæpe oculos etiam detinuere tuos.
 Scilicet in domibus vestris, ut prisca virorum
 Artificis fulgent corpora picta manu:
 Sic, quæ concubitus varios, Venerisq; figuras
 Exprimat, est aliquo parva tabella loco.
 Utq; sedet vultu fassus Telamonius iram,
 Inq; oculis facinus barbara mater habet:
 Sic madidos siccant digitis Venus unda capillos;
 Et modo maternis testæ videtur aquis.

Unum O-
 vidium in-
 genium
 perdidit.

* Quoque

Ludi Au-
 gustales.

Mimi.

* Liber.

Virgilius.

Bella sonant alii telis instructa cruentis,
 Parsq; tui generis, pars tua facta canit.
 Invida me spacio natura coercuit arcto;
 Ingenio vires exiguasq; dedit.

Eucolica.

Et tamen ille tuus felix Aeneidos auctor
 Contulit in Tyrios arma virumq; toros.
 Nec legitur pars ulla magis de corpore toto,
 Quam non legitimo fœdere junctus amor.
 Phyllidis hic idem, teneraq; Anaryllidis ignes,
 Bucolicis juvenis luserat antè modis.
 Nos quoq; jampridem scripto peccavimus isto:
 Supplicium patitur non nova culpa novum.
 Carminaq; edideram, cum te delicta notantem
 Præterii toties irrequietus eques.

Fastorum
Lib. XII.

Ergo quæ juveni mihi non nocitura putavi
 Scripta parùm prudens, nunc nocuere seni.
 Sera redundavit veteris vindicta libelli,
 Distat & à meriti tempore pœna sui.
 Nè tamen omne meum credas opus esse remissum,
 Sæpe dedi nostræ grandia vela rati.
 Sex ego Fastorum scripsi, totidemq; libellos;
 Cumq; suo finem mense volumen habet:
 Idq; tuo nuper scriptum sub nomine, Cæsar,
 Et tibi sacratum fors mea rupit opus.

Medea
Ovidii.Metamor-
phosis.

Et dedimus tragicis scriptum regale cothurnis:
 Quæq; gravis debet verba cothurnus habet.
 Distatq; sunt nobis, quamvis manus ultima cæpto
 Defuit, in facies corpora versa novas.
 Atq; utinam revoces animum paulisper ab ira,
 Et vacuo jubeas hinc tibi pauca legi:
 Pauca; quibus primâ surgens ab origine mundi,
 In tua deduxi tempora, Cæsar, opus:
 Aspicias quantum dederis mihi pectoris ipse:
 Quotq; favore animi tæq; tuosq; canam.
 Non ego mordaci distinxì carmine quenquam:
 Non meus ullius crimina versus habet.
 Candidus à salibus suffusus felle refugi;
 Nulla venenato littera mista joco est.
 Inter tot populi, tot scripti millia nostri;
 Quem mea Calliope læserit, unus ero.

Non

Non igitur nostris ullum gaudere Quiritem
 Auguror, at multos indoluisse malis.
 Nec mihi credibile est quenquam insultare jacenti,
 Gratia candori siqua relata meo est.
 His precor atq; aliis possint tua numina flecti,
 O pater, ó patriæ cura, salûsq; tuæ.
 Non ut in Ausoniam redeam; nisi forsitan olim,
 Cum longo pœnæ tempore victus eris;
 Tutius exilium, paulóq; quietius oro,
 Ut par delictis sit mea pœna suo. 580

PUB. OVID. NASONIS

De Tristibus Lib. III.

ELEGIA I.

Liber Lectorum alloquitur.

Misus in hanc venio timidè liber exulis urbem,
 Da placidam fesso, Lector amice, manum.
 Néve reformida, nè sim tibi fortè pudori:
 Nullus in hac charta versus amare docet.
 Nec domina fortuna mei est, ut debeat illam
 Infelix ullis dissimulare jocis:
 Id quoq; quod viridi quondam malè lusit in ævo,
 (Heu! nimium sero) damnat, & odit opus,
 Aspice quid portem; nihil hîc nisi triste videbis,
 Carmine temporibus conveniente suis.
 Clauda quòd alterno subsidunt carmina versu;
 Vel pedis hoc ratio, vel via longa facit.
 Quòd neq; sum cedro flavus, nec pumice lævis;
 Erubui domino cultior esse meo.
 Littera suffusas quòd habet maculosa lituras;
 Læsit opus lacrymis ipse poëta suum.
 Siqua videbuntur casu non dicta Latinè;
 In qua scribebat, barbara terra fuit.
 Dicite, Lectores, si non grave, quàm sit exundum,
 Quasq; petam sedes hospes in urbe liber.

Pumex.

Excusat
litteras.

*Hæc ubi sum furtim linguâ titubante locutus,
Qui mihi monstraret, vix fuit unus, iter.
Dii tibi dent, nostro quod non tribuere poëtæ,
Molliter in patriâ vivere posse tuâ.*

*Duc agè, namq; sequar, quamvis terrâq; mariq;
Longinquo referam lassus ab orbe pedem.*

*Paruit; & ducens, Hæc sunt fora Cæsaris, inquit
Hæc est à sacris quæ via nomen habet.*

Hic locus est vestæ, qui Pallada servat & ignem:

** Hæc fuit antiqui regia parva Numæ.*

*Inde petens dextram, Porta est, ait, ista Palati:
Hic sator; hoc primum condita Roma loco est.*

Singula dum miror, video fulgentibus armis

Corspicuos postes testâq; digna Deo:

*Et Jovis hæc, dixi, domus est: quod ut esse putarem,
Augurium menti querna corona dabat.*

Cujus ut accepi Dominum, Non fallimur, inquam:

Et magni verum est hanc Jovis esse domum:

Cur tamen appositâ velatur janua lauro?

Cingit & augustas arbor opaca fores?

An quia perpetuos meruit domus ista triumphos?

An quia Leucadio semper amata Deo est?

Ipsane quod festa est? an quod facit omnia festa?

Quam tribuit terris, pacis an ista nota est?

Utq; viret semper laurus nec fronde caducâ

Carpitur; æternum sic habet illa decus.

** Causaq; suppositæ, scripto testante, coronæ,
Servatos cives indicat hujus ope.*

Adjice servatis unum, pater optime, civem,

Qui procul extremo pulsus in orbe latet:

In quo pœnarum, quas se meruisse fatetur,

Non facinus causam, sed suus error habet.

Me miserum! vereorq; locum, vereorq; potentem:

Et quatitur trepido littera nostra metu.

Aspicias exanguî chartam pallere colore?

Aspicias alternos intremuisse pedes?

Quandocunq; precor, nostro placata parenti,

Iisdem sub dominis aspiciare domus.

Inde timore pari gradibus sublimia celsis

Ducor ad intonsi candida templa Dei:

Vis sacra.

* Hic.
Porta Pa-
latina.

Laurus tri-
umphalis.
Civica co-
rona, de
qua Gell.

* Causa
superpo-
sitæ.

Signa peregrinis ubi sunt alterna columnis
 Bellides, & stricto stat ferus ense pater.
 Quæ; viri docto veteres fecere noviq;
 Pectore, lecturis inspicienda patent.
 Quærebam fratres, exceptis scilicet illis,
 Quos suus optaret non genuisse parens.
 Quarentem frustra custos è sedibus illis
 Præpositus sancto jussit abire loco.
 Altera templa peto vicino juncta theatro;
 Hæc quoq; erant pedibus non adeunda meis.
 Nec me; quæ doctis patuerunt prima libellis
 Atria libertas tangere passa sua est.
 In genus auctoris miseri fortuna redundat;
 Et patimur nati, quam tulit ipse, fugam.
 Forsitan & nobis olim minus asper & illi
 Evisctus longo tempore Cæsar erit. (da est)
 Dii, precor, atq; adeo (neq; enim mihi turba rogan-
 Cæsar ades voto maxime Dive meo.
 Interea quoniam statio mihi publica clausa est,
 Privato liceat delituisse loco.
 Vos quoque, si fas est, confusa pudore repulsa
 Sumite plebeia carmina nostra manus. 82

ELEGIA II.

Queritur se in exilium missum.

Ergo erat in satis Scythiam quoq; visere nostri?
 Quæq; Lycaonio terra sub axe jacet?
 Nec vos Pierides, nec stirps Latonia vestro
 Docta sacerdoti turba tulistis opem:
 Nec mihi quod lusi vero sine crimine prodest;
 Quodq; magis * Musa est vita jocosa mea:
 Plurima sed pelago terræq; pericula passum
 Udu ab assiduo frigore Pontus habet:
 Quiq; fugax rerum, securæq; in otia natus,
 Mollis, & impatiens antè laboris eram;
 Ultima nunc patior, nec me mare portibus orbem
 Perdere, diversa nec potuere via.
 Sufficiatq; malis animus: nam corpus ab illo
 Accepit vires, vixq; ferenda tulit.

† Vita Mu-
 sa jocosa
 mea est.
 Jocosa
 Musa Na-
 soni exili-
 um pepe-
 rit.

Dum tamen & ventis dubius jactabar, & undis,
 Fallebat curas ægrâq; corda labor.
 Ut via finita est, & opus requievit eundi,
 Et pœnæ tellus est mihi tacta meæ;
 Nil nisi flere libet: nec nostro parciore imber
 Lumine, quàm verna de nive manat aqua.
 Roma, domûsq; subit, desideriumq; locorum,
 Quicquid & amissa restat in urbe mei.
 Hei mihi, quòd toties nostri pulsata sepulchri
 Janua, sed nullo tempore aperta fuit!
 Cur ego tot gladios fugi? totiesq; minata
 Obruit infelix nulla procella caput?
 Dii, quos experior nimium constanter iniquos;
 Participes iræ quos Deus unus habet;
 Extimulate, precor, cessantia fata, meiq;
 Interitûs clausas esse vetate fores.

ELEGIA III.

Ad Uxorem, quòd æger fuerit.

* Casu.
 Æger O-
 vidius.

HÆc mea si* conjux miraris epistola quare
 Alterius digitis scripta sit, æger eram:
 Æger in extremis ignoti partibus orbis,
 Incertûsq; meæ penè salutis eram.
 Quem mihi tunc animum dira in regione jacenti
 Inter Sauromatas esse Getâsq; putas?
 Non cœlum patior, nec aquis assuevimus istis,
 Terrâq; nescio quo non placet ista modo:
 * Non domus apta satis; non hic cibus utilis ægro;
 Nullus Apollineâ qui levet arte malum est:
 Non, qui soletur; non, qui labentia tardè
 Tempora narrando fallat, amicus adest.
 Lassus in extremis jaceo populisq; locisq;
 Et subit affecto nunc mihi quicquid abest.
 Omnia cum subeant, vincis tamen omnia conjux:
 Et plus in nostro pectore parte tenes.
 Te loquor absentem, te vox mea nominat unam:
 Nulla venit sine te nox mihi, nulla dies.
 Quinetiam sic me dicunt aliena locatum,
 Ut foret amentis nomen amore tuum:

* Talia
 Scythas
 decent.

*Si jam deficiam, suppressâq; lingua palato
 Vix instillato restituenda more :
 Nuntiet hoc aliquis dominam venisse, resurgam ;
 Spēsq; tui nobis causa vigoris erit.
 Dūmq; ego sum vitæ dubius, tu forsitan istic
 Fecundum, nostrî nescia, tempus agis.
 Non agis affirmo, liquet hoc, charissima nobis,
 Tempus agi sine me non nisi triste tibi.
 Si tamen implevit me fors quos debuit annos,
 Et mihi vivendi tam cito finis adest :
 Quantum erat, ô magni, perituro parcite, divi,
 Ut saltem patriâ contumularer humo ?
 Vel pœna in mortis tempus dilata fuisset,
 Vel * præcessisset mors properata fugam.
 Integer hanc potui nuper bene reddere vitam :
 Exul ut occiderem nunc mihi vita data est.
 Tam procul ignotis igitur moriemur in oris ?
 Et fient ipso tristitia fata loco ?
 Nec mea consueto languescent corpora lecto ?
 Depositu nec me qui fleat ullus erit ?
 Nec dominæ lacrymis in nostra cadentibus ora,
 Accedent animæ tempora parva meæ ?
 Nec mandata dabo ? nec cum clamore supremo
 Labentes oculos condet amica manus ?
 Sed sine funeribus caput hoc, sine honore sepulcri
 Indeploratum barbara terra teget ?
 Ecquid, ubi audieris, totâ turbabere mente ?
 Et feries pavidâ pectore fide manu ?
 Ecquid, in has frustra tendens tua brachia partes,
 Clamabis miseri nomen inane viri ?
 Parce tamen lacerare genas, nec scinde capillos :
 Non tibi nunc primum, lux mea raptus ero.
 Cum patriam amisi, tunc me periisse putato :
 Et prior & gravior mors fuit illa mihi.
 Nunc si fortè potes (sed non potes) optima conjux,
 Finitis gaude tot mihi morte malis.
 Quod potes, extenua forti mala corde ferendo :
 Ad mala jam pridem non rude pectus habes.
 Atq; utinam pereant animæ cum corpore nostræ,
 Effugiâtq; avidos pars mea nulla rogos.*

In Patria
sepeliri.

* Præce-
pisset.

Claudere
oculos
mortuo.

Exilium
vera mors
est.

Nam *

Pythago-
ras ani-
mam im-
mortalem
affirmat.

Epitaphi-
um Ovidii.

Serta se-
pulcro ap-
ponere.

*Nam si morte carens vacuas volat altus in auras
Spiritus, & Samii sunt rata dicta senis :
Inter Sarmaticas Romana vagabitur umbras,
Pérq; feros manus hospita semper erit.
Ossa tamen facito parva referantur in urna,
Sic ego non etiam mortuus, exul ero.
Non vetat hoc quisquam : fratrem Thebana perem-
Sopposuit tumulo, rege vetante, soror, (ptum
Atq; ea cum foliis & amome pulvere misce ;
Inq; suburbano condita crede solo.
Quòsq; legat versus oculo properante viator,
Grandibus in tumuli marmore cæde notis :
Hic ego qui jaceo tenerorum lusor amorum,
Ingenio perii Naso poeta meo.
At tibi, qui transis, ne sit grave (quisquis amasti)
Dicere, Nasonis molliter ossa cubent.
Hoc satis in tumulo est : etenim majora libelli,
Et diuturna magis sunt monumenta mei.
Quos ego confido, quamvis nocuere, duros
Nomen, & auctori tempora longa suo.
Tu tamen extincto feralia munera ferto ;
Dèq; tuis lacrymis humida sarta dato.
Quamvis in cinerem corpus mutaverit ignis,
Sentiet officium mæsta favilla pium.
Scribere plura libet : sed vox mihi fessa loquendo
Dictandi vires siccâq; lingua negat.
Accipe supremo dictum mihi forsitan ore,
88 Quod tibi qui mittit, non habet ille, vale.*

ELEGIA IV.

Ad Amicum, ut magnorum virorum consue-
tudinem fugiat.

O Mihi chare quidem semper sed tempore duro
Cognite, res postquam procubuere meæ :
Usibus edocto si quicquam credis amico :

* Non
profit po-
tius si quis
obesse po-
test.

*Vivè tibi, & longè nomina magna fuge.
Vivè tibi, quamtùmq; potes prælustria vita :
Sævum prælustri fulmen ab arce venit.
Nam quanquam soli possunt prodesse potentes,*

* Non prosunt : potius plurimum obesse solent.

Effugit

Effugit hybernas demissa antenna procellas :

Latâq; plus parvis vela timoris habent.

Aspicias ut summâ cortex levis innatet undâ,

Cum grave nexa simul retia mergat onus.

His ego si monitor, monitus prius ipse fuisset,

In quæ debebam forsitan urbe forem.

Dum tecum vixi, dum me levis aura ferebat,

Hæc mea per placidas cymba cucurrit aquas.

Qui cadit in plano (vix hoc tamen evenit ipsum)

Sic cadit, ut tactâ surgere possit humo.

At miser Elpenor tectō delapsus ab alto,

Occurrit regi flebilis umbra suo !

Quid fuit ut tutas agitaret Dædalus alas ?

Icarus immensas nomine signet aquas ?

Nempe quod hic altè, demissius ille volabat :

Nam pennas ambo non habuere suas.

Crède mihi, bene qui latuit bene vixit : & intra

Fortunam debet quisq; manere suam.

Non foret Eumedes orbus, si filius ejus

Stultus Achilleos non adamasset equos.

Nec natum in flamma vidisset, in arbore natus,

Cepisset genitor si Phaëthonta Merops.

Tu quoq; formida nimium sublimia semper :

Propositiq; precor, contrabe vela tui.

Nam pede inoffenso spatium percurrere vitæ

Dignus es, & fato candidiore frui.

Quod pro te ut voveam, miti pietate mereris,

Hæsurâq; mihi tempus in omne fide.

Vidi ego te tali vultu mea fata gementem,

Qualem credibile est ore fuisse meo.

Nostra tuas vidi lacrymas super ora cadentes,

*Tempore quas uno fidâq; verba, * dabas.*

Nunc quoq; submotum studio defendis amicum ;

Et mala vix ulla parte levanda levas.

Vive sine invidia, mollèsq; inglorius annos.

Exige ; amicitias & tibi junge pares.

Nasónsq; tui, quod adhuc non exulat, unum

Nomen amo ; Scythicus cætera Pontus habet.

Proxima sideribus tellus Erymanthidos urse

Me tenet, astricto terra perusta gelu.

Summa
fugienda

Elpenor.

Dædalus.

Bene late-
re est bene
vivere.

* Bibi.

Amicitia
pares af-
fectanda.

Bosphorus

*Bosphorus & Tanais superant, Scythiaq; paludes,
Vixq; satis noti nomina pauca loci.*

Uterius nihil est, nisi non habitabile frigus :

Heu ! quàm vicina est ultima terra mihi !

At longè patria est, longè est charissima conjux :

Quicquid & hæc nobis post duo dulce fuit.

Si tamen hæc absunt, ut, quæ contingere non est

Corpore, sint animo cuncta videnda meo.

Ante oculos errat domus, urbs, & forma locorum ;

Succeduntq; suis singula facta locis.

Conjugis ante oculos, sicut præsentis imago est ;

Illa meos casus aggravat, illa levat (amorem,

*Aggravat * hæc, quod abest : levat * hæc, quod præstat*

Impositumq; sibi firma tuetur onus.

Vos quoq; pectoribus nostris hæretis amici,

Dicere quos cupio nomine quemq; suo :

Sed timor officium cautus compescit ; & ipso

In nostro poni carmine nolle puto.

Antè volebatis, gratiq; erat instar amoris,

Versibus in nostris nomina vestra legi.

*Quod quoniam est anceps intra mea pictora * quemq;*

Alloquar : & nulli causa timoris ero.

Nec meus indicio latitantes versus amicos

Protrahet : occultè si quis amavit, amet.

Scite tamen, quamvis longâ regione remotus

Absim, vos animo semper adesse meo.

Et quâ quisq; potest, oro mala nostra levate ;

Fidam projecto neve negate manum.

Prospera sic maneat vobis fortuna, nec unquam

78 Contacti simili sorte rogetis idem.

ELEGIA V.

Ad Charum Amicum.

Usus amicitiae tecum mihi parvus, ut illam
Non ægrè possis dissimulare fuit :

Ni me complexus vinclis prioribus esses,

Nave meâ vento forsan eunte suo.

Ut cecidi cunctiq; * metu fugere ruinam,

Versaq; amicitiae terga dedere meæ :

Ausus

* Hoc.

* Hoc.

Amico-
rum no-
mina cur
non in-
ferat.

* Quemq;
pro unum-
quemque.

Ausus es igne Jovis percussum tangere corpus,
 Et deplorata limen adire domûs.
 Idq; recens præstas, nec longo cognitus usu,
 Quod veterum misero vix duo trêsvæ mihi.
 Vidi ego confusos vultus, visosque notavi,
 Osq; madens fletu, pallidiûsq; meo:
 Et lacrymas cernens in singula verba cadentes,
 Ore meo lacrymas, auribus illa bibi.
 Brachiâq; excepi * presso pendentia collo, * Mœsto.
 Et singultatis oscula mista sonis.
 Sum quoq; Chare, tuis defensus viribus absens:
 Scis Charum veri nominis esse loco.
 Multâq; præterea manifesti signa favoris
 Pectoribus teneo non abitura meis.
 Dii tibi posse tuos tribuant defendere semper,
 Quos in materia prosperiore juves.
 Si tamen interea quid in his ego perditus oris,
 (Quod te credibile est quærere) quæris, agam; Spes.
 Spe trahor exigua quam tu mihi demere noli,
 Tristia leniri numina posse Dei.
 Seu temerè expecto, sive hoc contingere fas est,
 Tu mihi, quod cupio fas, precor, esse proba.
 Quæq; tibi est linguæ saundia, confer in illud:
 Ut doceas votum posse valere meum.
 Quò quisq; est major, magis est placabilis iræ: Genero-
 Et faciles motus mens generosa capit. fiffimus
 Corpora magnanimo satis est prostrâsse leoni: quisque ad
 Pugna suum finem, cum jacet hostis, habet. iracundi-
 At lupus, & turpes instant morientibus irsi, am minus
 Et quæcunq; minor nobilitate fera est. est pro-
 Majus apud Trojam forti quid habemus Achille? pensus.
 Dardanii lacrymas non tulit ille senis.
 Quæ ducis Æmathii fuerit clementia, Porus, Porus.
 Præclariq; docent funeris exequiæ.
 Nêve hominum referam flexas ad mitius iras;
 Junonis gener est, qui prius hostis erat.
 Deniq; non possum nullam sperare salutem,
 Cum non sit pœnæ causa cruenta meæ.
 Non mihi quærenti pessundare cuncta petitum
 Cæsareum caput est, qui caput orbis erat.

Non

Oculi Na-
fonis in
crimine.

*Non aliquid dixi, violentave lingua locuta est ;
Lapsave sunt nimio verba profana meo :
Inscia quod crimen viderunt lumina, pector ;
Peccatumq; oculos est habuisse meum.
Non equidem totam possum defendere culpam,
Sed partem nostri criminis error habet.
Spes igitur superest, facturum ut molliat ipse
Mutati poenam conditione loci.
Hoc utinam nitidi Solis praenuntius ortus
Adferat admissio Lucifer albus equo.*

ELEGIA VI.

Ad amicum, quo familiarissimae usus est.

Consilio-
rum com-
municatio
signum
erat verae
amicitiae.

Foedus amicitiae non vis, charissime, nostrae,
Nec, si forte velis, dissimulare potes.
Donec enim licuit, nec te mihi charior alter,
Nec tibi me tota junctior urbe fuit.
Isq; erat usq; adeo populo testatus, ut esset
Penè magis quam tu, quamq; ego, notus amor ;
Quiq; est in charis animi tibi candor amicis,
Cognitus est illi, quem colis ipse, viro.
Nil ita celabas, ut non ego conscius essem ;
Pectoribusq; dabas multa tegenda meis.
Cuiq; ego narrabam, secreti quicquid habebam,
Excepto quod me perdidit, unus eras.
Id quoq; si scisses, salvo fruerere sodali,
Consilioq; forem sospes, amice, tuo.
Sed mea me in poenam nimirum fata trahebant,
Omne bonae claudunt utilitatis iter.
Sive malum potui tamen hoc vitare cavendo ;
Sed ratio fatum vincere nulla valet ;
Tu tamen, o nobis usu junctissime longo,
Pars desiderii maxima penè mei,
Sis memor ; Et si quas fecit tibi gratia vires,
Illas pro nobis experire rogo,
Numinis ut lesi fiat mansuetior ira ;
Mutatoq; minor sit mea poena loco :
Idq; ita, si nullum scelus est in pectore nostro,
Principiumq; mei criminis error habet.

Nec breve nec tutum est, quo sint mea, dicere, casu

Lumina funesti conscia facta mali :

Ménsq; reformidat, veluti sua vulnera, tempus

Illud, & admonitu fit novus ipse dolor.

Et quæcunq; adeò possint asferre pudorem,

Illa tegi cæcâ candida nocte decet.

Nil igitur referam, nisi me peccasse (sed illo

Premia peccato nulla petita mihi)

Stultitiámq; meum crimen debere vocari,

Nomina si factis reddere vera velis,

Quâ si non irâ sunt, alium, quo longius absim,

Quære (suburbana hæc sit mihi terra) locum.

(36)

Lumina
Nafonis.

Stultitiam
non cri-
men.

ELEGIA VII.

Mandat epistolæ, ut Perillam adeat.

V Ade salutatum subito perarata Perillam

Littera, sermonis fida ministra mei.

Aut illam invenies dulci cum matre sedentem,

Aut inter libros, Pieridásq; suas.

Quicquid aget, cùm te scierit venisse, relinquet:

Nec mora; quid venias, quidve; requireret, agam.

Vivere me dices: sed sic, ut vivere nolim;

Nec mala tam longâ nostra levata morâ:

Et tamen ad Musas, quamvis nocuere, reverti,

Altâq; in alternos cogere verba pedes.

Tu quoq; dic studiis communibus ecquid inhæres?

Doctâq; non patrio carmina more canis?

Nam tibi cum facie mores natura pudicos,

Et raras dotes, ingeniumq; dedit:

Hoc ego Pegasidas deduxi primus ad undas,

Nè malè facunda vena periret aquæ.

Primus id adspexi teneris in virginis annis;

Utq; pater natæ, duxque, comésq; fui.

Tunc quoq; (sed forsân nostram delevit amorem

Tempus) eram nimio junctus amore tibi.

Ergò si remanent ignes tibi pectoris iidem,

Sola tuum vates Lesbica vincit opus.

Sed vereor nè nunc mea te fortuna retardet,

Postq; meos casus fit tibi pectus iners.

Perillæ
Ingenium.

Dum

* Fata se-
cuta.

Speculum
mendax.

Irus,
Cræsus.

Litteræ
non pos-
sunt nobis
adimi.

*Dum licuit, tua sæpe mihi, tibi nostra legabam,
Sæpe tui iudex, sæpe Magister eram.
Aut ego præberem factis modò versibus aures :
Aut, ubi cessâras, causa ruboris eram.
Forsitan exemplo, quia me læsere libelli,
Tu quoq; sis pœnæ * facta ruina meæ.
Pone Perilla metum : tantummodo fœmina nulla,
Nëve vir à scriptis discat amare tuis.
Ergò desidiæ remove doctissima causas ;
Inq; bonas artes, & tua sacra redi.
Ista decens facies longis vitiabitur annis ;
Rugâq; in antiquâ fronte senilis erit :
Injicietq; manus formæ damnosa senectus,
Quæ strepitum passu non faciente venit.
Cùmq; aliquis dicit, Fuit hæc formosa, dolebis,
Et speculum mendax esse querere tuum.
Sunt & opes modicæ ; cùm sis dignissima magnis :
Finge sed immensis censibus esse pares,
Nempe dat & quodcunq; libet fortuna rapitque ;
Irus & est subitò, qui modò Cræsus erat.
Singula quid referam ? nil non mortale tenemus,
Pectoris exceptis ingeniûq; bonis.
En ego, cùm patriâ caream, vobisq; domoque ;
Raptâq; sint, adimi quæ potuere, mihi :
Ingenio tamen ipse meo comitorq; fruorq;
Cæsar in hoc potuit juris habere nihil.
Quilibet hanc sævo vitam mihi finiat ense ;
Me tamen extincto fama superstes erit.
Dùmq; suis victrix septem de montibus orbem
Prospiciet domitum Martia Roma, legar.
Tu quoq; quam studii maneat felicius usus,
56 Effuge venturos quâ potes usq; rogos.*

ELEGIA VIII.

Patriam & suos videre desiderat.

*N*unc ego Triptolemi cuperem conscendere curra;
Misit in ignotam qui rude semen humum.
Nunc ego Medæ vellem frænare dracones,
Quos habuit fugiens arce, Corinthe, tuâ.

Nunc

Nunc ego jactandas optarem sumere pennas,
 Sive tuas Persen, Dædale sive tuas;
 Ut tenerâ nostris cedente volatibus aurâ,
 Aspicerem patriæ dulce repentè solum,
 Desertæq; domûs vultus, memoresq; sodales,
 Charâq; præcipuè conjugis ora meæ.
 Stulte, quid hæc frustra votis puerilibus optas,
 Quæ non ulla tibi fertq; feretq; dies;
 Si semel optandum est, Augusti numen adora:
 Et, quem * sensisti, ritè precare Deum.
 Ille tibi pennasq; potest currusq; volucres
 Tradere: det redditum, protinus ales eris.
 Si precer hæc (neq; enim possum majora precari)
 Nè mea sint timeo vota modesta parùm.
 Forsitan hoc olim, cum jam satia verit iram,
 Tunc quoq; sollicitâ mente, rogandus erit.
 Quod minus interea est (instar mihi muneris ampli)
 Ex his me jubeat quo libet ire locis:
 Nec cælum, nec aquæ faciunt, nec terra nec auræ:
 Hei mihi! perpetuus corpora languor habet.
 Seu vitiant artus agræ contagia mentis,
 Sive mei causa est in regione mali;
 Ut tetigi Pontum, vexant insomnia, vixq;
 Ossa tegit macies, nec juvat ora cibus:
 Quiq; per autumnum percussis frigore primo
 Est color in foliis, quæ nova læsit hyems;
 Is mea membra tenet; nec viribus allevor ullis;
 Et nunquam queruli causa doloris abest.
 Nec meliùs valeo, quàm corpore, mente, sed ægra est
 Utraq; pars æquè; binâq; damna fero.
 Heret & ante oculos (veluti spectabile corpus)
 Astans fortunæ forma videnda meæ.
 Cùmq; locos, moresq; hominum, cultusq; sonosq;
 Cernimus, & quid sim, quid fuerimq; subit;
 Tantus amor necis est, querar ut de Cæsaris ira,
 Quòd non offensas vindicet ense suas.
 At quoniam semel est odio civiliter usus;
 Mutato levior sit fuga nostra loco.

* Læsisti.

Macies O-
 vidii ex a-
 lieno cœ-
 lo.

TRISTIUM

ELEGIA IX.

Unde Tomos dictus.

* Igitur
Graiae
(quis cre-
deret?)
urbes.

Medea.

* Specta-
tor.

Hic quoq; sunt * urbes Graiae (quis credere pos-
Inter inhumana nomina Barbariae. [set?])
Huc quoq; Mileto missi venere coloni,
Inq; Getis Graias constituere domos.
Sed vetus huic nomen, positaq; antiquius urbe,
Constat ab absyrti cede fuisse, loco.
Nam rate (quae curâ pugnacis facta Minervae,
Per non tentatas prima cucurrit aquas;))
Impia desertum fugiens Medea parentem,
Dicitur his remos applicuisse vadis:
Quem procul ut vidit tumulo * speculator ab alto,
Hospes, ait, nosco Colchide vela dari.
Dum trepidant Minyae, dum solvitur aggere funis,
Dum sequitur celeres anchora tracta manus:
Conscia percussit meritorum pectora Colchis
Ausâ atq; usurâ multa nefanda manu:
Et, quanquam superest ingens audacia menti,
Pallor in attonitae virginis ore fuit,
Ergo ubi prospexit venientia vela; Tenemur,
Et pater est aliquâ fraude morandus, ait.
Dum quid agat quaerit, dum versat in omnia vultus;
Ad fratrem casu lumina flexa tulit.
Cujus ut ablata est presentia, Vincimus, inquit;
Hic mihi morte suâ causa salutis erit.
Protinus ignari, nec quidquam tale timentis,
Innocuum rigido perforat ense latus.
Atq; ita divellit, divulsâq; membra per agros
Dissipat in multis invenienda locis:
Ne pater ignoret, scopulo proponit in alto
Pallentesq; manus, sanguineumq; caput:
Ut genitor luctuq; novo tardetur; & artus
Dum legit extinctos, triste retardet iter.
Inde Tomos dictus locus hic, quia fertur in illo
fectione. 34 Membra soror fratris consecuisse sui.

ELEGIA X.

Quibus cum gentibus vivat.

Si quis adhuc istic meminit Nasonis adepti;
Et superest sine me nomen in urbe meum:

Sup-

Suppositum stellis nunquam tangentibus æquor,
Me sciat in media vivere Barbaria.

Asperitas
Scythiæ.

Sauromatæ cingunt fera gens, Bessi; Getæ;

Quàm non ingenio nomina digna meo!

Dum tamen aura tepet, medio defendimur Istro:

Ille suis liquidus bellâ repellit aquis.

At cum tristis hyems squalentia protulit ora;

Terrâq; marmoreo est candida facta gelu:

Dum patet & Boreas, & nix * jactata sub Arcto: * Injeda.

Tum patet has gentes axe tremente premi.

Nix jacet, & jactam non sol pluviae; resolvunt:

Nix in
cristallum

Indurat Boreas, perpetuamq; facit.

Ergo ubi delicuit nondum prior, altera venit,

Et solet in multis bima * jacere locis.

* Manere.

Tantâq; commoti vis est Aquilonis, ut altas

Æquet humo turres, testâq; rapta ferat.

Pellibus, & sùtis arcent malè frigora * braccis; * Braccis.

Orâq; de toto corpore sola patent.

Sapè sonant moti glacie pendente capilli;

Et nitet inducto candida barba gelu:

Nudâq; consistunt formam servantia * testæ

* Testa.

Vina; hæc hausta meri, sed data frustra bibunt.

Quid loquor, ut cuncti concrecant frigore rivi?

Dèq; lacu fragiles effodiantur aquæ?

Ipse, papyrifero qui non angustior amne,

Papyrifer
Nilus.

Miscetur vasto multa per ora freto.

Ceruleos ventis latices durantibus Ister

Congelat, & testis in mare serpit aquis.

Quâq; rates ierant, pedibus nunc itur; & undas

Frigore concretas ungula pulsât equi.

Pérq; novos pontes subter labentibus undis;

Ducunt Sarmatici barbara plaustra boves.

Vix equidem credar: sed cum sint præmia falsi

Lucrum
mendaces
facit.

Nulla, ratam debet testis habere fidem.

Vidimus ingentem glacie consistere pontum,

Labricâq; immotas testa premebat aquas.

Nec vidiſſe ſat eſt; durum calcavimus æquor;

undâq; non udo sub pede summa fuit.

Si tibi tale fretum quondam Leandre fuiſſet;

Non foret angusta mors tua crimen aquæ:

Cum neq; se pandi possunt delphines in auras
Tollere : conantes dura coërcet hyems.

Et quanquam Boreas jaëtat insonet alis,
Fluctus in obseſſo gurgite nullus erit :

Incluſæq; gelu ſtabunt ut marmore puppes :

* Findere. Nec poterit rigidas * ſcindere remus aquas :

Vidimus in glacie piſces hæere ligatos ;

Sed pars ex illis tum quoq; viva fuit.

Sive igitur nimii Boreæ viſ ſæva marinas,

Sive redundatas flumine cogit aquas :

Protinus æquato ſiccis Aquilonibus Iſtro

Invehitur celeri barbarus hoſtis equo :

Parthus.

Hoſtis equo pollens, longèq; volante ſagittâ,

Vicinam latè depopulatur humum.

Diffugiunt alii, nulliſq; tuentibus agros,

Incuſtoditæ diripiuntur opes :

Ruris opes parvæ, pecus, & ſtridentia plauſtra :

Et quas diuitias incola pauper habet.

Pars agitur vinctis poſt tergum capta lacertis,

Reſpiciens fruſtrâ rara larèmq; ſuum :

Pars cadit hamatis miſerè confixa ſagittis ;

Nam volucris ferri tinctile virns ineſt.

* Flamma.

Quæ nequeunt ſecum ferre aut abducere, perdunt ;

Et cremet inſontes hoſtica * turba caſas.

Tum quoq; cùm pax eſt, trepidant formidine belli ;

Nec quiſquam preſſo vomere ſulcat humum.

Aut videt, aut metuit locus hic, quem non videt

Ceſſat iners rigido terra relicta ſitu. (hoſtem :

Scythia

non habet

vina.

Non hîc pampinea dulcis latet uva ſub umbra ;

Nec cumulant altos fervida muſta lacus.

Poma negat regio ; nec haberet Acontius, in quo

Scriberet hîc domine verba legenda ſuæ.

Aspiceres nudos ſine fronde, ſine arbore campos ;

Heu loca felici non adeunda viro !

Ergo tam latè pateat cùm maximus orbis,

78 Hæc eſt in pænas terra reperta meas.

ELEGIA XI.

Invehitur in maledicum.

SI quis es, inſultes, qui caſibus, improbe, noſtris,
Mæque reum dempto ſine cruentus agas ;

Natus

Natus es è scopulis, nutritus lacte ferino,
Et dicam silices pectus habere tuum.

Natus è
scopulis.

Quis gradus ulterior, quo se tua porrigat ira,
Restat? quidve meis cernis abesse malis?

Barbara metellus, & inhospita littora Ponti,
Cumq; truci Borea Mænalis ursa videt.

Nulla mihi cum gente fera commercia linguae:

Omnia solliciti sunt loca plena metûs.

Utq; fugax avidis cervas deprensus ab ursis;

Cinctaq; montanis ut pavet agna lupis:

Sic ego belligeris à gentibus undiq; septus
Terreor, hoste meum penè premente latus.

Utq; sit exiguum pænæ, quod conjuge charâ,

Quod patriâ careo, pignoribûsq; meis:

Ut mala nulla feram, nisi nudam Cæsaris iram;

Nuda parùm nobis Cæsaris ira mali est?

Et tamen est aliquis, qui vulnera cruda retrahet,

Solvat & in mores ora diserta meos.

IN CAUSA facili cuivis licet esse diserto:

Et minimæ vires frangere quassa valent.

Subruere est arces, & stantia mœnia, virtus:

* Quilibet ignavi præcipitata premunt.

* Quamli-
bet.

Non sum, qui fueram; quid inanem proteris um-

Quid cinerem faxis bustaq; nostra petis? (bram?

Umbra vi-
vi Nafonis.

Hector erat tunc cum bello certabat; & idem

Tractus ab Hemonio non erat Hector equo.

Me quoq; quem nôras olim, non esse memento;

Ex illo superant hæc simulacra viro:

Quid simulacra ferox dictis * incendis amaris?

* Incessis.

Parce, precor, manes sollicitare meos.

Omnia vera puta mea crimina; nil sit in illis,

Quod magis errorem, quàm scelus esse putes:

Pendimus en profugi (satia tua pectora) pœnas

Exiliôq; graves, exiliq; loco.

Carnifici fortuna potest mea flenda videri,

Te tamen est uno iudice * mersa parùm.

* Dura.

Sævior est tristi Busiride, sævior illo

Qui falsum lento torruit igne bovem:

Quiq; bovem Siculo fertur donasse tyranno,

Et dictis artes conciliasse suas.

Munere in hoc usus rex est, sed imagine major;
Nec sola est operis forma probanda mei.

Aspicias à dextra latus hoc ad apertile tauri?

Hæc tibi, quem perdes, conjiciendus erit.

Protinus inclusum lentis carbonibus ure:

Mugiet, & veri vox erit illa bovis.

Pro quibus inventis, ut munus munere penses,

Da, precor, ingenio præmia digna meo.

Dixerat: at Phalaris, Pænæ mirande reperto,

Ipse tuum presens imbue, dixit opus.

Nec mora; monstratis crudeliter ignibus ustus,

Exhibuit geminos ore gemente sonos.

* Scythiæf- Quid mihi cum Siculis, inter * Scythicosq; Getasq;
que.

Ad te (quisquis is es) nostra querela * venit.

* Redit. Utq; sitim nostro possis explere cruore,

Quantâq; vis avido gaudia corde feras:

Tot mala sum fugiens tellure, tot æquore passus;

Te quoq; ut auditis posse dolere putem.

Crede mihi, si sit nobis collatus Ulysses,

Neptuni minor est, quàm Jovis, ira fuit.

Ergò quicunq; es, rescindere crimina noli:

Dèq; gravi duras vulnere tolle manus.

Utq; meæ famam tenuent obliuia culpæ,

Facta cicatricem ducere nostra sine.

Humanæ Humanæq; memor sortis, quæ tollit eosdem

fortis mu- Et premit incertas ipse verere vices.

tabilitas. Et quoniam, fieri quod nunquam posse putavi,

Est tibi de rebus maxima cura meis.

Non est quod timeas: fortuna miserrima nostra est;

Omne trahit secum Cæsaris ira malum.

Quod magis ut liqueat, nève hoc ego fingere credar,

74 Ipse velim panas experiare meas.

ELEGIA XII.

Rogat mitiorem exilii locum.

* Longior F Rigora jam Zephyri minuunt; annôq; peracto
antiquis. * Tardior antiquis visa Mæotis hyems.

Impositâmq; sibi qui non bene pertulit Hellen,

Tempora nocturnis æqua diurna facit.

Jam

Jam violas pueriq; legunt, hilaresq; puellæ,
 Rurâq; quæ nullo nata serente ferunt.
 Pratâq; pubescunt variorum flore colorum :
 Indociliq; loquax gutture vernat avis.
 Utq; malæ crimen matris deponat hirundo,
 Sub trabibus cunas, parvâq; tecta facit :
 Herbâq; quæ latuit Cerealibus obruta sulcis,
 Exerit è tepida molle cacumen humo :
 Quôq; loco est vitis, de palmite gemma movetur ;
 Nam procul à Getico littore vitis abest.
 Quôq; loco est arbor, turgescit in arbore ramus ;
 Nam procul à Geticis finibus arbor abest.
 Otia nunc istic ; junctisq; ex ordine ludis
 Cedunt verbosi garrula verba fori.
 Lusus equis nunc est, levibus nunc luditur armis,
 Nunc pila, nunc celeri vertitur orbe trochus.
 Nunc, ubi perfusa est oleo labente juvenus,
 Defessos artus * tingere gaudet aquâ.
 Scena viget, studiisq; favor distantibus ardet,
 Cùmq; tribus resonant terna theatra foris.
 O quater, & quoties non est numerare, beatum,
 Non interdictâ cui licet urbe frui !
 At mihi sentitur nix verno sole soluta,
 Quæq; lacu duro non fodiantur aquæ.
 Nec mare concrescit glacie ; nec ut antè per Istrum
 Stridula Sauromates plaustra bubulcus agit.
 Si tamen incipiunt aliquæ huc adnare carinæ,
 Hospitâq; in Ponti littore puppis erit ;
 Sedulus occurram nautæ, dictâq; salute ;
 Quid veniat quæram, quisve, quibusve locis.
 Ille quidem (mirum) ni de regione propinqua,
 Non nisi vicinas tutus arârat aquas.
 Rarus ab Italia tantum mare navita transit,
 Littora rarus in hæc portubus orba venit.
 Si ve tamen Græcâ scierit, si ve ille Latinâ,
 Voce loqui, certè gratior * usus erit.
 Fas quoq; ab ore freti, longæq; Propontidos undis
 Huc aliquem certo vela dedisse Noto.
 Quisquis is est, memori rumorem voce referre,
 Et fieri famæ parsq; gradusq; potest :

Pubescunt
prata.

* Virgine
tingit.

* ~~usus~~.

Germania
rebellatrix

*Is precor auditos possit narrare triumphos
Cæsaris, & Latio reddita vota Jovi.
Téq; rebellatrix tandem Germania magni
Triste caput pedibus supposuisse ducis.
Hæc mihi qui referat, quæ non vidisse dolebo,
Ille meæ domui protinus hospes erit. (est?
Hei mihi! jàmne domus Scythico Nasonis in orbe
Jámq; suum mihi dat pro lavæ pæna locum?
Dii facite, ut Cæsar non hoc penetrabile, domumq;
54. Hospitium pænæ sed velit esse meæ.*

ELEGIA XIII.

In natalem suum.

Libamina
natalis
diei.

Ecce supervacuus (quid enim fuit utile nasci?)
Ad sua natalis tempora noster adest.
Dure quid ad miseros veniebas exulis annos?
Debueras illis imposuisse modum.
Si tibi cura mei, vel si pudor ullus inesset,
Non ultra patriam me sequerere meam:
Quoq; loco primum malè sum tibi cognitus infans,
Illo tentasses ultimus esse mihi.
Inq; relinquendo (quod idem fecêre sodales)
Tu quoq; dixisses tristis in urbe, Vale.
Quid tibi cum Ponto? num te quoq; Cæsaris ira
Extremam gelidi misit in orbis humum?
Scilicet expectas solitum tibi moris honorem?
Pendeat ex humeris vestis ut alba meis?
Fumida cingatur florentibus ara coronis?
Micâq; solemni thuris in igne sonet?
Libâq; dem pro te genitale notantia tempus?
Concipiâmq; bonas ore fa-vente preces?
Non ita sum positus, nec sunt ea tempora nobis,
Adventu possim lætus ut esse tuo.
Funeris ara mihi ferali cinctâ cupresso
Convenit, & structis flamma parata rogis.
Nec dare thura libet nil exorantia divos.
In tantis subeunt nec bona verba malis.
Si tamen est aliquod nobis hæc luce petendum,
In loca ni redeas amplius ista precor:

Dum

*Dum me terrarum pars penè novissima Pontæ.
Euxinus falso nomine dictus habet.*

28

ELEGIA XIV.

Ad amicum, ut librum tueatur suum.

Cultor & antistes doctorum sancte virorum,
Quid facis, ingenio semper amice meo?
Ecquid, ut incolamem quondam celebrare solebas,
Nunc quoq; nè videar totus abesse, caves?

* Conspicis exceptis ecquid mea carmine salis
Artibus, artifici quæ nocuere suo?

Immo ita fac, quæso vatum studiose novorum,
Quaq; potes retine nomen in urbe meum.

Est fuga dicta mihi, non est fuga dicta libellis,
Qui domini pœnam non meruere sui?

Sæpe per extremas profugas pater exulit oras,
Urbe tamen natis exulis esse licet.

Palladis exemplo de me sine matre creata

Carmina sunt: stirps hæc progeniesq; mea:

Hanc tibi commendo: quæ quò magis orba parente

Hoc tibi tutori sarcina major erit. (est,

Tres mihi sunt nati, contagia nostræ secuti;

Cætera fac curæ sit tibi turba palam.

Sunt quoq; mutatae ter quinq; volumina formæ,

Carmina de domini funere raptæ sui.

Illud opus potuit, si non prius ipse perissem,

Certius à summa nomen habere manu.

Nunc incorrectum populi pervenit in ora;

In populi quidquam si tamen ore * meum est:

Hoc quoq; nescio quid nostris opponere libellis,

Diverso missum quod tibi ab orbe venit.

Quod quicunq; leget (si quis leget) æstimet antè

Compositum quo sit tempore, quòq; loco:

Æquus erit scriptis, quorum cognoverit esse

Exilium tempus, barbariemq; locum:

Inq; tot adversis carmen mirabitur ullum

Ducere me tristi sustinuisse manu.

Ingenium fregere meum mala; cujus & antè

Fons infacundus, parvâq; vena fuit.

Antistes
doctorum.

* Colligis.

Liber sine
matre.

De arte
amandi.
Metamor-
phoses.

* Mei est.

Ingenium
incommo-
da fran-

Sea' gunt.

Sed quaecunq; fuit, nullo exercente, refugit,
 Et longo periit arida facta situ.
 Non hic librorum, per quos inviter alárque,
 Cópia; pro libris arcus & arma sonant.
 Nullus in hac terra recitem cui carmina, cujus
 Intellecturis auribus utar, adest.
 Nec quò secedam locus est; custodia muri.
 Submovet infestos clausáq; porta Getas.
 Sæpe aliquod quero verbum, nomenq; locúmque:
 Nec quisquam est, à quo certior esse queam.
 Dicere sæpe aliquid conanti (turpe fateri)
 Verba mihi desunt, dedidiciq; loquí.
 * Scythi- Threicio * Geticóq; ferè circumsonor ore,
 coq; ferè. Et videor Geticis scribere posse modis.
 Crede mihi, timeo nè sint immista Latinis,
 Inq; meis scriptis Pontica verba legas.
 Qualem cunq; legas veniâ dignere libellum,
 52 Sortis & excusa conditione mea.

PUB. OVID. NASONIS

De Tristibus, Lib. IV.

ELEGIA I.

Excusat suos libros, si quid vitii habebunt.

SI qua meis fuerint (ut erunt) vitiosa libellis,
 Excusata suo tempore lector habe.
 Exul eram; requiesq; mihi, non fama petita est;
 Mens intenta suis nè foret usq; malis.
 Hoc est cur cantet vinctus quoq; compede fossor,
 Indocili numero cum grave mollit opus.
 Cantat & innitens limose pronus arene,
 Adverso tardam qui * vehit amne ratem:
 Quíq; ferens pariter lentos ad pectora remos
 In numerum pulsá brachia versat aquâ.

* Trahit.

Fessus

Fessus ut incubuit baculo, saxoq; resedit

Pastor, arundineo carmine mulcet oves.

Cantantis pariter, pariter data pensa trahentis

Fallitar ancillæ decipiturq; labor.

Fertur & adductâ * Lyrnessidi tristis Achilles,

Hæmoniâ curas attenuasse lyrâ.

Cum traheret sylvas Orpheus & dura canendo

Saxa, his amissâ conjugemæstus erat.

Me quoq; Musa levat Ponti loca jussa petentem;

Sola comes nostræ perstitit illa fugæ.

Sola nec insidias inter, nec militis ensem,

Nec mare, nec ventos, barbariemq; timet.

Scit quoq; cum perii, quis me deceperit error,

Et culpam in facto non scelus esse meo.

Scilicet hoc ipso nunc aqua; quod obfuit antè,

Cum mecum juncti criminis acta rea est.

Non equidem vellem (quoniam nocitura fuerunt)

Pieridum sacris imposuisse manum.

Sed nunc quid faciam? Vis me tenet ipsa sacrorum,

Et carmen demens carmine læsus amo.

Sic nova Dulichio lotos gustata palato,

Illo, quo nocuit, grata sapore fuit. [illis;

Sentit amans sua damna * ferens; tamen hæret in * Fere.

Materiam culpæ persequiturq; suæ.

Nos quoq; delectant, quamvis nocuere, libelli:

Quodq; mihi telum vulnera fecit amo.

Forſitan hoc studium possit furor esse videri;

Sed quiddam furor hic utilitatis habet.

Semper in obtutu mentem vetat esse malorum,

Præsentis casus immemorémq; facit.

Utq; suum Bacchis non sentit saucia vulnus,

Dum stupet Idæis exululata jugis :

Sic, ubi mota calent sacro mea pectora thyrsò,

Altior humano spiritus ille malo est.

Ille nec exilium, Scythici nec littora Ponti,

Ille nec iratos sentit habere Deos.

Utq; soporiferæ biberem si pocula Lethes;

Temporis adversi sic mihi sensus abest.

Jure deas igitur veneror mala nostra levantes,

Sollicitas comites ex Helicone fugæ ;

* Briseicq;

Achilles.

Orpheus.

Furor Po-
eticus.

Et

Et partim pelago, partim vestigia terræ,
 Vel rate dignatas, vel pede nostra sequi.
 Sunt precor hæc saltem faciles mihi : namq; deorum
 Cæsare cum magno cætera turba facit ;
 Mæq; tot adversis cumulat, quod littus arenas,
 Quotq; fretum pisces, ovæq; pisces habet.
 Vere prius flores, æstu numerabis aristas,
 Poma per autumnum, frigoribusq; nives :
 Quàm mala, quæ patior toto jactatus in orbe,
 Dum miser Euxini littora sæva peto.
 Nec tamen ut veni, levior fortuna malorum est ;
 Huc quoq; sunt nostras fata secuta vias.
 Hic quoq; cognosco natalis stamina nostri,
 Stamina de nigro vellere facta mihi.
 Utq; neq; insidias, capitisq; pericula narrem,
 Vera quidem vidi, sed graviora fide.
 Vivere quàm miserum est inter Bessosq; Getasq;
 Illum, qui populi semper in ore fuit !
 Quàm miserum est portâ vitam muroq; tueri,
 Vixq; sui tutum viribus esse loci !
 Aspera militiæ juvenis certamina fugi ;
 Nec nisi lusura * movimus arma manu.
 Nunc senior gladioq; latus, scutoq; sinistram,
 Canitiem galeæ subjicioq; meam :
 Nam dedi te specula custos ubi signa tumultus,
 Induimus trepidâ protinus arma manu.
 Hostis habens arcum, imbutaq; tela veneno,
 Sævus anhelanti mœnia lustrat equo.
 Utq; rapax pecudem, quæ se non texit ovili,
 Per fata, per sylvas fertq; * trahitq; lupus :
 Sic, si quem nondum portarum sede receptum
 Barbarus in campis repperit hostis, habet :
 Aut sequitur captus, conjectaq; vincula collo
 Accipit ; aut telo virus habente perit.
 Hic ego sollicitæ jaceo novus incola sedis ;
 Heu nimium fati tempora lenta mei !
 Et tamen ad numeros antiquaq; sacra reverti,
 Sustinet in tantis hospita Musa malis. (nec qui
 Sed neq; cui * referam quisquam est mea carmina ;
 Auribus accipiat verba latina suis.

Getarum
 provincia
 impacata.
 * Novimus

* Refertq;

Ipse mihi (quid enim faciam) scriboq; legoq;
 Tutáq; iudicio littera nostra suo est.
 Sæpe tamen dixi; Cui nunc hæc cura laborat?
 An mea Sauromatæ scripta, Getæq; legent?
 Sæpe etiam lacrymæ sunt me scribente profusæ,
 Humidáq; est fletu littera facta meo.
 Corq; vetusta meum tanquam nova vulnera* sentit; * Norit.
 Inq; sinum mæstæ labitur imber aquæ.
 Dum vice mutatâ qui sim fuerimq; recordor,
 Et tulerit me quò casus, & unde subit:
 Sæpe manus demens studiis irata, sibiq;
 Misit in arsuos carmina nostra* rogos. * Focos.
 Atq; ea de multis quoniam non multa supersunt,
 Cum venia facito, quisquis es, ista legas.
 Tu quoq; nos melius, quàm sunt mea tempora, car-
 Interdicta mihi consule Roma boni. 106 (men

ELEGIA II.

Dolet non interesse triumpho de victa
 Germania.

J Am fera Cæsaribus Germania, totus ut orbis,
 Victa potest flexo succubuisse genu.
 Altáq; velantur fortasse Palatia fertis:
 Thuráq; in igne sonant, inficiuntq; diem.
 Candidáq; adductâ collum percussa securi
 Victima purpureo sanguine* pulsat humum. * Tangit.
 Donáq; amicorum templis promissa Deorum
 Reddere victores Cæsar utérq; parant:
 Et qui Cæsario juvenes sub nomine crescunt,
 Perpetuò terras ut domus illa regat.
 Cúm; bonis nuribus pro sospite Livia nato,
 Munera dat meritis, sæpe datura, Deis:
 Et pariter matres, & quæ sine crimine castos
 Perpetuâ servant virginitate focos.
 Plebs pia, cúm; pia latatur plebe Senatus,
 Parváq; cujus eram pars ego nuper, Eques.
 Nos procul expulsos communia gaudia fallunt;
 Famáq; tam longè non nisi parva venit.
 Ergò omnis populus poterit spectare triumphos,
 Cúm; ducum titulis oppida capta leget:
 Vincenáq;

Fera Ger-
mania.

Ovidius e-
questri or-
dine.

Vinclâq; captivâ reges cervice ferentes
 Ante coronatos irê videbit equos;
 Et cernet vultus aliis pro tempore versos;
 Terribiles aliis, immemoresq; sui:
 Quorum pars causas, & res, & nomina queret;
 Pars referet, quamvis noverit illa parùm.

Sidonium
 ostrum.

Hic, qui Sidonio fulget sublimis in ostro,
 Dux fuerat belli: proximus ille duci.
 Hic, qui nunc in humo lumen miserabile fixit,
 Non tristi vultu, cum tulit arma, fuit:
 Ille ferox, & adhuc oculis hostilibus ardens,
 Hortator pugnae, consiliûmq; * fuit.
 Perfidus hîc nostros illudit fraude locorum,
 Squalida prolixis qui tégit ora comis,
 Illo, qui sequitur, dicunt mactatò ministro
 Sæpè recusanti corpora cæpta Deo.

* Dedit.

Drusus
 Germani-
 cus.

Hic lacus, hi montes, hæc tot castella, tot amnes;
 Plena feræ cædis, plena cræoris erant.
 Drusus in his meruit quondam cognomina terris,
 Quæ bona progenies digna parente fuit.
 Cornibus hîc fractis viridi malè tectus ab ulvâ,
 Decolor ipse suo sanguine Rhenus erat.
 Crinibus en etiam fertur Germania passis,
 Et ducis invicti sub pedè mæsta sedet.
 Collâq; Romanæ præbens animosa securi,
 Vincula fert illâ, quâ tulit arma manu.
 Hos super in cûrru Cæsar victore vehêris
 Purpureus, populi ritè per ora tui.
 Quôq; ibis, manibus circumplaudère tuorum,
 Undiq; jactato flore tegente vias.

* Calentes. Ipse sono plausûq; simul fremitûq; * canentes,

Quadrijugis cernes sæpè resistere equos.
 Indè petes arcem, & delubra faventia votis;
 Et dabitur merito laurea voti fori.
 Hîc ego summotus quâ possum mente videbo;
 Erepti nobis jus habet illa loci:
 Illa per immensas spatiatur libera terras;
 In cælum celeri pervenit illa viâ;

Illa meos oculos mediam deducit in Urbem;
 Immunes tanti nec finit esse boni.
 Invenietq; animus, quâ currus spectet eburnos:
 Sic certè in patriâ per breve tempus ero.
 Vera tamen populus capiet spectacula fœlix;
 Latâq; erit præsens cum duce turba suo.
 At mihi fingenti tantum longeq; remoto
 Auribus hic fructus * percipiendus erit.
 Atq; procul Latio diversum missus in orbem
 Qui narret cupido, vix erit ista mihi.
 Is quoq; jam serum referet, veteremq; triumphum:
 Quo tamen audiero tempore letus ero.
 Illa dies veniet, mea quâ lugubria ponam;
 Causâq; privatâ publica major erit.

Currus e-
 burneus
 triumphalis.

* Præcipi-
 endus.

74

ELEGIA III.

Alloquitur utramq; Ursam.

Magna minorq; fera, quarum regis altera Graia;
 Altera Sidonias, utraq; sicca, rates;
 Omnia cum summo posita videatis in axe,
 Et maris occiduas non subeatis aquas:
 Ætheriamq; suis cingens amplexibus arcem
 Vester ab intactâ circulus extet humo:
 Aspicite illa, precor, quæ non bene mœnia quondam
 Dicitur Iliades transiluisse Remus.
 Inq; meam nitidos dominam convertite vultus,
 Sitq; memor nostrî, necne, referte mihi. [ro?
 Hei mihi! cur * nimium quæ sunt manifesta requi- * Timul
 Cur labat ambiguo spes mea mista metu?
 Crede quod est, quod vis, ac desine tuta vereri;
 Dêq; fide certâ sit tibi certa fides:
 Quodque polo fixæ nequeunt tibi dicere flammæ
 Non mentiturâ tu tibi voce refer:
 Esse tui memorem, de quâ tibi maxima cura est;
 Quodq; potest, secum nomen habere tuum.
 Vultibus illa tuis tanquam præsens inhaeret;
 Teq; remota procul, si modo vivit, amat.
 Ecquid, ut incubuit justo mens agra dolori,
 Lenis ab admonito pectore somnus abit?

Tunc

- Tunc subeunt curæ, dum te lectusq; locusq;
 Tangit? & oblitam non finit esse mei?
 Et veniunt æstus, & nox immensa videtur?
 Fessaq; jactati corporis ossa dolent?
 Non equidem dubito, quin hæc & cætera fiant;
 Dætaq; tuus mæsti signa doloris amor:
 * Perem- Nec cruciere minus, quam cum Thebana * cruentum
 ptum. Hæciora Thessalico vidit ab axe rati.
 Quid tamen ipse precer dubito, nec dicere possam
 Affectum quem te mentis habere velim.
 * Flcas. Tristis es indignior; quod sim tibi causa doloris:
 Non es; ut amisso conjuge digna * fores.
 Tu verò tua damna dole, mitissima conjux;
 Tempus & à nostris exige triste malis.
 Flæq; meos casus: EST quædam flere voluptas:
 Flere non- EXPLETUR lacrymis egeriturq; dolor.
 nunquam Atq; utinam lugenda tibi non vita, sed esset
 voluptas: Mors mea: morte fores sola relicta meâ.
 Spiritus hic per te patrias exisset in auras:
 Sparfissent lacrymæ corpora nostra pia:
 Supremôq; die notum spectantia cælum
 Texissent digiti lumina nostra tui:
 Et cinis in tumulo positus jacuisset auito:
 Tactaq; nascenti corpus haberet humus:
 * Dum Deniq; * ut & vivi sine crimine, mortuus essem;
 vixi. Nec mea supplicio vita padenda foret.
 Me miserum! si tu, cum diceris exulis uxor,
 Avertis vultus, & subit ora rubor.
 Me miserum! si turpe putas mihi nupta videri:
 Me miserum! sit te jam pudet esse meam.
 Tempus ubi est illud, quo te jactare solebas
 * Viri.Na- Conjuge? nec nomen dissimulare * meum?
 so ab uxo- Tempus ubi est, quo te, (nisi non vis ista referri)
 re amatus. Et dici (memini) juvit, & esse meam?
 Utq; probâ dignum est, omni tibi dote placebam:
 Addebat veris multa faventis amor.
 Nec quem præferres (itâ res tibi magna videbar)
 Quémve tuum malles esse, vir alter erat.
 Nunc quoq; nè pudeat, quòd sis mihi nupta; tuusq;
 Non debet dolor hinc, debet abesse pudor.

Cùm cecidit Capamene subito temerarius ictu,
 Non legi Evadnen erubuisse viro.
 Nec quia rex mundi compefcuit ignibus ignes,
 Ipse fuis Phaëton inficiandus eras:
 Nec Semele Gadmō faſta eſt aliena parenti,
 Quod precibus periit ambitioſa ſuis.
 Nec tibi, quod ſevis ego ſum favis ignibus ictus;
 Purpureus molli fiat in ore * pudor. * Rubor.
 Sed magis in noſtri curam conſurge tuendi;
 Exemplūmq; mihi conjugis eſto bona:
 Materiāmq; tuis triſtem virtutibus imple;
 ARDUA per præceps gloria vadit iter.
 Hæctora quis noſſet, felix ſi Troja fuiſſet?
 PUBLICA virtutis per mala facta via eſt. Caſus in-
 Ars tua, Typhe jacet, ſi non ſit in æquore fluctus: felices
 Si valeant homines, ars tua, Phæbe, * jacet. nonnun-
 Que latet, inq; bonis ceſſat non cognita rebus, quam illu-
 APPARET virtus, arguiturq; malis. ſtrant nos.
 Dat tibi noſtra locum tituli fortuna, caputq; * Vacet.
 Conſpicuum pietas * quæ tua tollat, habet. * Quo.
 Utere temporibus, quorum nunc munera freta es; * Magna.
 Et patet in laudes area * lata tuas. 84

ELEGIA IV.

Ad amicum, pro cujus nomine ſigna ponit.

O Qui nominibus cùm ſis generoſus * avarum, * Avitiſ:
 Exuperas morum nobilitate genus:
 Cujus ineſt animo patrii candoris imago;
 Non careat nervis candor ut iſte ſuis;
 Cujus in ingenio eſt patriæ facundia lingue,
 Quæ prior in Latio non fuit ullæ foro:
 Quod minime volui, poſitis pro nomine ſignis Signa pro
 Dictus es; ignoſcas laudibus ipſe tui. nomine.
 Nil ego peccavi, tua te bona cognita perdunt;
 Si quod eſt appares, culpa ſolata mea eſt.
 Nec tamen officium noſtro tibi carmine factum,
 Principe tam juſto, poſſe nocere puto.
 Ipſe pater patriæ (quid enim civilis illo?)
 Suſtinet in noſtro carmine ſæpe legi.

Nec prohibere potest, quia res est publica, Casar,
Et de communi pars quoq; nostra bono est.
Jupiter ingeniis præbet sua nomina vatum,
Sæq; celebrari quolibet ore sinit.

Causa tua exemplo superiorum tuta duorum est,
Quorum hic aspicitur, creditur ille Deus.

Ut non debuerim, tamen hoc ego crimen habeo :
Non fuit arbitrii littera nostra tui.

Nec nova, quid tecum loquor, est injuria nostra,
Incolumis cum quo sæpe locutus eram ;

Quò vereare minus, nè sim tibi crimen amicus ;
Invidiam, si qua est, author habere potest.

Nam tuus est primis cultus mihi semper ab annis
(Hoc * saltem noli dissimulare) pater :

* Certe.

Ingeniumq; meum (potes hoc meminisse) probabat
Plus etiam quam, me iudice dignus eram.

Dæq; meis illo referebat versibus ore,

* Alia.

In quo pars * magna nobilitatis erat.

Non igitur tibi nunc, quòd me domus ista recepit,
Sed prius auctori sunt data verba tuo.

Nec data sunt (mihi crede) tamen : sed in omnibus
Ultima si demas, vita tuenda mea est. (actis,

Hanc quoq; quâ perii culpam scelus esse negabis,
Si tanti series sit tibi nota mali.

Timor &

error Ovi-
dii pro cri-
mine.

Aut timor, aut error : nobis prius obsuit error :

Ah ! sine me fati non meminisse mei,

Nè re retractando nondum coeuntia rumpe
Vulnera : vix illis proderit ipsa quies.

Ergò ut jure damus pœnas, sic obsuit omne
Peccato facinus consiliumq; meo.

Idq; Deus sentit, pro quo nec lumen ademptum est ;
Nec mihi detractas, possidet alter opes.

Forsit an hanc ipsam, vivat modo, finiet olim,
Tempore cum fuerit lenior ira, fugam.

Nunc precor hinc alio jubeat discedere ; si non
Nostra verecunde vota pudore carent.

* Quie-
ti-
us.

Mitius exilium, paulòq; * propinquius oro ;

Quàq; sit a sævo longius hoste locum.

Tantàq; in Augusto est clementia, si quis ab illo
Hec peteret pro me, forsit an ille daret.

Frigida

*Frigida me cohibent Euxini littora Ponti :
 Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.*

*Nam neque jaçantur moderatis æquora ventis ;
 Nec placidos portus hospita navis habet.*

*Sunt circà gentes quæ prædam sanguine querunt :
 Nec minùs infidâ terra timetur aquâ.*

*Illi, quos audis hominum gaudere cruore,
 Penè sub ejusdem * sideris igne jacent.*

*Nec procùl à nobis locus est, ubi Taurica dirâ
 Cede pharetratæ spargitur ara deæ.*

*Hec priùs (ut memorant) non invidiosa nefandis,
 Nec cupienda bonis regna Thoantis erant.*

*Hic pro suppositâ virgo Pelopeia cerva,
 Sacra deæ coluit qualiacunq; suæ,*

*Quò postquam, dubium est pius an sceleratus, Ore-
 Exactus furiis venerat ipse suis ;*

*Et comes exemplum veri Phocæus amoris :
 Qui duo corporibus, mentibus unus erant :*

*Protinus evincti tristem ducuntur ad aram,
 Quæ stabat geminas antè cruenta fores.*

*Nec tamen hunc sua mors, nec mors sua terruit il-
 Alter ab alterius funere mæstus erat. (lum :*

*Et jam constiterat stricto mucrone sacerdos ;
 Cinxerat & Graias barbara vitta comas.*

*Cùm vice sermonis fratrem cognovit, & illi
 Pro nece complexus * Iphigeneia dedit.*

*Leta Deæ signum crudelia sacra perosæ
 Transtulit ex illis in meliora locis.*

*Hac igitur regio magni penè ultima mundi,
 Quam fugère homines diique, propinqua mihi est.*

*Atq; meam terram propè sunt funebria sacra ;
 Si modo Nasonis barbara terra sua est.*

*O utinam venti, quibus est ablatuſ Oreſtes,
 Placato referant & mea vela Deo !*

Euxinus
 Pontus
 Axenus
 dictus ab
 antiquis.

* Frigoris
 axe.
 Dianæ sa-
 crificaba-
 tur huma-
 nis hostiis.

Orestes &
 Pylades
 par amico-
 rum.

* Iphige-
 nia.

ELEGIA V.

Ad amicum, cujus nomen tacet, ne noceat.

O Mihi dilectos inter fors prima sodales,
 Unica fortunis ara reperta meis :

Intempe-
stivus ho-
nor qui
obest.

* Alii ha-
bent hic
principi-
um Elegiæ
sextæ.

* Lupi,
unde &
fræna lupa
Hor. dixit.
Tempus
omnia mi-
tigat.
Elephas in
India fre-
quens.

Cujus ab alloquiis anima hæc moribunda revixit,
Ut vigil infusâ Pallade flamma solet :
Qui veritus non es portus aperire fideles
Fulmine percussæ confugiumq; rati :
Cujus eram censu non me sensurus egentem,
Si Cæsar patrias eripuisset opes :
Temporis oblitum dum me trahit impetus hujus,
Excidit (heu !) nomen quàm miki penè tuum !
Tu tamen agnoscis, tactusq; cupidine laudis,
Ille ego sum, cuperes dicere posse palàm.
Certè ego, si sineres, titulum tibi reddere vellem,
Et raram famæ conciliare fidem.
Nè vocem grato vercor tibi carmine, nè ve
In tempestivus nominis obset honor.
Quod licet & tutum est, intra tua pectora gaude,
Mèque tui memorem, téq; fuisse pium.
Utq; facis, remis ad opem luctare ferendam,
Dum veniat placido mollior aura Deo :
Et tutare caput nulli servabile : si non
Qui merfit Stygia sublevet illud aquâ.
Téq; (quod est rarum) præsta constanter ad omne
Indeclinatæ munus amicitiae :
Sic tua processus habeat fortuna perennes ;
Sic ope non egeas ipse, juvèsq; tuos :
Sic æquet tua nupta virum bonitate perenni,
Incidat & vestro rara querela toro :
Diligat & semper socius te sanguinis illo,
Quo pius affectu Castora frater amat :
Sic juvenis similisq; tibi sit natus, & illum
Moribus agnoscat quilibet esse tuum :
Sic socerum faciat tædâ te nata jugali ;
Nec tardè juveni det tibi nomen avi.
* Tempore ruricolæ patiens fit taurus aratri,
Præbet & incurvo colla premenda iugo.
Tempore paret equas lentis animosus habenis,
Et placido duos accipit ore * lupos.
Tempore Pænorum compescitur ira leonum ;
Nec feritas animo, quæ fuit antè, manet.
Quæq; sui jussis obtemperat Inda magistri
Bellua, servitium tempore victa subit.

Tempus

Tempus ut extentis tumeat facit uva racemis :

Vixq; merum capiant grana, quod intus habent.

Tempus & in canas semen prodacit aristas,

Et nè sint tristi poma sapore facit.

*Hoc dentem tenuat terram * renovantis aratri ;*

* Scin-
dentis.

Hoc rigidos silices, hoc adamantia terit :

Hoc etiam servas paulatim mitigat iras ;

Hoc minuit luctus, mæstaq; corda levat.

Cuncta potest igitur tacito pede lapsa vetustas,

Præterquam curas attenuare meas.

Ut patriâ careo, bis frugibus area trita est ;

Dissiluit nudo pressa bis uva pede.

Nec quæsta tamen spatio patientia longo est :

Ovidius
biennium
exul.

Ménsq; mali sensum nostra recentis habet.

Scilicet & veteres fugiant juga sæpè iuveni :

Et domitus fræno sæpè repugnat equus.

Tristior est etiam præsens ærumna priore :

Ut sit enim sibi par, crevit & aucta mora est.

Nec tam nota mihi, quàm sunt, mala nostra fuerunt:

Sed magis hoc, quo sunt cognitiora, gravant.

Est quoq; non minimum vires offerre recentes,

Mala cog-
nita magis
molesta.

Nec præconsumptum temporis esse malis.

Fortior in fulvâ novus est luctator arenâ.

Quàm cui sunt tardâ brachia fessa morâ.

Integer est melior nitidus gladiator in armis,

Quàm cui tela suo sanguine tincta rubent.

Fert bene præcipites navis modò facta procellas,

Quamlibet exiguo solvitur imbre vetus.

Nos quoq; quæ ferimus, tulimus patientiùs antè

Quàm mala sunt longâ multiplicata die

Credite, deficio ; nostróq; à corpore (quantum

Auguror) accedunt tempora parva malis.

Nam neque sunt vires, nec qui color esse solebat :

Vix habeo tenuem, quæ tegat ossa, cutem.

Corpore sed mens est ægro magis ægra, malique

In circumspectu stat sine fine sui.

Urbis abest facies, absunt mea cura sodales ;

Et, quâ nulla mihi charior, uxor abest. [rum :

*Vulgus adest Scythicum, * bracchatâq; turba Geta-*

* Bracha-
taque.

Sic mala quæ video, non videóq; nocent.

Mors sola- Una tamen spes est, quæ me solatur in istis,
tio est ca- 84 Hæc fore morte meâ non diuturna mala,
lamitosus.

ELEGIA VI.

Accusat amicum quod ab eo litteras
non acceperit.

* Frigora.

B Is me Sol adiit gelidæ post * tempora brumæ,
Bisq; suum tacto pisce peregit iter.
Tempore tam longo cur non tua dextera versus
Quamlibet in paucos officiosa fuit?
Cur tua cessavit pietas, scribentibus illis,
Exiguus nobis cum quibus usus erat?
Cur, quoties alicui charta sua vincula dempsi,
Illam speravi nomen habere tuum?
Dii faciant, ut sæpè tua sit epistola dextrâ
Scripta, sed è multis reddita nulla mihi!
Quod precor, esse liquet: credam prius ora Medusæ
Gorgonis anguinæ cinctâ fuisse comis:
Esse canes utero sub virginis, esse Chimæram,
A truce quæ flammis separat angue leam: (Etos,
* Junctos. Quadrupedèsq; hominis cum pectore pectora * vin-
Tergeminumq; virum tergeminumq; canem:
Sphingâq; & Harpyias, serpentiferosq; Gigantes,
Centimanumq; Gygen, semibovenumq; virum:
Gyges centima- nus. Hæc ego cuncta prius, quàm te, charissime, credam
Mutatum & curam deposuisse mei.
Innumeri montes inter me tæq; viæq;
Fluminâq; & campi, nec freta pauca jacent:
Mille potest causis, à te quæ littera sæpè
Missa fit, in nostras rara venire manus.
Mille tamen causas scribendo vince frequenter,
Excusem nè te semper, amice mihi.

ELEGIA VII.

Queritur se jam senem exulare.

Seneſcus
& canities.

J Am mea cygnæas imitantur tempora plumas;
Inficit & nigras alba senecta comas.
Jam subeunt anni fragiles; & inertior ætas;
Jamq; parum firmo me mihi ferre grave est.

Nunc

Nunc erat, ut posito deberem fine laborum

Vivere, me nullo sollicitante metu :

Quæq; meæ semper placuerunt otia menti

Carpere, & in studiis molliter esse meis :

Et parvam celebrare domum *, patriosq; penates,

Et quæ nunc domino rura paterna carent :

Inq; sinu dominæ, charisq; * sodalibus, inq;

Securus patriâ consenuisse meâ.

Hæc mea sic quondam peragi speraverat ætas :

Hos ego sic annos ponere dignus eram.

Non ita Diis visum est, qui me terrâq; mariq;

Actum Sarmaticis exposuere locis.

In cære ducuntur quassæ navalia puppes,

Nè temere in mediis dissoluantur aquis.

Nè cadat, & multas palmas inhonestet adeptas,

Languidus in pratis gramina carpit equus.

Miles, ut emeritis non est satis utilis armis,

Ponit ad antiquos quæ tulit arma lares :

Sic igitur tardâ vires * minuente senectâ,

Me quoq; donari jam rude, tempus erat.

Tempus erat nec me peregrinum ducere cælum ;

Nec siccam Getico fonte levare sitim :

Sed moda, quos habui, vacuos secedere in hortos ;

Nunc hominum visu, rursus & Urbe frui.

Sic animo quondam non divinante futura,

Optabam placidè vivere posse senex.

Fata repugnârunt ; quæ, cum mihi tempora prima

Mollia præbuerint, posteriora gravant,

Jamq; decem lustris omni sine labe peractis,

Parte premor vitæ deteriore meæ.

Nec procul à metis, quas penè tenere videbar,

Curriculo gravis est facta ruina meo :

Ergo illum demens in me se vire coëgi,

Mitius immensus quo nihil orbis habet.

Ipsaq; delictis victa est clementia nostris,

Nec tamen errori vita negata meo est.

Vita procul patriâ peragenda sub axe * Boræo est,

Qua maris Euxini terra sinistra jacet.

Hæc mihi si Delphos, Dodonâq; diceret ipsa,

Esse videretur vanus uterq; locus.

* Veteresq;

Rura paterna Ovidii.

* Nepotibus.

Dissoluantur Pentasyllabum.

* Adimente.

Rude donari. Ita & Hor. initio Serm. ad Mæcen.

Naso quinquagenarius exul.

* Borusco.

Adimante
alligare.

NIL adeò validum est, adamas licet alliget illud,
Ut maneat rapido firmius igne forvis.

NIL ita sublime est, supraq; pericula tendit,

Non sit ut inferius, suppositumq; Deo.

Nam quanquam vitio pars est contracta malorum,

Plus tamen exitii numinis ira dedit;

At vos admoniti nostris quoq; casibus este,

Æquantem superos emeruisse virum.

ELEGIA VIII.

Admonet quendam, ne pergat lædere.

SI licet, & pateris, nomen facinusq; tacebo,
Et tua Lethæis acta dabuntur aquis.

Nostrâq; vinsetur lacrymis clementia seris;

Fac modo te pateat panituisse tui.

Fac modo te damnes, cupiasq; eradere vitæ

Tempora (si possis) Tæsiphonæa tua.

Sin minus, & flagrant odio tua pectora nostro,

Induet infelix arma coacta dolor.

Longæ
manus do-
ctorum
hominum.

Sim, licet extremum (sic ut sum) missus in orbem,

Nostra suas istinc porriget ira manus.

Omnia (sit nescis) Cæsar mihi jura reliquit;

Et sola est patriâ pœna carere meâ.

Et patriam, modo sit sospes, speramus ab illo;

Sæpe Jovis telo quercus adusta viret.

Deniq; vindictæ si sit mihi nulla facultas,

Pierides vires & sua tela dabunt.

Ut Scythicis habitem longè submotus in oris,

Siccâq; sint oculis proxima signa meis;

Nostra per immensas ibunt præconia gentes;

Quôdq; querar, notum, quæ patet orbis, erit.

* In.

Ibit * ad occasum, quicquid dicetur, ab ortu;

Testis & Hesperie vocis Eöus erit.

Trans ego tellurem, trans altas audiar undas;

Et gemitûs vox est magna futura mei.

Nec tua te fontem tantummodo secula nôrint,

Perpetuæ crimen posteritatis eris.

Jam feror in pugnâs, & nondum cornua sumpsi;

Nec mihi sumendi causa sit ulla velim.

Crimen
posteri-
tatis.
Sumere
cornua.

*Circus adhuc cessat ; spargit tamen acer arenam
Taurus, & infesto jam pede pulsat humum.
Hoc quoq; quàm volui plus est : ea Musa receptus :
Dum licet huic nomen dissimulare suum.* 32 *Recessus :
vel receptus antiq;
pro receptui.*

ELEGIA IX.

De seipso ad posteritatem.

Ille ego, qui fueram tenerorum lusor amorum,
Quem legis, ut nôris, accipe posteritas.
Sulmo mihi patria est, gelidis uberrimus undis,
Millia qui novies distat ab urbe decem :
Editus hoc ego sum ; nec non (ut tempora nôris)
Cum cecidit fato Consul uterq; pari.
Si quid id est, usq; à proavis vetus ordinis hæres,
Non modo fortune munere factus eques,
Nec stirps prima fui, genito sum fratre creatus,
Qui tribus antè quater mensibus ortus erat ;
Lucifer amborum natalibus adfuit idem ;
Una celebrata est per duo liba dies.
Hæc est armigeræ festis de quinque Minervæ,
Quæ fieri pugna prima cruenta solet.
Protinus excolimur teneri, curaque parentis
Imus ad insignes Urbis ab arte viros.
Frater ad eloquium viridi tendebat ab ævo ;
Fortia verbosi natus ad arma fori.
At mihi jam puero cælestia sacra placebant ;
Inq; suum fertim Musa trahebat opus.
Sæpè pater dixit, Studium quid inutile tentas ?
Mæonides nullas ipse reliquit opes.
Motus eram dictis ; tòtòque Helicone relicto,
Scribere conabar verba soluta modis.
Sponte suâ carmen numeros veniebat ad aptos,
Et quod tentabam scribere versus erat.
Interea tacito passu labentibus annis,
Liberior fratri sumpta mihiq; togâ est.
Induiturque humeris cum lato purpura clavo ;
Et studium nobis, quod fuit antè, manet.
Jamq; decem vitæ frater geminaverat annos,
Cum perit, & capî parte cædere mei.

Ovidius
Sulmonen-
sis.

Eques O-
vid.
Frater O-
vid.

Ovidius
natus ad
carmina.

Laticla-
vus.

Cæpinus

- Capimus & teneræ primos ætatis honores,
 Triumvir Deq; viris quondam pars tribus una fui.
 Ovidius. Curia restabat, clavi mensura coacta est;
 Majus erat nostris viribus illud onus.
 Nec patiens corpus, nec mens fuit apta labori,
 Sollicitæq; fugax ambitionis eram.
 Et petere Aonia suadebant tuta sorores
 Otia, judicio semper amata meo.
 Temporis illius colui fovîq; poetas;
 Quotq; aderant vates, rebar adesse Deos.
 Sæpe suas volucres legit mihi grandior ævo,
 Macer. Quæq; nocet serpens, quæ juvat herba, Macer.
 Propertius. Sæpe suos solitus recitare Propertius ignes,
 Jure sodalitii qui mihi junctus erat.
 Battus. Ponticus Herô, Battus quoq; clarius Iambo,
 Dulcia convictûs membra fuere mei.
 Horatius. Et tenuit nostras numerosus Horatius aures,
 numerosus Dum ferit Ausoniâ carmina culta lyrâ.
 Tibullus. Virgilium vidi tantum: nec avara Tibullo
 Tempus amicitie fata dedere meæ:
 Gallus. Successor fuit hîc tibi, Galle; Propertius illi:
 Quartus ab his serie temporis ipse fui.
 Utq; ego majores, sic me coluere minores;
 Notaq; non tardè facta Thalia mea est.
 Carmina cum primùm populo juvenilia legi,
 Barba resecta mihi bisve semelve fuit.
 Moverat ingenium totam cantata per Urbem,
 Corinna. Nomine non vero dicta Corinna mihi.
 Ovidius. Multa quidem scripsi, sed, quæ vitiosa putavi;
 Emendaturus ignibus ipse dedi. [mavi
 *Placitura. Tum quoque, cum fugerem, quædam * nocitura cre-
 Iratus studio, carminibusq; meis.
 Amator. Molle Cupidineis nec inexpugnabile telis
 Ovidius. Cor mihi, quodq; levis causa moveret, erat.
 * Hoc. Cum tamen * hic essem, minimôq; accenderer igne,
 Nomine sub nostro fabula nulla fuit.
 Tres uxo- Penè mihi puero nec digna, nec utilis uxor
 res Ovidii. Est data: quæ tempus per breve nupta fuit.
 Illi successit, quamvis sine crimine, conjux;
 Non tamen in nostro firma futura toro.

Ultima, quæ mecum seros permansit in annos,
 Sustinuit conjux exulis esse viri.
 Filia me mea bis primâ facunda juventâ,
 Sed non ex uno conjuge, fecit avum.
 Et jam complêrat genitor sua fata ; novémque
 Addiderat lustris altera lustra novem.
 Non aliter flevi, quàm me fleturus ademptum
 Ille fuit, matri proxima busta tuli.
 Felices ambo, tempestivèq; sepulti ;
 Ante diem pœnæ quòd periêre meæ.
 Me quoq; felicem, quòd non, viventibus illis,
 Sum miser ; & de me quòd doliêre nihil !
 Si tamen extinctis aliquid, nisi nomina, restat,
 Et gracilis structos effugit umbra rogos :
 Fama, parentales, si vos mea contigit, umbræ,
 Et sunt in Stygio crimina nostra foro ;
 Scite, precor, causam (nec vos mihi fallere fas est)
 Errorem jussæ, non scelus esse fugæ.
 Manibus hoc satis est : ad vos studiosa revertor
 Pectora, quæ vitæ queritis acta meæ.
 Jam mihi canities, pulsus melioribus annis,
 Venerat, antiquas miscuerâtq; comas :
 Postq; meos ortus Pisæâ vinctus olivâ,
 Abstulerat decies præmia victor eques :
 Cum maris Euxini positos ad læva Tomitas
 Querere maledi Principis ira jubet.
 Causa meæ cunctis nimium quoq; nota ruinae,
 Indicio non est testificanda meo.
 Quid referam comitûmq; nefas, famulosq; nocentes?
 Ipsèq; multa tuli non leviora fugâ.
 Indignata malis mens est succumbere ; seque
 Præstitit invictam viribus usa suis.
 Oblitusq; mei, quæq; per otia vitæ,
 Insolitâ cepi temporis arma manu.
 Tôtq; tuli terrâ casus pelagóque, quot inter
 Occultum stelle conspicuûmq; polum.
 Tacta mihi tandem longis erroribus actò,
 Juncta pharetratis Sarmatis ora Getis.
 Hic ego finibimis quamvis circumsonor armis,
 Tristia, quo possum carmine, fata levo :

Pater Ovi-
 dii mortu-
 us.

Canities
 Ovidii.

Quod

Decipere
dies.

Fama ab
exequiis
res divina.
* Quia.]

Quod, quamvis nemo est, cujus referatur ad aures,
Sic tamen absumo, decipioq; diem.
Ergò, quòd vivo, durisq; laboribus obsto,
Nec me sollicitæ tædia lucis habent.
Gratia, Musa, tibi : nam tu solatia præbes ;
Tu curæ requies, tu medicina venis :
Tu dux & comes es, tu nos abducis ab Istro ;
In mediòq; mihi das Helicone locum :
Tu mihi (quod rarum est) vivo sublime dedisti
Nomen, ab exequiis quod dare Fama solet.
Nec * qui detractat præsentia, livor iniquo
Ullum de nostris dente momordit opus.
Nam tulerint magnos cùm sæcula nostra Poëtas,
Non fuit ingenio fama maligna meo :
Cùmq; ego præponam multos mihi, non minor illis
Dicer : & in toto plurimus orbe legor.
Si quid habent igitur vatum præsagia veri ;
Protinus ut moriar, non ero, terra, tuus.
Sive favore tuli, sive hanc ego carmine famam ;
Iure tibi grates, candide lector, ago.

676

PUB. OVID. NASONIS

De Tristibus, Lib. V.

ELEGIA I.

Ad amicum, ut hunc librum accipiat.

Flebile
carmen.

Hunc quoq; de Getico, nostri studiose, libellum
Littore, præmissis quatuor adde meis.
Hic quoq; talis erit, qualis fortuna poëtæ ;
Invenies toto carmine dulce nihil.
Flebilis ut noster status est, ita flebile carmen,
Materiæ scripto conveniente suæ.
Integer & letus, læta & juvenilia lusi ;
Illa tamen nunc me composuisse piget.

Ut

Ut cecidi, perago subiti praeconia casus ;

Súmque argumenti conditor ipse mei.

Utque jacens ripam deflere Caystrius ales

Dicitur ore suam deficiente necem :

Sic ego Sarmaticas longè projectus in * oras,

* Annas.

Efficio tacitum nè mihi funas eat.

Delicias si quis lascivâque carmina quaerit,

Praemoneo nunquam scripta quod ista legat.

Aptior huic Gallus, blandique Propertius oris,

Gallus.

Et plures, quorum nomina magna vigent.

Properti-

Atque utinam numero nos non essemus * in illo .

us.

Hei mihi ! cur unquam Musa jocata mea est ?

* Ista.

Sed dedimus pœnas ; Scythicique in finibus Istri

Ille pharetrati lusor amoris * abest.

* Adest.

Quod superest, socios ad publica carmina flexi,

Et memores jussi nominis esse mei.

Si tamen ex vobis aliquis tam multa requireret,

Unde dolenda canam, multa dolenda tuli :

Non hæc ingenio, non hæc componimus arte :

Materia est propriis ingeniosa malis.

Et quota fortunæ pars est in carmine nostro ?

Felix, qui patitur quæ numerare potest.

Quot frutices sylvæ, quot flavus Tiberis arenas,

Mollia quot Martis gramina campus habet :

Tot mala pertulimus, quorum medicina quiesque

Nulla nisi in studio est, Pieridumque mora.

Malorum

Quis tibi Naso modus lacrymosi carminis ? inquis : levamen.

Idem, fortunæ qui modus, hujus erit.

Quod querar, illa mihi pleno de fonte ministrat :

Nec mea sunt, fati verba sed ista mei.

At mihi si chara patriam cum conjuge reddas :

Sint vultus hilares, simque quod antè fui.

Lenior * invicti si sit mihi Cæsaris ira ;

* Et victa.

Carmina letitiæ jam tibi plena dabo.

Nec tamen ut luset, rursus mea littera ludet ,

Sit semel illa joco luxuriata meo.

Quod probet ipse, canam ; pœnæ modò parte levata,

Barbariam, rigidos effugiamque Getas.

Interea nostri quid agant, nisi triste, libelli ?

Tibia funeribus convexit ista meum.

At

Phalaris
Perillum
necuit.

Verbis le-
vatur do-
lor.

* Atque
exæstuat.
Mala taci-
ta acrius
dolent.

* Sauro-
matus.
Fama sti-
mulus in-
genii.

*At poterās, inquis, melius mala ferre silendo,
Et tacitus casus dissimulare tuos.*

*Exigis ut nulli gemitus tormenta sequantur;
Acceptòq; gravi vulnere flere vetas.*

*Ipsè Perilleo Phalaris permisit in ære
Edere mugitus, & bovis ore queri.*

*Cùm Priami lacrymis offensus non sit Achilles,
Tu fletus inhibes, durior hoste, meos?*

*Cùm faceret Nioben orbam Latonia prolas,
Non tamen & siccās jussit habere genas.*

*Est aliquid, fatale malum per verba levare;
Hoc querulam Prognen, Halcyonémq; facit.*

*Hoc erat in gelido quare Pæantius antro
Voce fatigaret Lemnia saxa suâ.*

*STRANGULAT inclusus dolor, * atq; cor æstuat
Cogitur & vires multiplicare suas. [intus,*

Da veniam potiùs, vel totos tolle libellos.

*Si mihi quod prodest, hoc tibi, lector, obest:
Sed nec obesse potest ulli; nec scripta fuerunt*

Nostra nisi auctori pernitiosa suo.

*At mala sunt, fateor: quis te mala sumere cogit?
Aut quis deceptum ponere sumpta vetat?*

*Ipsè nec hoc mando: sed ut huc deducta legantur:
Non sunt illa suo barbariora loco.*

*Nec me Roma suis debet conferre poetis;
Inter * Sarmaticos ingeniosus eram.*

*Deniq; nulla mihi captatur gloria, quæq;
Ingenio stimulos subdere fama solet.*

Nolumus assiduis animum tabescere curis:

Quæ tamen erumpunt, quòq; vetantur eunt.

Cur scribam docui: cur mittam queritis istos:

80 Vobiscum cupio quolibet esse modo.

ELEGIA II.

Ad Uxorèm, ne timeat rogare Cæsarem.

* Impatiens
laborum
Ovidius.

E Cquid, ut è Ponto nova venit epistola, palles?
Et tibi sollicitâ solvitur illa manu?

*Pone mecum: valeo, corpusq; quod antè laborum
Impatiens nobis, invalidumq; fuit.*

Sufficit,

Sufficit, atq; ipso vexatum induruit usu :

* En ! magis infirmo non vacat esse mihi.

* An.

Mens tamen agra jacet ; nec tempore robora sum-
Affectusq; animi qui fuit antè, manet. [psit,

Quæq; morâ spatiosq; suo coitura putarî
Vulnera, non aliter quàm modo facta dolent.

SCILICET exiguis prodest annosa vetustas ;

Grandibus accedant tempore damna malis.

Penè decem totis aluit Pœantius annis

Pestiferum tumido * virus ab angue datum.

* Vulnus

Telephus æternâ consumptus tabe perisset ;

Telephi

Si non, quæ nocuit, dextra tulisset opem.

hasta.

Et mea, si facinus nullum commisimus, opto,

Vulnera qui fecit, facta levare velit :

Contentusq; mei jam tandem parte doloris,

Exiguum pleno de mare demat aquæ.

Detrahat ut multum, multum restabit acerbi ;

Parsq; meæ pœnæ totius instar erit.

Incommo-

Littora quot conchas, quot amœna rosaria flores,

da Naf-

Quotve soporiferum grana papaver habet :

nis.

Sylva feras quot alit, quot piscibus unda natatur,

Quot tenerum pennis aëra pulsat avis :

Tot premor adversis : quæ si comprehendere coner,

Icarie numerum dicere conor aquæ.

Utq; via casus, ut amara pericula Ponti,

Ut taceam strictas in mea fata manus :

Barbara me tellus orbisq; novissima magni

Sustinet & seruo cinctus ab hoste locus,

Hinc ego trajicerer (nec enim mea culpa cruenta est)

Esset, quæ debet, si tibi cura mei.

Ille Deus, bene quo Romana potentia nixa est,

Sæpe suo victor lenis in hoste fuit.

Quid dubitas ? & tuta times ? accede, rogæque,

Cæsare nil ingens mitius orbis habet. [quunt,

Me miserum ! quid agam ? Si proxima quæq; relin-

Subtrahis & fracto tu quoq; colla iugo ;

Quo ferar ? unde petam * lapsis solatia rebus ?

* Lassis.

Anchora jam nostram non tenet ulla ratem.

Viderit ipse sacram, quamvis invisus, ad aram

Aras tran-

Confugiam : nullus submovent ara manus. +4 gere.

ELEGIA.

ELEGIA III.

Ad Cæsarem ut sibi jam parcat.

Alloquor en absens absentia numina supplex;
Si fas est homini cum Jove posse loqui.

Arbiter imperii, quo certum est sospite cunctos

Ausoniae curam gentis habere Deos;

O decus, O patriæ per te florentis imago,

O vir non ipso, quem regis, orbe minor:

Sic habites terram: sic te desideret æther!

Sic ad pacta tibi sidera tardus eas!

Parce, precor; minimamque tuo de fulmine partem

Deme: satis pœnæ, quod superabit, erit.

Ira quidem moderata tua est, vitamque dedisti;

Nec mihi jus civis, nec mihi nomen abest:

Nec mea concessa est aliis fortuna; nec exul

Edicti verbis nominor ipse tuus.

Omniaque hæc timui,* quoniam meruisse videbar;

Jus civita-
tis reli-
ctum est
Ovidio.

* Quia me

Sed tua peccato lenior ira meo est.

Arva relegatum jussisti visere Ponti,

Et Scythicum profugâ scindere puppe fretum.

Jussus ad Euxini deformia littora veni.

Æquoris; hæc gelido terra sub axe jacet.

Nec me tam cruciat nunquam sine frigore cælum,

Glebâque canenti semper obusta gelu;

Nesciâque est vocis quod barbara lingua Latina,

* Graiaque;
Geticus
sermo.

* Gracâque quod Getico mista loquela sono est;

Quam quod finitimo cinctus premor undique Marte,

Vixque brevis tutum murus ab hoste facit.

Pax tamen interdum est, pacis fiducia nunquam;

Sic hic nunc patitur, nunc timet arma locus.

Hinc ego dum muter, vel me Zancleæ Charybdis

Devoret, inque suis ad Styga mittat aquis;

Vel rapide flammis urar patienter in Ætnæ,

Vel freta Leucadii mittar in alta Dei.

Quod petimus pœna est; nec enim miser esse recuso;

34 Sed precor, ut possim tutius esse miser.

ELEGIA IV.

Ad Bacchum ut Cæsarem roget.

Bacchum

poetæ ce-
lebrant.

Illa dies hæc est, quâ te celebrare poetæ;

(Si modo non fallunt temporis) Bacche, solent;

Fe-

*Festâq; odoratis, innectunt tempora sertis ;
Et dicunt laudes ad tua vina tuas.*

*Inter quos (memini) dum me mea fata sinebant,
Non in viso tibi pars ego * magna fui :*

* Sæpe.

*Quem nunc suppositum stellis Erymanthidos ursa
Functa tenet crudis Sarmatis ora Getis.*

*Quiq; prius mollem vacuamq; laboribus egi
In studiis vitam, Pieridumq; choro ;*

*Nunc procul à patria, Geticis circumsonor armis,
Multa prius pelago, multaq; passus humo.*

*Sive mihi casus, sive hoc dedit ira Deorum,
Nubila nascenti seu mihi parca fuit :*

*Tu tamen è sacris hederae cultoribus unum
Numine debueras sustinuisse tuo.*

*An dominae fati quicquid cecinere sorores,
Omne sub arbitrio desinit esse Dei ?*

*Ipse quoq; ætherias meritus invictus es arces,
Quo non exiguo facta labore, via est.*

*Nec patria est habitata tibi, sed ad usq; nivisum
Strymona venisti, Marticolamq; Geten :*

*Persidaq; & lato spatiantem flumine Gangem,
Et quascunq; bibit decolor Indus aquas.*

*Scilicet hanc legem nentes fatalia Parca
Stamina bis genito, bis cecinere tibi.*

Bacchus
bigenitus.

*Me quoque, si fas est exemplis ire Deorum,
Ferreæ fors vitæ, difficilisq; premit.*

*Illo nec levius cecidi, quem magna locutum
Reppulit à Thebis Jupiter igne suo.*

*Ut tamen audisti percussam fulmine vatem,
Admonitu * nostro condaluisse, potes.*

* Martis.

*Et potes, aspiciens circum tua sacra poetas,
Nescio quis nostri, dicere, cultor abest.*

*Fer bone Liber opem : sic * altera degravet ulmum
Vitis : & incluso plena sit uva mero !*

* Altam.

*Sic tibi cum Bacchis Satyrorum * grata juvenus
Adsit, & attonito non tacere sono.*

* Gnava.

*Ossa bipenniferi sic sint malè pressa Lycurgi ;
Impia nec pœnâ Pentheos umbra vacet ;*

Ariadne.

*Sic micet æternum vicinâq; sidera vincas
Conjugis in cælo clara corona tuæ.*

ELEGIA III.

Ad Cæsarem ut sibi jam parcat.

Alloquor en absens absentia numina supplex;
 Si fas est homini cum Jove posse loqui.

Arbiter imperii, quo certum est sospite cunctos
 Ausoniae curam gentis habere Deos:

O decus, O patriæ per te florentis imago,
 O vir non ipso, quem regis, orbe minor:
 Sic habites terram: sic te desideret æther!

Sic ad pacta tibi sidera tardus eas!

Parce, precor; minimamq; tuo de fulmine partem
 Deme: satis pænæ, quod superabit, erit.

Ira quidem moderata tua est, vitamq; dedisti;

Nec mihi jus civis, nec mihi nomen abest:

Nec mea concessa est aliis fortuna; nec exul

Edicti verbis nominor ipse tui.

Omniaq; hæc timui,* quoniam meruisse videbar;

Sed tua peccato lenior ira meo est.

Arva relegatum jussisti visere Ponti,

Et Scythicum profugâ scindere puppe fretum.

Jussus ad Euxini deformia littora veni

Æquoris; hæc gelido terra sub axe jacet.

Nec me tam cruciat nunquam sine frigore cælum,

Glebâq; canenti semper obusta gelu;

Nesciâq; est vocis quod barbara lingua Latinae,

* Gracâq; quod Getico mista loquela sono est;

Quam quod finitimo cinctus premor undiq; Marte,

Vixq; brevis tutum murus ab hoste facit.

Pax tamen interdum est, pacis fiducia nunquam;

Sic hic nunc patitur, nunc timet arma locus.

Hinc ego dum muter, vel me Zanclea Charybdis

Devoret, inq; suis ad Styga mittat aquis;

Vel rapide flammis urar patienter in Ætnæ,

Vel freta Leucadii mittar in alta Dei.

Quod petimus parva est; nec enim miser esse recusô.

Sed precor, ut possim tutius esse miser.

ELEGIA IV.

Ad Bacchum ut Cæsarem roges.

Bacchum
 poetæ. ce-
 lebrant.

Illa dies hæc est, quâ te celebrare poetæ;
 (Si modo non fallunt temporis) Bacche, solent;

Fe-

Festâq; odoratis, innectunt tempora sertis ;

Et dicunt laudes ad tua vina tuas.

Inter quos (memini) dum me mea fata sinebant,

*Non in viso tibi pars ego * magna fui :*

* Sæpe.

*Quem nunc suppositum stellis Erymanthidos ur̃sa
Juncta tenet crudis Sarmatis ora Getis.*

Quiq; prius mollem vacuâmq; laboribus egi

In studiis vitam, Pieridâmq; choro ;

Nunc procul à patria, Geticis circumsonor armis,

Multa prius pelago, multâq; passus humo.

Sive mihi casus, sive hoc dedit ira Deorum,

Nubila nascenti seu mihi parca fuit :

Tu tamen è sacris hederæ cultoribus unum

Numine debueras sustinuisse tuo.

An domine fati quicquid cecinere sorores,

Omne sub arbitrio desinit esse Dei ?

Ipse quoq; ætherias meritus invictus es arces,

Quo non exiguo facta labore via est.

Nec patria est habitata tibi, sed ad usq; nivisum

Strymona venisti, Marticolâmq; Geten :

Persidâq; & lato spatiantem flumine Gangem,

Et quascunq; bibit decolor Indus aquas.

Scilicet hanc legem nentes fatalia Parcæ

Stamina bis genito, bis cecinere tibi.

Bacchus
bigenitus.

Me quoque, si fas est exemplis ire Deorum,

Ferrea fors vitæ, difficilisq; premit.

Illo nec levius cecidi, quem magna locutum

Reppulit à Thebis Jupiter igne suo.

Ut tamen audisti percussus fulmine vatem,

*Admonitu * nostro condidisse potes.*

* Martis.

Et potes, aspiciens circum tua sacra poëtis,

Nescio quis nostri, dicere, cultor abest.

*Fer bone Liber opem : sic * altera degravet ulmum*

* Alcam.

Vitis : & incluso plena sit uva mero !

*Sic tibi cum Bacchis Satyrorum * grata juventus*

* Gnava.

Adsit, & attonito non taceare sono.

Ossa bipenniferi sic sint malè pressa Lycurgi ;

Impia nec pœnâ Pentheos umbra vacet ;

Ariadne.

Sic micet æternum vicinâq; sidera vincat

Conjugis in cælo clara corona tue.

Deorum
inter se
commer-
cia.

Dexter
Apollo.

Huc ades, & casus releves, pulcherrime, nostros,
Unum da numero me memor esse tuo.
Sunt diis inter se commercia: flectere tenta
Cæsareum numen numine, Bacche, tuo.
Vos quoque consortes studii, pia turba, poetæ
Hæc eadem sumpto quisque rogare mero.
Atq; aliquis vestrum, Nasonis nomine dicto,
Deponat lacrymis pocula mista suis.
Admonitusq; mei, cum circumspexerit omnes,
Dicat, ubi est nostri pars modo Naso chori?
Idq; ita; si vestrum merui candore favorem;
Nullaq; iudicio littera læsa meo est:
Si veterum dignè veneror cum scripta virorum,
Proxima non illis esse minora reor.
Sic igitur dextro faciatis Apolline carmen!
58 Quod licet, inter vos nomen habete meum.

ELEGIA V.

Philote-
tes.

Civis Ro-
manus.

Loquitur epistola auctoris incommoda.
Littore ab Euxino Nasonis Epistola veni,
Lassaq; facta mari, lassaq; facta via:
Qui mihi flens dixit, Tu, cui licet, aspice Romam;
Heu! Quanto melior sors tua sorte meâ est!
Flens quoq; me scripsit: nec quâ signabar ad os est
Antè, sed ad madidas gemma relata genas.
Tristitiæ causam si quis cognoscere quærit,
OSTENDI solem postulat ille sibi:
Nec frondem in sylvis, nec aperto gramina campo
Mollia, nec plena flumine cernit aquas:
Quid Priamus doleat mirabitur Hectore raptò;
Quidve Philoctetes ictus ab angue gemat.
Dii facerent utinam, talis status esset in illo,
Ut non tristitiæ causa dolenda foret!
Fert tamen, ut debet, casus patienter amaro;
More nec indomiti fræna recusat equi.
Nec fore perpetuam sperat sibi numinis iram
Consciis in culpâ non scelus esse suâ.
Sæpe refert sit quantâ Dei clementia, cujus
Se quoq; in exemplis annumerare solet:
Nam quod opes teneat patrias, quod nomina civis,
Deniq; quod vivat, munus habere Dei.

Te tamen (O si quid credis mihi) charius ille
 Omnibus in toto pectore semper habet.
 Téque Menætiaden, te qui comitatus Orestem,
 Te vocat Ægiden, Euryalúmque suum :
 Nec patriam magis ille suam desiderat, & quæ
 Plurima cum patriâ sentit abesse sibi :
 Quàm vultus, oculosque tuos, O dulcior ille
 Melle quod in ceris Attica ponit apis.
 Sæpè etiam mærens tempus reminiscitur illud,
 Quod non præventum morte fuisse dolet.
 Cùmque alii fugerent subitæ contagia cladis ;
 Nec vellent ictæ limen adire domûs.
 Te sibi cum paucis meminit mansisse fidelem ;
 Si paucos aliquis trêsvæ duôsvæ vocat.
 Quamvis attonitus, sensit tamen omnia ; nec te
 Se minùs adversis indoluisse suis.
 Verba solet, vultumque tuum, gemitûsque referre ;
 Et te flente suos demaduisse sinus :
 Quam sibi præstiteris, qua consolatus amicum
 Sis ope, solandus cùm simul ipse fores.
 Pro quibus affirmat fore se memorémque piúmque ;
 Sive diem vîdeat, sive tegatur humo.
 Per caput ipse suum solitus jurare, tuúmque,
 Quod scio non illi vilius esse suo :
 Plena tot & tantis referetur gratia factis :
 Nec sinet ille tuos littus arare boves.
 Fac modò constanter profugum tueare ; quod ille
 Qui bene te novit, non rogat, ipse rogo.

ELEGIA VI.

Celebrat natalem uxoris.

Annuus assuetum dominæ natalis honorem
 Exigit : ite manus ad pia sacra meæ.
 Sic quondam festum Laërtius egerat heros
 Forsan in extremo conjugis orbe diem.
 Lingua favens adsit nostrorum oblita malorum ;
 Quæ puto dedidicit jam bona verba loqui.
 Quæque semel toto vestis mihi sumitur anno,
 Sumatur fatis * decolor alba meis :
 Arâque gramineo viridis de cespite fiat ;
 Et valet tepidos nexa corona focos.

Per caput
 alicujus
 jurare.

Favens lin-
 gua.

* Discolor.
 Ara gra-
 minea.

Da mihi thura, puer pingues facientia flammæ;
 Quodq; pio fûsum stridat in igne merum.
 Optime natalis (quamvis procul absumus) opto
 Candidus huc venias, dissimilisq; meo.
 Si quod & instabat domine miserabile vulnus,
 Sit persuncta meis tempus in omne malis.
 Quæq; gravi nuper plusquam quassata procella est,
 Quod superest tutum per mare navis eat.
 Illa domo, nataq; suâ patriâq; fruatur;
 Erepta hæc uni sit satis esse mihi.
 Quatenus & non est in charo conjuge felix,
 Pars vitæ tristi cætera nube vacet.
 Vivat amèq; virum, quoniam sic cogitur absens;
 Consumâtq; annos sed diuturna suos.
 Adjicere & nostros: sed nè contagia fati
 Corrumpan timeo, quos agit ipsa, mei.
 Nil homini certum est: fieri quis posse putaret,
 Ut facerem in mediis hæc ego sacra Getis?
 Aspice, ut aura tumens fumos è thure coortos
 In partes Italas, & loca dextra ferat.
 Sensus inest igitur nebulis, quas exigit ignis;
 Consilium fugiunt cætera penè meum.
 Consilio commune sacrum cum fiat in ara
 Fratribus, alternâ qui periére manu:
 Ipsa sibi discors, tanquam mandatur ab illis,
 Scinditur in partes atra favilla duas.
 Hoc (memini) quondam fieri non posse loquebar,
 Et me Battiades iudice falsus erat.
 Omnia nunc credo, cum tu non stultus ab * arcto
 Terga vapor dederis, Ausoniâq; petas.
 Hæc igitur lux est, quæ si non orta fuisset,
 Nulla fuit misero festa videnda mihi.
 Edidit hæc mores illis heroibus æquos,
 Quis erat Eurytion, Icariûsq; pater.
 Nata pudicitia est secum, probitasque, fidesque;
 At non sunt istâ gaudia nata * die:
 Sed labor, & curæ, fortunâq; moribus impar,
 Fustâq; de viduo penè querela toro.
 Scilicet adversis probitas exercita rebus
 Tristi materiam tempore laudis habet.

Filia Ovi-
dii.

Contagia
fati.

Consilia
sacra Ro-
muli.

* Alto.

* Fide.

Si nihil infesti durus vidisset Ulysses,
 Penelope felix, sed sine laude foret.
 Victor Echionias si ver penetrâisset in arces,
 Forsitan Evadne vix sua nôssset humus.
 Cùm Pelia genitæ tot sint, cur nobilis una est?
 Nempe fuit misero nupta quòd una viro.
 Effice, ut Iliacas tangat prior alter arenas;
 Laodamia nihil, cur referatur, erit.
 Et tua, quod malles, pietas ignota * fuisset,
 Implere ventis si mea vela sui.
 Dii tamen & Cæsar Diis accessure, sed olim,
 Equârunt Pylios cùm tua fata dies:
 Non mihi, qui pœnam fateor meruisse, sed illi
 Parcite, quæ nullo digna dolore dolet.

Laus non
 nisi in-
 commo-
 dis para-
 tur.

* Maneret.

64 64 164

ELEGIA VII.

Rogat amicum quendam ne discedat ab
 Officio.

TU quoque nostrarum quondam fiducia rerum,
 Qui mihi confugium, qui mihi portus eras;
 Tu quoque suscepti curam dimittis amici?
 Officiiq; pium tam citò ponis onus?

Sarcina sum, fateor; quam si tu tempore * duro * Nostro.
 Depositurus eras, non subeunda fuit.

Fluctibus in mediis navem, Palinure, relinquis? Palinurus.
 Nè fuge, nève tuâ sit minor arte fides.

Nunquid Achilleos inter fera prælia fidi
 Deseruit levitas Automedontis equos?

Quem semel accepit; nunquam Podalirius agro Podalirus.
 Promissam medicæ non tulit artis opem.

TURPIUS ejicitur, quàm non admittitur hospes; Turpius est
 Quæ potuit, dextræ firma fit ara mee. abjicere

Nil nisi me solum primò tutatus es: at nunc quod subi-
 Me pariter serva, judiciûmq; tuum. eris, quam

Si modo non aliqua est in me nova culpa, tuâmq; nunquam
 Mutârunt subito crimina nostra fidem. subitile.

Spiritus hic Scythicâ quem non bene ducimus aurâ
 (Quod cupio) membris exeat autè meis:

Quam tua * delicto stringantur pectora nostro; * Dilecto.
 Et videar merito vilior esse tibi.

* Totis.

*Non adeò * toti fatis urgemur iniquis,
 Ut mea sit longis mens quoque mota malis.
 Finge tamen motam : quoties Agamemnone natum
 Dixisse in Pyladen verba proterva putas ?
 Nec procul à vero est, quòd vel pulsarit amicum ;
 Mansit in officiis non minùs ille suis.
 Hoc est cum miseris solùm commune beatis,
 Ambobus tribui quod solet obsequium :
 Ceditur & cæcis, & quos prætexta verendos,
 Virgâq; cum verbis imperiosa facit.
 Si mihi non parcis, fortunæ parcere debes ;
 Non habet in nobis ullius ira locum.
 Elige nostrorum minimum de parte laborum :
 Isto, quo quereris, grandius illud erit.
 Quàm multâ madidæ cèlantur arundine fossæ ;
 Florida quàm multas Hybla tuetur apes :
 Quàm multæ gracili terrena sub horrea ferre
 Limite formicæ grana reperta solent :
 Tam me circumstat densorum turba malorum ;
 Crede mihi, vero est, nostra querela minor.
 His qui contentus non est, in littus arenas,
 In segetem spicas, in mare fundat aquas.
 Intempestivos igitur compesce furores ;
 46 Vela neq; in medio desere nostra mari.*

Ira in ca-
 lamitosi-
 non habet
 locum.

ELEGIA VIII.

Narrat miseriam suam, & mores & habitum
 Getarum.

*Q*Uam legis à Scythicâ tibi venit epistola terrâ,
 Latus ubi æquoreis jungitur Ister aquis.
 Si tibi contingit cum dulci vita salute,
 Candida fortunæ pars manet una meæ.
 Scilicet, ut semper, quid agam, charissime quaeris,
 Quamvis hoc vel me scire tacente potes.
 SUM miser ; hæc brevis est nostrorum summa ma-
 Quisquis & offenso Cæsare vivit, erit, [lorum ;
 Turba Tomitane quæ sit regionis, & inter
 Quos habitem mores, discere cura tibi est.
 Mistâ sit hæc quamvis inter Græcôsque Getâsque,
 A malè placatis plus trahit ora Getis.

Sarmaticæ

Sarmatica major, Geticæq; frequentia gentis.

Per medias in equis itq; reditq; vias :

*In quibus est nemo : qui non coryton, & arcum,
Telâq; vipereo lurida felle gerat.*

Vox fera, trux vultus, verissima mortis imago ;

Non coma, non ullâ barba resecta manu,

*Dextera non segnis * stricto dare vulnera cultro,*

Quam vinctam lateri barbarus omnis habet.

*Vivit in * his igitur tenerorum lusor amorum ;*

Hos videt, hos vates audit, amice, tuus.

Atq; utinam vivat, & non moriatur in illis ;

Absit ab invisis & tamen umbra locis.

*Carmina quod * vestro saltari nostra theatro,*

Versibus & plaudi scribis, amice, meis :

Nil equidem feci, tu scis hoc ipse, theatris ;

Musa nec in plausus ambitiosa mea est.

Non tamen ingratum est quodcunq; obliuia nostri

Impedit, & profugi nomen in urbe refert.

Quamvis interdum, quæ me læsisse recorder,

Carmina devoveo Pieridâsq; meas :

Cum bene devovi, nequeo tamen esse sine illis,

Vulneribûsq; meis tela cruenta sequor.

Quæq; modo Euboicis lacerata est fluctibus, audet

Graia Caphareâ currere puppis aquâ :

Non tamen ut lauder, vigilo ; curâmq; futuri

Nominis, utiliûs quod latuisset, ago.

Detineo studiis animum, falloq; labores ;

Expèrior curis & dare verba meis.

Quid potius faciam disertus solus in oris ?

Quàmve malis aliam querere conor opem ?

Sive locum specto ; locus est inamabilis, & quo

Esse nihil toto tristiûs orbe potest :

Sive homines ; vix sunt homines hoc nomine digni ;

Quàmq; lupi sævæ plus feritatis habent.

Non metuunt leges, sed cedit viribus æquum ;

Vinctâq; pugnaci jura sub ense jacent,

Pellibus & laxis arcent mala frigora Bracchis ;

Oraq; sunt longis horrida tecta comis.

In paucis extant Græcæ vestigia linguae :

Hæc quoq; jam Getico barbara facta sono est.

* Fixo.

* Heu non
vestrorum
oblitus.

* Pleno.

Curis dare
verba.

Scythæ ne
homines
quidem.

* Non.

Unus in hoc * nemo est populo, qui fortè latine
 qualibet è medio reddere verba queat.
 Ipse ego Romarus vates (ignoscite Musæ)
 Sarmatico cogor plurima more loqui.
 Et pudet, & fateor; jam desuetudine longâ
 Vix subeunt ipsi verba Latina mihi.
 Nec dubito quin sint & in hoc non paucâ libello
 Barbara; non hominis culpa, sed ista loci est.
 Nè tamen Ausonia perdam commercia lingue,
 Et fiat patrio vox meo muta sono:
 Ipse loquar mecum, desuetâq; verba retracto,
 Et studii repeto signa sinistra mei.
 Sic animum tempusque traho, meque ipse reduco,
 A contemplata semorvedque mali.

Præmium Carminibus quæro miserarum obliuia rerum;
 studiorum. 68 Præmia si studio consequar ista, sat est.

ELEGIA IX.

Invehitur in quendam, quod se lacefferet.

Non adeo cecidi quamvis adjectus, ut infra
 Te quoq; sim, inferius quod nihil esse potest.
 Quæ tibi res animos in me facit, improbe? curve
 Casibus insultas, quos potes ipse pati?

Feræ illa-
 crymant
 malis.

Nec mala te reddunt mitem placidumque jacenti

Nostra quibus possunt illacrymare feræ?

Nec metuis dubid fortune stantis in orbe

Numen & exosæ verba superba Deæ?

Exiget at dignas ultrix Rhamnusia pœnas,

Imposito calcas quod mea sata pede.

Vidi ego naufragiumq; viros & in aquore mergi,

Et nunquam dixi, Justior unda fuit.

Villa qui quondam miseris alimenta negarât,

Nunc mendicato pascitur ille cibo.

Fortune
 volubili-
 tas.

Passibus ambignis FORTUNA volubilis errat;

Et manet in nullo certa tenaxq; loco.

Sed modo leta manet, vultus modo sumit acerbos;

Et tantum constans in levitate sua est.

Nos quoq; floruimus: sed flos fuit ille caducus;

Flammâq; de stipula nostra, brevisq; fuit.

Nève tamen totâ capias fera gaudia mente;

Non est placandi spes mihi nulla Dei:

*Vel quia peccavi citra scelus utq; pudore
 Non caret, invidiâ sic mea culpa caret :
 Vel quia nil ingens, ad fidem solis ab ortu,
 Illo, cui paret, mitius orbis habet.
 Scilicet ut per vim non est superabilis ulli,
 Molle cor ad timidas sic habet ille preces.
 Exemplôq; Deûm, quibus accessurus & ipse est,
 Cum pœnæ venia plura roganda petam.
 Si numeres anno soles & nubila toto,
 Invenies nitidum sæpius * esse diem.
 Ergo nè nimium nostrâ letare ruinâ ;
 Restitui quondam me quoq; posse puta.
 Posse puta fieri, lenito Principe, vultus
 Ut videas media tristis in urbe meos ;
 Utq; ego te videam causâ graviore fugatum :
 Hec sunt à primis proxima vota meis.*

* Dies se-
 reni plures
 quam ne-
 bulosi.
 * Esto.

38

ELEGIA X.

Cur amici cujusdam nomen non ponat in car-
minibus suis.

O *Tua si fineres in nostris nomina poni
 Carminibus, positus quàm mihi sæpe fores !
 Te canerem solum meriti memor, inq; libellis
 Crevisset sine te pagina nulla meis.
 Quid tibi deberem, totâ sciretur in urbe ;
 Exul in amissa si tamen urbe legor.
 Te præsens mitem nôsset, te serior ætas ;
 Scripta vetustatem si modò nostra ferunt,
 Nec tibi cessaret doctus benedicere lector :
 Hic te servato vate maneret honor.
 Cæsaris est primum munus, quod ducimus auras ;
 Gratia post magnos est tibi habenda Deos ;
 Ille dedit vitam : tu quam dedit ipse tueris,
 Et facis accepto munere posse frui.
 Cùmq; perhorreret casus pars maxima nostros.
 Pars etiam credi pertimuisse velit :
 Naufragiûmq; meum tumulo spectaret ab alto ;
 Nec dederit nanti per freta seva manum.
 Seminecem Stygia revocâsti solis ab unda ;
 Hoc quoque, quod memores possumus esse, duum est.*

Dare vi-
 tam & tu-
 eri.

Dī tibi se tribuant cum Cæsare semper amicos !

Non potuit votum plenius esse meum.

Hæc meus argutis, si tu paterere, libellis

Poneret in multâ luce videnda labor.

Nunc quoq; jam, quamvis est jussa quiescere, quin te

Nominet inuitum, vix mea Musa tenet :

Utq; canem pavida nactum vestigia cervæ,

* Lucretan-
tem.

* *Latrantem frustra, copula dura tenet :*

Utq; fores nondum reſerati carceris acer

Nunc pede, nunc ipsâ fronte laceſſit equus:

Sic mea lege datâ vinctâ atq; inclusa Thalia

Per titulum vetiti nominis ire cupit.

Officio læ-
dere.

Nè tamen officio memoris lædaris amici,

Parebo jussis (parce timere) tuis.

At non parerem, si non meminisse putares ;

Hoc, quod non prohibet vox tua, gratus ero.

* Solare.

*Dumq; (quod ô breve sit !) lumen * vitale videbo,*

3 & Serviet officio spiritus iste tuo.

ELEGIA XI.

Queritur se jam triennium exulare in Ponto.

Exilium
triennale.

U*T sumus in Ponto, ter frigore constitit Ister ;*

Facta est Euxini dura ter unda maris.

At mihi jam videor patriâ procul esse tot annis,

Dardana quot Graio Troja sub hoste fuit.

Stare putes, adeò procedunt tempore tardè ;

Et peragit lentis passibus annus iter.

Nec mihi solstitium quicquam de noctibus aufert ;

Efficit angustos nec mihi bruma dies.

Scilicet in nobis rerum natura novata est,

Cumq; meis curis omnia longa facit.

An peragunt solitos communia tempora motus ?

Suntq; magis vitæ tempora longa meæ ?

Littus Eu-
xinum.

Quem tenet Euxinus mendax cognomine Pontus,

Et Scythici perè terra sinistra freti.

Innumera circum gentes fera bella minantur ;

Quæ, nisi de raptò, vivere turpe putant.

Nil extra tutum est ; tumultus defenditur ipse

Mœnibus exiguis, ingenioq; loci.

Quod minimè credas, ut aves, densissimus hostis

Advolat, & prædam vix bene visus agit.

Sapè

*Sæpe intra muros, clausis uenientia portis
 Per medias legimus noxia tela vias,
 Est igitur rarus qui jam colere audeat isque
 Hâc erat infelix, hâc tenet arma manu.
 Sub galeâ pastor jactis pice cantat avenis :
 Proq; lapo pavidæ bella verentur oves.
 Vix ope castelli defendimur ; & tamen intus
 Mista facit Graiis barbara turba metum.
 Quippe simul nobiscum habitat discrimine nullo
 Barbarus, & tecti plus quoq; parte tenet.
 Quos, ut non timeas, possis odisse, videndo
 Pellibus & longâ * tempora tecta comâ.
 Hos quoque, qui geniti Graiâ creduntur ab urbe,
 Pro patrio cultu Perfica Braccha tegit.
 Exercent illi sociæ commercia linguæ ;
 Per gestum res est significanda mihi.
 Barbarus hic ego sum, quia non intelligor ulli,
 Derident stolidi verba Latina Getæ :
 Mèq; palam de me tutò mala sæpè loquuntur ;
 Forsitan objiciunt exiliùmq; mihi.
 Utq; sit, in me aliquid, si quid dicentibus illis
 Abnuerim quoties, adnuerimque, putant.
 Adde, quòd injustum rigido jus dicitur ense ;
 Dantur & in medio vulnera sæpè foro.
 O duram Lachesin, quæ tam græve sidus habenti
 Fila dedit vitæ non breviora meæ !
 Quòd patriæ vultu, vestroq; caremus amici ;
 Quod sic in Scythicis gentibus esse queror :
 Utrâq; pæna gravis, merui tamen Urbe carere,
 Non merui tali forsitan esse loco.
 Quid loquor, ah demens? ipsam quoq; perdere vitam
 Cæsaris offenso numine, dignus eram.*

Barbara
 Græcis
 permixta.

* Corpora.

Ovidius
 gestu lo-
 cutus.

Jus arma-
 tum.

ELEGIA XII.

Ad uxorem, quod quidam eam exulis uxorem
 vocasset.

Quid te, nescio quis, per jurgia dixerit esse
 Exulis uxorem, littera quæstæ tua est.
 Indolui, non tam mea quòd fortuna male audit,
 Qui jam consuevi fortiter esse miser :

Quàm

Nihil a-
demptum
Ovidio,
nisi Jus
urbis.

* Diu.

Quam quia, cui minimè vellem, sum causa pudoris,
Teq; reor nostris erubuisse malis.
Perfer, & obdura: multo graviora tulisti,
Eripuit cum me Principis ira tibi.
Fallitur iste tamen, quo iudice nominor exul;
Mollior est culpam pœna secuta meam.
Maxima pœna mihi est, ipsum offendisse; priùsq;
Venisset mallet funeris hora mihi.
Quassa quidem nostra est, non mersa, nec obruta
Utq; caret portu, sic tamen extat aquis. (navis;
Nec vitam, nec opes, nec jus mihi civis ademit,
Qui merui vitio perdere cuncta meo.
Sed quia peccato facinus non adfuit ullum,
Nil nisi me patriis jussit abesse focis.
Utq; aliis, quorum numerum comprehendere non est,
Cæsareum numen sic mihi mite fuit.
Ipse relegati, non exulis utitur in me
Nomine: tuta suo iudice causa mea est.
Iure igitur laudes, Cæsar pro parte virili
Carmina nostra tuas qualiacunque canunt.
Jare Deos, ut adhuc cœli tibi limina claudant;
Tèque velint sine se compræcor esse * Deum.
Optat idem populus sed ut in mare flumina vastum,
Sic solet exiguae currere rivus aquæ.
At tu fortunam, cujus vocor exul ab ore,
30 Nomine mendaci parce gravare meam.

ELEGIA XIII.

Ad amicum, qui monebat ut exilium car-
minibus oblectaret.

* Ludat.

Scribis ut oblectem studio lacrymabile tempus.
Nè pereant turpi pectora nostra situ.
Difficile est quod, amice, mones, quia carmina letum
Sunt opus, & pacem mentis habere volunt.
Nostra per adversas agitur fortuna procellas;
Sorte nec ulla meâ tristior esse potest.
Exigis ut Priamus natorum in funere * plaudat,
Et Niobe festos ducat ut orba choros.
Luctibus, an studio videor debere teneri;
Solutus in extremos jussus abire Getas?

Des licet invalido pectus mihi robore fultum,
 Fama refert Anyti quale fuisse reo :
 Fracta cadet tanta sapientia mole ruinae ;
 Plus valet humanis viribus ira Dei.
 Ille senex dictus sapiens ab Apolline, nullum
 Scribere in hoc casu sustinisset opus.
 Ut veniant patriæ, veniant oblivia nostri,
 Omnis & admissi sensus abesse queat :
 At timor officio fungi vetat ipse quieto ;
 Cinctus ab innumero me tenet hoste locus.
 Adde quod ingenium longâ rubigine læsum
 Torpet, & est multò, quàm fuit antè, minus.
 Fertilis assiduo si non renovetur aratro,
 Nil nisi cum spinis gramen habebit * humus.
 Tempore qui longo steterit, malè currit, & inter
 Carceribus missos ultimus ibit equus.
 Vertitur in teneram cariem, remisq; dehiscit,
 Siqua diu solitis cymba vacavit aquis.
 Me quoq; despero (fuerim cum parvus & antè)
 Illi, qui fueram, posse redire parem.
 Contudit ingenium patientia longa malorum ;
 Et pars antiqui nulla vigoris adest.
 Sæpe tamen nobis ut nunc quoq; sumpta tabella est,
 Inq; suos volui cogere verba pedes :
 Carmina scripta mihi sunt nulla, aut qualia cernis,
 Digna sui domini tempore, digna loco.
 Deniq; NON parvus animo dat gloria vires ;
 Et facunda facit pectora laudis amor.
 Nominis & famæ quondam fulgore trahebar,
 Dum tulit, antennas aura secunda meas.
 Non adeò est bene nunc, ut sit mihi gloria curæ ;
 Si liceat, nulli cognitus esse velim.
 An, quia cesserunt primò bene carmina, suades
 Scribere, successus ut sequar ipse meos ?
 Pace novem vestrà liceat dixisse sorores,
 Vos istis nostræ maxima causa fuga.
 Utque dedit justas tauri fabricator aheni,
 Sic ego do pœnas artibus ipse meis.
 Nil mihi debebat cum versibus amplius esse ;
 Sed fugerem, meritò naufragus omne fretum.

Ira Dei.

Ingenium
 etiam ru-
 bigo occu-
 pat.
 * Ager.

Fœcundæ
 laudis a-
 mor fa-
 cundos fa-
 cit.

Perillus.

At

* Omnia
quæ pos-
sunt plena
timore so-
nant.
Naso Geti-
cam lin-
guam cal-
luit.

*At puto, si demens studium fatale retentem,
Hic mihi præbebit carminis arma locus.
Non liber hic ullus, non qui mihi commodet aurem
Verbaque significant quid mea norit, adest.
Omnia barbaricæ loca sunt, vobisq; ferinæ ;
* Omnia sunt Getici plena timore soni.
Ipse mihi videor jam dedidicisse Latine ;
Jam didici Geticè Sarmaticèq; loqui.
Nec tamen, ut verum fatear tibi, nostra teneri
A componendo carmine Musa potest.
Scribimus, & scriptos absumimus igne libellos ;
Exitus est studii parva favilla mei.
Nec possum, & cupio non ullos ducere versus ;
Ponitur idcirco noster in igne labor.
Nec nisi pars casu flammis erepta, dolove,
Ad vos ingenii pervenit ulla mei.
Sic utinam, quæ nil metuentem tale magistrum
Perdidit, in cineres ars mea versa foret !*

ELEGIA XIV.

Ad amicum, quod literas non daret, cum
faceret cætera.

Hanc tuus è Getico mittit tibi Naso salutem ;
Mittere si quisquam, quo caret ipse, potest.
Æger enim traxi contagia corpore mentis,
Libera tormento pars mihi nequa vacet.
Pérq; dies multos lateris cruciatibus uror ;
Sic quoque non modico frigore læsit hyems.
Si tamen ipse vales, aliquâ nos parte valemus ;
Quippe mea est humeris fulta ruina tuis.
Qui mihi cum dederis ingentia pignora, cumq;
Per numeros omnes hoc tueare caput :
Quod tua me raro solatur epistola, peccas ;
Rémq; piâ præstas, & mihi verba negas :
Hoc, precor, emenda : quod si correxeris unum,
Nullus in egregio corpore nævus erit.
Pluribus accusem, fieri nisi posset ut ad me
Littera non veniat, missa sit illa tamen.
Dii faciant ut sit temeraria nostra querela,
Téq; putem falso non meminisse mei.

Quod

Quod præcor, esse liquet : neq; enim mutabile robur
Credere me fas est pectoris esse tui.

Cuna prius gelido defint absinthia Ponto,
Et careat dulci Trînacris Hybla thymo ;
Immemorem quàm te quisqum convincat amici ;
Non ita sunt fati stammina nigra mei.

Nigra sta-
mina.

Tu tamen, ut falsæ possis quoq; pellere culpæ
Crimina, quod non es, nè videare cave.

Utq; solebamus consumere longa loquenda
Tempora, sermoni deficiente dico,
Sic ferat, ac referat tacitas nunc littera voces,
Et peragant linguæ charta manusq; vices.

Quod tibi nè nimium videar diffidere, sitq;
Versibus hoc paucis admonuisse satis :

Accipe, quo semper finitur epistola verbo,
Atq; meis distent ut tua fati, Vale.

ELEGIA XV.

Ad Uxorem, quod suis libris sit æterna.

Quanto tibi dederim nostris monumenta libellis,
O mihi me conjux charior, ipsa vides.

Detrahat auctori multum fortuna licebit ;
Tu tamen ingenio clara ferere meo.

Dumq; legar, pariter mecum tua fama legetur ;
Non potes in mæstos omnis abire rogos :

Cumq; viri casu possis miseranda videri,
Invenies aliquas, quæ quod es, esse velint ;

Quæ te nostrorum cum sis in parte malorum,
Fælicem dicant, invideantq; tibi.

Non ego divitias dando tibi plura dedissem ;
DIVITIS ad manes nil feret umbra suos.

Perpetui fructum donavi nominis ; idq;
Quo dare nil potui munere majus, habes.

Adde, quod & rerum sola es tutela mearum ;
Ad te non parvi venit honoris onus :

Quod nunquam vox est de te mea muta, tuiq;
Judiciis debes esse superba viri.

Quæ nè quis possit temeraria dicere, persta ;
Et pariter serva meq; piàmq; fidem.

Nam tua, dum stetimus, turpi sine crimine mansit,
Et Famæ probitas irreprehensa fuit.

Divitiæ ad
inferos
non per-
veniunt.

Vera ami-
citia.

* Si qua
tamen pre-
tium tibi
merces ip-
sa petiti
est.

Fides Pe-
nelopea.

Fide opas
est erga
amicos.

Par eadem nunc est tibi facta ruina;
Conspicuum virtus hic tua ponat opus. (tum est;
ESSE bonum facile est, ubi quod verat esse remo-
Et nihil officiis nupta quod obftet haber.

Cum Deus intonuit, non se subducere nimbo,

Id demum est pietas, id socialis amor. (bernat;

RAS A quidem est virtus, quam non fortuna gu-
Que maneat stabili, cum fugit illa, pede.

* Si tamen est pretium cui virtus ipsa petitur;

Inq; parum letis ardua rebus adest:

Si tempus numeres, per secula nulla tacetur;

Et loca mirantur quae patet orbis iter.

Aspicias ut longo teneat laudabilis ævo

Nomen inextinctum Penelopea fides?

Cernis ut Admeti tantetur, & Hectoris uxor?

Ansq; in accensu Hippias ira rogos?

vidat famam Ajax Philæia, cujus

Iliacam primo vir pede pressit humum?

At nece nil opus est pro me; sed amore fideque,

Non ex difficili fama petenda tibi est.

Nec te credideris; quia non facis ista moneri:

Vela damus, quamvis remige puppis eat.

QUI monet ut facias, quod jam facis, ille monendo,

46 Laudat, & hortatu comprobat acta suo.

FINIS.

James
For For For
James

Vera ami-
citia.

* Si qua
tamen pre-
tium tibi
merces ip-
sa petiti
est.

Fides Pe-
nelopea.

Fide opus
est erga
amicos.

Par eadem ~~nostra~~ nunc est tibi facta ruina;
Conspicuum virtus hic tua ponat opus. (tum est;
ESSE bonum facile est, ubi quod vetat esse remo-
Et nihil officiis nupta quod obset habet.
Cum Deus intonuit, non se subducere nimbo,
Id demum est pietas, id socialis amor. (bernat;
RAPA quidem est virtus, quam non fortuna gu-
Que maneant stabili, cum fugit illa, pede.
* Si tamen est pretium cui virtus ipsa petitum;
Inq; parum letis ardua rebus adest:
Si tempus numeres, per secula nulla tacetur;
Et loca mirantur quæ patet orbis iter.
Aspicias ut longo teneat laudabilis ævo
Nomen inextinctum Penelopea fides?
Cernis ut Admeti cantetur, & Hectoris uxor?
Ansq; in accersis Hippias ire rogos?
Vivat famam conjux Philoœia, cujus
Iliacam primo vix pede pressit humum?
At nece nil opus est pro me; sed amore fideque,
Non ex difficili fama petenda tibi est.
Nec te credideris, quia non facis ista moneri:
Vela damus, quamvis remige puppis eat.
QUI monet ut facias, quod jam facis, ille monendo,
Laudat, & hortatu comprobat acta suo.

750.

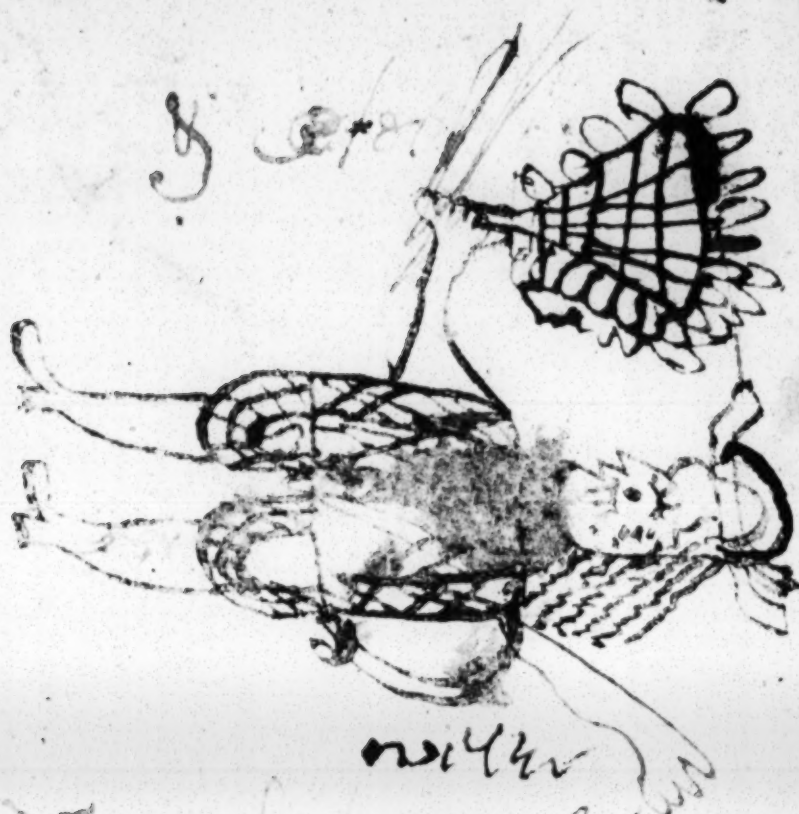
FINIS.

4

18th

The

For For-28

with

with

3
3
3

3

A

SATYR

AGAINST

Common-Wealths.

*Fallitur egregio quisquis sub principe credit
 Servitium: nunquam libertas gratior extat
 Quam sub rege pio. Claudian. de laudibus Stiliconis.*

L O N D O N,

Printed for *Francis Hicks*, Bookseller in
Cambridge, 1684,